

STICHTING METRO PENSIOENFONDS

Jaarrapport 2023

13 juni 2024

Stichting Metro Pensioenfonds
De Flinesstraat 9
1114 AL Amsterdam - Duivendrecht
Postbus 90170
5000 LM Tilburg
KVK nummer 41179463

INHOUDSOPGAVE

Pagina

BESTUURSVERSLAG

A	Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen	4
	Bestuursverslag	5
	Strategie en realisatie van strategische prioriteiten	11
	Financiële ontwikkelingen	14
	Goed pensioenfondsbestuur	18
	Pensioen- en Premiebeleid	29
	Beleggingsbeleid	32
	Financiële en actuariële aspecten	41
	Risicomanagementbeleid	50
	Communicatie en keuzebegeleiding	60
	Vooruitblik op 2024	62
B	Verslag compliance officer	64
C	Verslag visitatiecommissie	65
D	Verslag verantwoordingsorgaan	70

JAARREKENING

1	Balans per 31 december	74
2	Staat van baten en lasten	75
3	Kasstroomoverzicht	77
4	Algemene toelichting	78
5	Toelichting op de balans	85
6	Toelichting op de staat van baten en lasten	104

OVERIGE GEGEVENS

1	Actuariële verklaring	113
2	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	115

BIJLAGEN

1	Verloopstaat deelnemers	123
---	-------------------------	-----

BESTUURSVERSLAG

MEERJARENOVERZICHT VAN KERNCIJFERS EN KENGETALLEN

Per 31 december	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal verzekerden					
Actieve deelnemers	162	165	2.804	2.884	2.776
Gewezen deelnemers ('slapers')	6.435	8.034	5.311	6.595	6.501
Pensioengerechtigden	2.175	2.133	2.091	2.033	1.976
Totaal	8.772	10.332	10.206	11.512	11.253
Pensioenen (€1.000)					
Gedempte kostendeekkende premie	0	11.891	9.924	10.655	10.288
Feitelijke premie	69	14.303	14.146	12.856	12.639
Uitvoeringskosten	1.563	1.301	1.342	1.258	1.311
Uitvoeringskosten/(act dn + pens ger) (in €)	669	566	274	256	276
Vermogensbeheerkosten %	0,19%	0,19%	0,13%	0,14%	0,14%
Transactiekosten %	0,06%	0,07%	0,03%	-0,02%	0,07%
Uitkeringen	12.931	11.259	10.844	10.561	10.187
Toeslagverlening (%)					
Actieve deelnemers	0,00	10,94	1,71	0,00	0,00
Gemiste toeslagen laatste vijf jaar	8,55	11,57	6,15	4,88	4,75
Inactieve deelnemers	0,00	10,94	1,71	0,00	0,00
Gemiste toeslagen laatste vijf jaar	8,55	11,57	6,15	4,88	4,90
Vermogen en solvabiliteit (€1.000)					
Pensioenvermogen	635.277	596.190	775.022	731.637	666.171
Aanwezig eigen vermogen	173.002	144.486	183.201	102.255	108.112
Vereist eigen vermogen	76.027	76.085	109.299	117.953	107.759
Minimaal vereist eigen vermogen	19.416	18.520	24.856	26.434	23.438
Voorziening pensioenverplichtingen e.r.	462.275	451.704	591.821	629.382	558.043
Dekkingsgraad (%)	137,4	132,0	131,0	116,2	119,4
Beleidsdekkingsgraad (%)	137,7	137,5	125,1	110,6	117,1
Vereiste dekkingsgraad (%)	116,4	116,8	118,5	118,7	119,3
Reële dekkingsgraad (%)	101,3	104,4	101,1	90,5	94,0
Beleggingen (€1.000)					
Balanswaarde	635.324	592.987	773.059	731.119	665.101
Beleggingsopbrengsten	57.551	-180.601	45.510	65.008	106.455
Beleggingsrendement (%)					
Totale portefeuille	9,82%	-22,2%	6,3%	9,9%	19,2%
Benchmarkrendement portefeuille	10,25%	-22,0%	4,9%	10,3%	18,3%

BESTUURSVERSLAG

Profiel

Stichting Metro Pensioenfonds ("SMP" of "pensioenfonds") is een ondernemingspensioenfonds, verbonden aan Metro Cash & Carry Nederland B.V. en zijn aangesloten ondernemingen (Makro). Het pensioenfonds is statutair gevestigd in Amsterdam. Makro heeft vanaf 2023 met zijn werknemers een nieuwe pensioenregeling afgesproken. De uitvoering van deze nieuwe pensioenregeling is ondergebracht bij BeFrank. Het pensioenfonds is vanaf 2023 een slapend pensioenfonds geworden. Er worden, met uitzondering van arbeidsongeschikten, geen pensioenaanspraken meer opgebouwd en er worden geen nieuwe deelnemers meer toegelaten.

Het pensioenfonds heeft een doorlopende vrijstelling van deelname aan de pensioenregeling van Bedrijfstakpensioenfonds Foodservice & Groothandel in Levensmiddelen (Bpf Foodservice) conform artikel 2 Vrijstellings- en Boetebesluit Wet Bpf 2000 ("VBB"). Na beoordeling van de door het pensioenfonds aangeleverde gelijkwaardigheidsverklaring heeft Bpf Foodservice vastgesteld dat de pensioenregeling van het pensioenfonds gelijkwaardig is aan die van Bpf Foodservice en daarmee voldoet aan het aan de vrijstelling verbonden voorschrift van artikel 7 lid 5 van het VBB. Op grond hiervan heeft Bpf Foodservice besloten om de verleende vrijstelling te continueren.

Het formele kader van het pensioenfonds bestaat uit de volgende drie onderdelen:

- De pensioenregeling en het pensioenfonds:
De statuten van het pensioenfonds, de uitvoeringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en Makro, de pensioenovereenkomst tussen de werkgever en de werknemer en het pensioenreglement vormen de basis voor de bestaansreden en werkwijze van het pensioenfonds.
De statuten zijn in 2023 geactualiseerd. Zo is een belet- en ontstentenisregeling toegevoegd en zijn enkele bepalingen aangepast met betrekking tot de governance van het pensioenfonds.
De uitvoeringsovereenkomst is per ultimo 2022 beëindigd. Als gevolg daarvan is het pensioenreglement met ingang van 2023 gewijzigd omdat geen pensioenaanspraken meer worden opgebouwd. Daarnaast zijn de wettelijke bedragen in het pensioenreglement aangepast.
- Het huishoudelijk reglement: de interne structuur en regels van het pensioenfonds:
In artikel 14 lid 4 van de statuten is bepaald dat het bestuur van het pensioenfonds een huishoudelijk reglement kan vaststellen waarin de bepalingen worden vermeld omtrent datgene wat naar het oordeel van het bestuur nadere regeling behoeft, voor zover deze bepalingen niet in de statuten of het pensioenreglement dienen te worden opgenomen. Dit huishoudelijk reglement geeft invulling aan deze bepaling. Het doel van dit huishoudelijk reglement is het aandragen van een integraal governance kader voor de sturing, het afleggen van verantwoording en toezicht binnen SMP. Het huishoudelijk reglement draagt zorg voor het waarborgen van de realisatie van de doelstellingen van het pensioenfonds, zoals beschreven in de statuten. Dit huishoudelijk reglement heeft als rode draad het goed afstemmen van de gehele keten van besturen-beheersen-verantwoorden en toezicht houden. De hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle zijn vastgelegd. Aan de hand van de thema's governance en compliance, is een verzameling van reglementen en informatie opgesteld. Hierdoor is er direct een volledig overzicht van de gehele governance van SMP. De impact van wijzigingen in deze governance is snel zichtbaar en de periodieke beoordeling van deze documentatie is efficiënt.
- De actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn): het beleid van het pensioenfonds:
In artikel 3 lid 2 van de statuten van het pensioenfonds is bepaald dat het bestuur werkt volgens een abtn die voldoet aan de eisen van de Pensioenwet. In de abtn is gemotiveerd omschreven welk beleid wordt gevoerd om de missie, visie en strategische doelstellingen van het pensioenfonds te realiseren. Zo wordt er ingegaan op inhoudelijke beleidsterreinen op het gebied van beleggingen, de financiële opzet, premie, toeslagen en kortingen, integraal risicomanagement en communicatie.

Organisatie

Governance

De governance structuur van het pensioenfonds houdt rekening met het three lines of defense model zoals het pensioenfonds dat toepast uit hoofde van integraal risicomanagement.

De eerste lijn, onder eindverantwoordelijkheid van het bestuur op alle beleidsterreinen, bestaat uit de risico-eigenaren, die verantwoordelijk zijn voor het beheren en beheersen van alle aspecten van een bepaald risico, waaronder de implementatie van de beheersmaatregelen. Naast het bestuur, het dagelijks bestuur en bestuursmanagement zijn de administratie en communicatiecommissie (ACC), de beleggingsadviescommissie (BAC), de externe dienstverleners (pensioenadministrateur, custodian en vermogensbeheerders) en adviseurs de risico-eigenaren.

De tweede lijn, onder eindverantwoordelijkheid van de sleutelfunctiehouder risicobeheer, is de controlefunctie, die beoordeelt, monitort, rapporteert en een adviserende en initiërende rol met betrekking tot risico's en het risicobeheer heeft. De tweede lijn bestaat naast de sleutelfunctiehouder risicobeheer en de integrale risicomanagement commissie (de IRM commissie), uit de sleutelfunctiehouder actuariael en de compliance officer (CO).

De derde lijn, onder eindverantwoordelijkheid van sleutelfunctiehouder interne audit, dient periodiek de adequaatheid en doeltreffendheid van de interne controle te evalueren.

Het verantwoordingsorgaan (VO) en het intern toezicht vallen buiten de drie beschreven lijnen.

Bestuur

Het pensioenfonds staat onder leiding van een paritair bestuur dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van de werkgever en vertegenwoordigers van de werknemers en een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden. Het bestuur is per 31 december 2023 als volgt samengesteld:

Functie	Naam	Namens	Vanuit	Vanaf	Aftredend
Voorzitter	Dhr. A.F. Rijksen (1964)	Werkgever	Extern	2014	06-05-2026
Lid	Dhr. R. Doornbos (1968)	Werkgever	Extern	2017	30-09-2025
Lid	Dhr. A. Jansen (1978)	Werknemers	Makro	2018	14-12-2026
Lid	Dhr. R.A. Klein Heerenbrink (1969)	Werknemers	Makro	2016	31-12-2027
Lid en secretaris	Dhr. H.W.H. IJntema (1957)	Pensioengerechtigden	Makro	2021	31-12-2024

Bestuurders hebben een zittingstermijn van vier jaar en kunnen in beginsel maximaal twee keer worden herbenoemd.

De bestuursleden namens de werkgever zijn benoemd op voordracht van de directie van Makro.

De bestuursleden namens de werknemers zijn benoemd op voordracht van de Groepsondernemingsraad.

Het bestuurslid namens de pensioengerechtigden is gekozen namens de pensioengerechtigden.

Nevenfunctie bestuur

Nevenfuncties bestuur 2022		
A.F. Rijkssen	Partner	VCHolland Visitatie Pensioenfondsen
A.F. Rijkssen	Lid Raad van toezicht	Stichting Pensioenfonds Xerox
A.F. Rijkssen	Sleutelfunctiehouder interne audit	Stichting Ahold Delhaize Pensioen
A.F. Rijkssen	Eigenaar en directeur	Rijkssen Management B.V.
R. Doornbos	Partner	PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial Insurance Services B.V.
R. Doornbos	Mede-eigenaar	Focus Orange Technology B.V. Crunchr
A.J.W. Jansen	Head of controlling Makro	Metro Cash & Carry Nederland B.V.
R.A. Klein Heerenbrink	Manager Logistiek Makro Kerstpakketten	Metro Cash & Carry Nederland B.V.
R.A. Klein Heerenbrink	Lid Groepsondernemingsraad Makro	Metro Cash & Carry Nederland B.V.
R.A. Klein Heerenbrink	Lid Ondernemingsraad Makro Kerstpakketten	Metro Cash & Carry Nederland B.V.
R.A. Klein Heerenbrink	Sectorraad Handel	CNV Vakmensen
R.A. Klein Heerenbrink	Lid vakgroep CNV Foodservices en Groothandel in Levensmiddelen	CNV
R.A. Klein Heerenbrink	Voorzitter Exploitatiecommissie	MHC Dieren
H.W.H. IJntema	-	-

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het pensioenfonds wordt gevormd door de heren A.F. Rijkssen (voorzitter) en H.W.H. IJntema (secretaris). Het dagelijks bestuur verzorgt de dagelijkse operationele zaken en ondersteunt het bestuur en de bestuurscommissies bij hun beleidsvoorbereidende en -uitvoerende taken. Het dagelijks bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden die zijn vastgelegd in de statuten en reglementen.

Bestuurscommissies

Het bestuur heeft een tweetal commissies ingesteld ter ondersteuning van het bestuur: de administratie en communicatiecommissie (ACC) en de beleggingsadviescommissie (BAC). De commissies hebben zowel een beleidsvoorbereidende en -uitvoerende als controlerende taak.

De ACC heeft de volgende verantwoordelijkheden: het dagelijks contact met de pensioenadministrateur, het managen van het volledige jaarwerktraject, de communicatie richting deelnemers en de (kosten) begroting. Daarnaast verzorgt de ACC de controle op de uitvoering van de pensioenadministratie door de pensioenadministrateur. De heer R.A. Klein Heerenbrink is lid van de ACC en wordt daarbij ondersteund door de heer H.W.H. IJntema.

De BAC adviseert het bestuur inzake het beleggingsbeleid en verzorgt daarnaast de controle op de uitvoering van het beleggingsbeleid. De BAC bestond eind 2022 uit de voorzitter de heer drs. D. Veldman RBA FRM, senior investment consultant WTW en het bestuurslid de heer drs. R. Doornbos AAG. De BAC wordt ondersteund door mevrouw A.A. Warners, senior analyst investment van WTW.

Externe dienstverleners

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed aan een aantal uitvoeringsorganisaties.

Deze werkzaamheden betreffen pensioenadministratie, bewaarneming en vermogensbeheer.

Het voeren van de deelnemers-, financiële en uitkeringsadministratie is sinds begin 2019 uitbesteed aan Achmea Pensioenservices (APS). Het bestuur heeft met APS een 10-jarig contract afgesloten na het doorlopen van een uitgebreid selectie- en offertetraject.

CACEIS is de bewaarder van de beleggingen (custodian) en verzorgt de valuta-afdekking en de beleggingsadministratie.

De vermogensbeheerders per eind 2023 zijn Columbia Threadneedle (liability driven investment looptijdfondsen en geldmarktfondsen), Blackrock (aandelen) en ASR (Nederlandse woninghypotheken). De investering in Altera (vastgoed) is ultimo 2023 door het pensioenfonds verkocht.

Het bestuur heeft de heer drs. C.G.M. Kroon AAG van WTW aangesteld als adviserend actuaris van het pensioenfonds.

Sleutelfunctiehouder Risicobeheer en Integrale Risicomanagement commissie

De risicobeheerfunctie is een controlerende functie. Deze wordt vervuld door de IRM-commissie, bestaande uit in ieder geval de sleutelfunctiehouder risicobeheer als voorzitter en risicomanager. De risicobeheerfunctie heeft een zelfstandige en onafhankelijke rol ten opzichte van het bestuur en is verantwoordelijk voor het ondersteunen van het bestuur bij het identificeren, beoordelen en managen van de risico's en de beoordeling, monitoring en rapportage over het risicobeheersysteem. De sleutelfunctiehouder zorgt ervoor dat het bestuur een totaalbeeld heeft van de verschillende risico's en levert een belangrijke bijdrage aan de beheersing van deze risico's.

Het pensioenfonds heeft de heer A.J.W. Jansen MSc, bestuurder, benoemd tot sleutelfunctiehouder risicobeheer en voorzitter van de IRM-commissie, gezien zijn ervaring op het gebied van risicomanagement bij Makro. De heer Jansen is noch lid van de BAC, noch lid van de ACC en is derhalve onafhankelijk. DNB heeft hem een verklaring van geen bezwaar verstrekt.

Sleutelfunctiehouder Actuarieel

De sleutelfunctiehouder actuarieel is een controlerende functie. Hij houdt toezicht op de berekening van de technische voorzieningen, waaronder het beoordelen van de processen, de betrouwbaarheid en de adequaatheid van de berekening van de technische voorzieningen. Daarnaast beoordeelt hij de algehele gedragslijn voor het aangaan van pensioenverplichtingen en de adequaatheid van de verzekeringsregelingen.

De heer drs. W. Eikelboom AAG van WTW is per 1 december 2021 benoemd als certificerend actuaris en tot sleutelfunctiehouder actuarieel, nadat DNB een verklaring van geen bezwaar had verstrekt. De waarmede actuaris beschikt door zijn geschiktheid voor de certificerende rol over de vereiste beroepskwalificaties, -kennis en -ervaring.

Compliance officer

De compliance officer (CO) heeft een zelfstandige en onafhankelijke rol ten opzichte van het bestuur en is een controlerende functie. De CO is verantwoordelijk voor het ondersteunen van het bestuur bij het identificeren, beoordelen en managen van de risico's op het gebied van integriteit en voor de beoordeling, monitoring en rapportage over het integriteitsbeleid. De CO bewaakt dat het pensioenfonds voldoet aan de voor het pensioenfonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving en gedragscode.

Het pensioenfonds heeft eind 2019 de heer mr. R.N.M. van der Mast van het Nederlands Compliance Instituut (NCI) benoemd tot CO.

Sleutelfunctiehouder Interne audit

De interne auditfunctie, onder eindverantwoordelijkheid van de sleutelfunctiehouder interne audit, is belast met de interne audit en evalueert periodiek of de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de integere en beheerste bedrijfsvoering doeltreffend zijn.

Het bestuur heeft de voorzitter van het pensioenfonds benoemd tot sleutelfunctiehouder interne audit. De onafhankelijkheid van de voorzitter als sleutelfunctiehouder interne audit is geborgd doordat hij noch lid is van de BAC, noch lid is van de ACC. Het bestuur heeft hierbij in acht genomen de proportionele invulling van deze functie: de omvang van het aantal deelnemers en het belegd vermogen is beperkt, er is slechts één pensioenregeling die bovendien niet complex is en weinig overgangsregelingen kent, de kort leven risico's zijn herverzekerd, de pensioenuitvoering en het vermogensbeheer zijn volledig uitbesteed aan professionele dienstverleners en de beleggingsportefeuille is eenvoudig samengesteld. DNB heeft de heer mr. drs. A.F. Rijksen CPE een verklaring van geen bezwaar verstrekt.

De vervulling van de interne auditwerkzaamheden is uitbesteed aan InAudit, een professionele dienstverlener op dit gebied.

De sleutelfunctie interne audit heeft in 2023 twee procesaudits uitgevoerd op de compliance functie en op risicomanagement. Het oordeel was respectievelijk 'goed' en 'voldoende'. De aanbevelingen aan het pensioenfonds zijn inmiddels adequaat opgevolgd.

Verantwoordingsorgaan

De belangrijkste taak van het verantwoordingsorgaan (VO) is een oordeel geven over het handelen van het bestuur, het uitgevoerde beleid en toekomstige beleidskeuzes. Daarnaast heeft het VO op een aantal gebieden adviesrecht.

Het VO is een breed, divers samengesteld orgaan waarin in beginsel de deelnemers en de pensioengerechtigden evenredig op basis van onderlinge getalsverhoudingen zijn vertegenwoordigd. De werkgever heeft één zetel. De samenstelling van het VO per 31 december 2023 is als volgt:

Functie	Naam	Namens	Start VO	Aftredend per
Lid	Dhr. J. van Gisteren (1966)	Werknemers	07-09-2018	31-12-2025
Lid	Mw. L.I.M. Raymakers (1990)	Werknemers	03-09-2021	31-12-2025
Lid en Secretaris	Dhr. M. Joosten (1952)	Pensioengerechtigden	30-11-2018	31-12-2026
Lid	Dhr. J. Platteel (1949)	Pensioengerechtigden	01-01-2010	31-12-2026
Lid en Voorzitter	Mw. L. Kwanten-van Gerrevink (1970)	Werkgever	14-06-2018	31-12-2026

Leden van het VO hebben een zittingstermijn van vier jaar en kunnen in beginsel maximaal twee keer worden herbenoemd.

De leden van het VO namens de werknemers zijn door de Groepsondernemingsraad van Makro voorgedragen.

De leden van het VO namens de pensioengerechtigden worden door en uit de pensioengerechtigden gekozen. Om de kennis en continuïteit binnen het VO te waarborgen is de heer Platteel voor de derde maal herbenoemd.

Het lid van het VO namens de werkgever is door de werkgever Makro voorgedragen.

Intern toezicht

Het intern toezicht beoordeelt of het bestuur procedures juist volgt en zorgvuldig tot besluitvorming komt. Het ziet daarbij toe op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Het betreft de Code Pensioenfondsen 2018 bij de uitoefening van zijn taak. Het intern toezicht wordt bij het pensioenfonds verzorgd in de vorm van jaarlijkse visitatie door drie onafhankelijke personen. De visitatiecommissie (VC) bestaat uit:

Naam	Start visitatiecommissie
Dhr. E.S. Kattouw Actuarieel analist AG (lid)	2017
Dhr. F.M.M. Poorthuis AAG (lid)	2018
Mw. Mr. J.L. Verhulst CPE (voorzitter)	2021

Extern toezicht

De heer drs. W. Eikelboom AAG van WTW is met ingang van 1 december 2021 sleutelfunctiehouder actuarieel en waarmerkend actuaris.

Mevrouw drs. J.A. van Muijlwijk-Duijzer RA van Mazars Accountants N.V. ('Mazars') is met ingang van het jaarwerk 2019 controlerend accountant.

De toezichthouders op naleving van de Pensioenwet door het pensioenfonds zijn de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en De Nederlandsche Bank (DNB).

De AFM is belast met het gedragstoezicht (art. 151 lid 1 PW). Gedragstoezicht is het toezicht op de regels in de Pensioenwet over voorlichting door pensioenuitvoerders aan deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden (opgenomen in art. 38-51 PW).

DNB is belast met het prudentieel en materieel toezicht (art. 151 lid 3 PW). Prudentieel toezicht is het toezicht op de normen ten aanzien van de financiële soliditeit van pensioenfondsen en is bedoeld om bij te dragen aan de financiële stabiliteit van de sector van pensioenfondsen. Dit toezicht is vooral bedrijfseconomisch van aard en betreft de vraag of voldaan kan worden aan de financiële verplichtingen. Dit prudentieel toezicht is gericht op toezicht op een prudent en solide financieel en beleggingsbeleid. Het materieel toezicht is het toezicht op alle normen die geen onderdeel uitmaken van het gedrags- en prudentieel toezicht.

STRATEGIE EN REALISATIE VAN STRATEGISCHE PRIORITEITEN

Missie, visie en strategie

Het belang van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden staat in het gevoerde beleid altijd voorop. Het bestuur van het pensioenfonds heeft hierbij als belangrijkste taak te zorgen voor een goede financiële beheersing en een evenwichtige belangenafweging. Het bestuur volgt daarbij het door haar uitgezette beleid, volgt de normen van goed pensioenfondsbestuur en werkt nauw samen met de werkgever, het VO en de VC. Externe dienstverleners op het gebied van pensioenuitvoering en vermogensbeheer worden zorgvuldig geselecteerd en regelmatig geëvalueerd.

Zo kan de missie het beste worden gerealiseerd: het op efficiënte wijze uitvoeren van de pensioenovereenkomsten van Metro Cash & Carry en aangesloten ondernemingen (Makro) met evenwichtige afweging van de belangen van alle (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgever.

Kernwaarden hierbij zijn: ondernemend, verbindend en recht door zee.

Het pensioenfonds heeft de volgende visie op de uitvoering van de pensioenovereenkomsten in de komende jaren:

- Het pensioenfonds wil de opgebouwde pensioenen nakomen en streeft naar toeslagverlening;
- Het pensioenfonds wil continuïteit en goede kwaliteit;
- Het pensioenfonds wil het vertrouwen hebben van de belanghebbenden dat het pensioenfonds de missie en visie op de juiste wijze realiseert.

Het pensioenfonds heeft de volgende strategie opgesteld om de visie te realiseren:

A. Pensioenuitvoering:

- Het pensioenfonds zorgt voor een adequate, kostenefficiënte en toekomstbestendige uitvoering van de pensioenregeling;
- Het pensioenfonds zorgt ervoor dat het goed op de hoogte is van de actuele mogelijkheden in de markt voor pensioenuitvoering en heeft geregeld contact met de aangesloten werkgever over de toekomstbestendigheid van het pensioenfonds.

B. Aangaan van pensioenverplichtingen:

- De financiële opzet van het pensioenfonds is gedegen met een solide premiebeleid en spoedig herstel uit een dekkingstekort.

C. Beleggingsbeleid

- Het pensioenfonds voert een beleggingsbeleid dat past binnen de risicohouding zoals afgesproken met sociale partners. Binnen deze risicohouding optimaliseert het pensioenfonds het (netto) rendement ten opzichte van de pensioenverplichtingen teneinde de nominale zekerheid en waardevastheid van de pensioenen zoveel mogelijk te waarborgen.

D. Vertrouwen

- Het pensioenfonds communiceert met alle belanghebbenden en zorgt ervoor dat zij in alle gevallen professioneel, integer en klantgericht benaderd en behandeld worden.

Realisatie strategische doelstellingen

Het pensioenfonds heeft de strategie verder uitgewerkt in doelstellingen en evalueert jaarlijks in hoeverre de doelstellingen worden bereikt, en of eventuele aanvullende maatregelen genomen moeten worden.

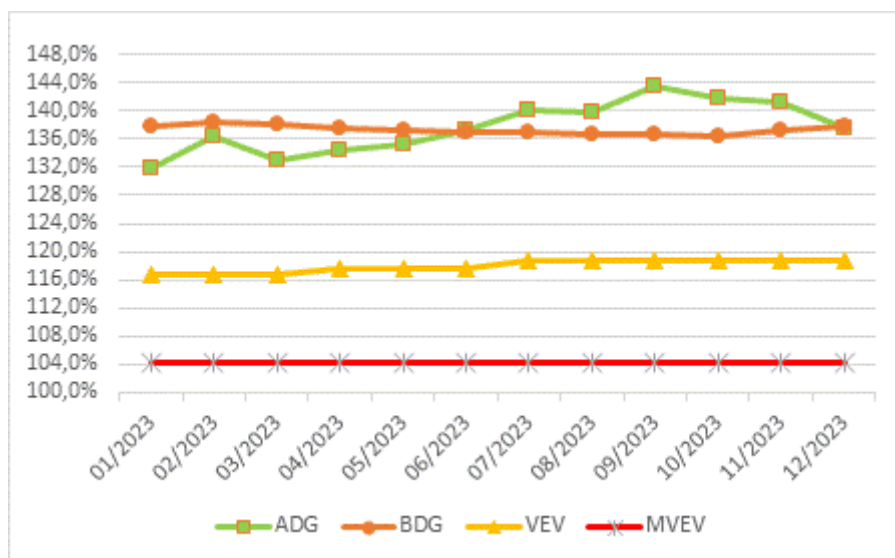
Strategische doelstelling	Behaald	Maatregelen
A. Pensioenuitvoering:		
De pensioenuitvoeringskosten per deelnemer moeten minimaal 10% lager liggen dan bij vergelijkbare pensioenfondsen, zonder concessies te doen op kwaliteit	Ja	Monitoring door benchmark studie Bell (voorheen Lane Clark & Peacock). Blijvende focus op lage kosten en efficiëntie
Waar mogelijk de complexiteit in uitvoering verminderen ter verbetering van de toekomstbestendigheid	Ja	Jaarlijks verdere vereenvoudiging en verduidelijking in redactie pensioenregeling naar aanleiding van adviezen pensioenadministrateur
Het bestuur van het pensioenfonds bespreekt ten minste eenmaal per jaar de actuele mogelijkheden in de markt voor pensioenuitvoering	Ja	In het kader van de beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst per ultimo 2022 heeft het bestuur medio 2022 een strategische heroriëntatie gestart naar een toekomstbestendige pensioenuitvoering. Zie "Gebeurtenissen na balansdatum"
Het bestuur van het pensioenfonds spreekt ten minste eenmaal per jaar met de aangesloten werkgever over de toekomstbestendigheid van het pensioenfonds	Ja	Er zijn meerdere overleggen van een delegatie van het bestuur met de werkgever per jaar
B. Aangaan van pensioenverplichtingen:		
Het premiebeleid is nader gedefinieerd met als uitgangspunten een solide financiële opzet en evenwichtige belangenafweging	Nvt	Tot ultimo 2022 had het pensioenfonds een jaarlijkse review en afstemming met sociale partners en VO. Vanaf 2023 bouwt het pensioenfonds geen aanspraken meer op en is dit onderdeel vervallen.
De technische voorzieningen (TV) en uitruilfactoren worden berekend op basis van actuariële grondslagen. De belangrijkste grondslagen worden eens in de twee jaar (sterfte) dan wel eens in de vier jaar (kostenopslag) getoetst	Ja	Monitoring hiervan met behulp van een gedetailleerd jaarplan
Het pensioenfonds herverzekert risico's die het zelf niet kan dragen	Ja	Alle kort leven en arbeidsongeschiktheidsrisico's zijn herverzekerd
C. Beleggingsbeleid:		
Het pensioenfonds streeft naar nominale zekerheid van de opgebouwde pensioenen	Ja	Het pensioenfonds voert een beleggingsbeleid dat past binnen de risicohouding zoals afgesproken met sociale partners. Binnen deze risicohouding optimaliseert het pensioenfonds het (netto) rendement ten opzichte van de pensioenverplichtingen

Strategische doelstelling	Behaald	Maatregelen
<p>Het beleggingsbeleid van het pensioenfonds is zodanig dat voldaan wordt aan de risicohouding korte termijn:</p> <p>Er is een bandbreedte van plus en min 4%-punt rondom het Vereist Eigen Vermogen (VEV) voor de strategische beleggingsmix</p>	Ja	<p>Strategisch beleggingsbeleid wordt 3 jaarlijks herijkt op grond van actualisatie beleggingsbeginselen en ALM studie. Monitoring en eventuele bijsturing per kwartaal met behulp van risico-rapportages</p>
<p>Het beleggingsbeleid van het pensioenfonds is zodanig dat voldaan wordt aan de risicohouding lange termijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een verwacht pensioenresultaat vanuit de vereiste financiële positie van 75% • Een verwacht pensioenresultaat vanuit de actuele dekkingsgraad van 90% • Ten minste een pensioenresultaat van 70% in een slechtweerscenario, ofwel een maximale afwijking van het verwachte resultaat van 22% 	<p>Ja</p> <p>Ja</p> <p>Ja</p>	<p>Strategisch beleggingsbeleid wordt 3 jaarlijks herijkt op grond van actualisatie beleggingsbeginselen en ALM studie. Tot en met 2021 werd jaarlijks een haalbaarheidstoets uitgevoerd. Door opzegging van de uitvoeringsovereenkomst per ultimo 2022 is medio 2022 een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. Het pensioenfonds voldoet aan alle normen.</p>
D. Vertrouwen:		
<p>Alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden worden ieder jaar tenminste driemaal door het pensioenfonds benaderd</p>	Ja	<p>Nieuwsbrieven, verkort jaarverslag, uniform pensioenoverzicht (UPO), toeslag-besluit en nieuwsberichten op de website</p>
<p>Ieder jaar bezoekt 20% van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden de website</p>	Ja	<p>Er zijn 17.000 bezoeken van de website. Het portaal MijnPensioen is 15.000 bezocht.</p>
<p>De IT-systemen van het pensioenfonds (inclusief uitbestedingspartners) zijn maximaal één keer per jaar maximaal 1 week buiten werking. Daarnaast heeft het pensioenfonds maximaal één keer per twee jaar een overig incident op het gebied van gegevensbescherming en/of IT met maximaal een gemiddelde impact</p>	Ja	<p>Continue monitoring mede door niet-financiële risicorapportages en naleving processen en interne controles (ISAE 3402 en COS 3000 ICT)</p>
<p>Het pensioenfonds handelt alle formele klachten conform de klachtenregeling af</p>	Ja	<p>De klachtenregeling is zichtbaar op de website en bevat een duidelijke procesgang en escalatie mogelijkheid naar de Ombudsman</p>

FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Ontwikkeling dekkingsgraad

Het verloop van de verschillende dekkingsgraden is gedurende het verslagjaar als volgt geweest:

Voor alle beleidsmaatregelen is de beleidsdekkingsgraad leidend. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraden van de laatste twaalf maanden, en bedraagt aan het einde van het jaar 137,7% (eind 2022: 137,5%). Op 31 december 2023 voldoet het pensioenfonds aan de wettelijke norm voor het vereiste eigen vermogen (116,4%). Gedurende 2023 is de beleidsdekkingsgraad op nagenoeg hetzelfde niveau gebleven. Doordat per saldo de VPV sterker daalde dan het belegd vermogen steeg de dekkingsgraad gedurende het jaar.

De actuele dekkingsgraad ultimo 2023 bedraagt 137,4% en is hoger dan de dekkingsgraad ultimo 2022 (132,0%). Per saldo is het rendement op de beleggingen meer dan de lichte toename van de voorzieningen door een geringe verlaging van de rente.

In november nam het bestuur het besluit om geen toeslag te verlenen per 1 januari 2024 vanwege 1,98% deflatie. De op 1 januari 2023 gegeven toeslag van 10,94% was reeds verwerkt in de beginstand VPV en had derhalve geen effect op de ontwikkeling van de dekkingsgraad gedurende het verslagjaar.

Geen herstelplan DNB

SMP heeft geen herstelplan bij DNB omdat de beleidsdekkingsgraad hoger is dan het vereiste niveau van het eigen vermogen.

Pensioenen ongewijzigd

Pensioenfondsen hebben op basis van een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) in 2023, net als in 2022, de mogelijkheid om onder voorwaarden per 1 januari 2024 gebruik te maken van versoepelde regels. Gezien de opzegging van de uitvoeringsovereenkomst door de werkgever, waardoor het pensioenfonds niet zal invaren in het nieuwe pensioenstelsel, zal het pensioenfonds geen gebruik kunnen maken van deze versoepelde toeslagregels.

Voor de toekenning van een toeslag op de pensioenen hanteert het bestuur daarom een beleid waarbij de toeslag is gebaseerd op de wet- en regelgeving onder het huidige Financieel Toetsingskader (FTK). Vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110% tot de wettelijke grens van toekomstbestendige toeslagverlening kan het bestuur besluiten tot (gedeeltelijke) toeslag. De hoogte van de toeslag is gekoppeld aan het consumentenprijsindexcijfer alle bestedingen, afgeleid, over de periode van oktober tot oktober, zoals dit door het Centraal Bureau voor de Statistiek wordt gepubliceerd. De consumentenprijsindex over de periode oktober 2022 tot oktober 2023 is $-1,98\%$ (deflatie). Per 31 oktober 2023 is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 136,3%. Hoewel deze beleidsdekkingsgraad hoger is dan de toeslagdrempel van 110% is de toeslagverlening op basis van het fondsbeleid nihil, vanwege de negatieve maatstaf van 1,98%. Toeslagverlening op basis van deze negatieve maatstaf zou betekenen dat pensioenaanspraken en -rechten zouden moeten worden gekort in het geval van een slechte financiële positie van het pensioenfonds. Hiervan is echter geen sprake. De koopkracht van de aanspraken en pensioenen is hierdoor licht toegenomen.

Beëindiging uitvoeringsovereenkomst en toekomst Pensioenfonds

De werkgever heeft de uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds per ultimo 2022 opgezegd. Met ingang van 2023 worden de pensioenaanspraken voor medewerkers van Makro opgebouwd bij BeFrank. Het pensioenfonds is met ingang van 2023 een slapend pensioenfonds geworden. Makro heeft aangegeven dat sociale partners niet het voornemen hebben om pensioenaanspraken in te varen en gebruik te willen gaan maken van de eerbiedigende werking uit de Wet toekomst pensioenen. Het pensioenfonds blijft onder het bestaande wettelijke Financieel Toetsingskader vallen.

In dit kader is het bestuur vanaf eind 2022 concreet gestart met een strategische heroriëntatie. Centraal stond dat opgebouwde aanspraken blijven bestaan en dat de belangen van alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden zo goed mogelijk worden behartigd.

Het bestuur heeft als onderdeel van dit proces geconcludeerd dat het zelfstandig voortbestaan van het pensioenfonds geen haalbare kaart is. De belangrijkste redenen hiervan zijn het gemis aan schaalgrootte (het pensioenfonds wordt kleiner), wijzigende pensioenwetgeving (de noodzaak tot kostbare aanpassingen in processen en automatisering) en het blijvend goed bemensen van het bestuur en het verantwoordingsorgaan (de werkgever staat meer op afstand wat de vervulling van functies uitdagender maakt).

Het bestuur heeft als doelstelling een verbetering en meer zekerheid van toeslagverlening te realiseren. Het bestuur acht het daarmee in het belang van alle stakeholders om de pensioenaanspraken en verplichtingen van het pensioenfonds op termijn over te dragen naar een andere pensioenuitvoerder. Het pensioenfonds heeft alle uitvoeringsvormen, waaronder een algemeen pensioenfonds (single-client en multi-client), een bedrijfstakpensioenfonds en verzekeraars, geanalyseerd.

Met behulp van scenario- en multi-criteria-analyses heeft het bestuur besloten zich volledig te richten op het afsluiten van een garantiecontract (buy-in) en de scenario's met overdracht naar andere uitvoerders vooralsnog niet verder uit te werken. Het bestuur vond het wenselijk om deze uitvoerders wel als backup plan te behouden op het moment dat zou blijken dat het afsluiten van een garantiecontract toch niet het gewenste resultaat zou geven.

Het bestuur heeft als doelstelling een verbetering en meer zekerheid van toeslagverlening te realiseren. Hiertoe is een minimumgrens voor de in te kopen prijsinflatie bij het afsluiten van een garantiecontract gesteld op een in te kopen percentage van 65% (circa twee derde) van de Europese geharmoniseerde prijsinflatie (HICPxT, harmonized index of consumer prices excluding tobacco). De voorkeurskeuze voor het afsluiten van een garantiecontract boven aansluiting bij een APF of BPF werd bevestigd in een kwantitatieve vergelijking die het pensioenfonds heeft uitgevoerd. Daarbij heeft het bestuur door middel van een analyse van het pensioenresultaat per leeftijdscohort de evenwichtige afweging van belangen tussen leeftijdscohorten getoetst en gewaarborgd.

Op grond van een uitvoerig selectie- en offertetraject heeft het bestuur op 15 december 2023 een exclusiviteitsovereenkomst met Nationale-Nederlanden ondertekend.

In de exclusiviteitsovereenkomst werd overeengekomen dat het bestuur het recht heeft het garantiecontract met Nationale-Nederlanden af te sluiten zodra het minimum in te kopen percentage van 65% van de Europese prijsinflatie zou kunnen worden gerealiseerd.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

A. Ingaan garantiecontract en toekomst Pensioenfonds

Tijdens de vergadering van 19 januari 2024 heeft het bestuur formeel besloten tot het afsluiten van een garantiecontract bij Nationale-Nederlanden in maart 2024 indien de in te kopen (toekomstige) toeslag minimaal 65% van de Europese geharmoniseerde prijsinflatie (HICPxT) zou bedragen.

Op 6 maart 2024 is de verzekering van alle pensioenaanspraken en -rechten bij Nationale-Nederlanden ingegaan. Alle deelnemers zullen in de toekomst onvoorwaardelijk 84% van de Europese geharmoniseerde prijsinflatie exclusief tabak (HICPxT) als toeslag ontvangen. Contractueel is het maximale inflatiepercentage waarover 84% toeslag zal worden verleend 10%. De maximale jaarlijkse indexatie is daarmee 8,4%. In het geval van deflatie zullen de pensioenen niet worden gekort. De voor 84% toeslagverlening in aanmerking komende inflatie, die volgt op deflatie, zal worden verminderd met de deflatie.

Na het afsluiten van de verzekering blijft het pensioenfonds eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregeling en dient het te blijven voldoen aan de wettelijke vereisten. Het pensioenfonds blijft hiervoor jaarlijks kosten maken. De jaarlijkse kosten zullen echter lager zijn dan de huidige uitvoeringskosten. Dit komt in de eerste plaats doordat de kosten voor deelnemers- en uitkeringenadministratie en deelnemers helpdesk vanaf de ingangsdatum van de verzekering, reeds is afgefinancierd door middel van de koopsom. In de tweede plaats doordat de werkgever de overige uitvoeringskosten aan het pensioenfonds zal vergoeden.

Het bedrag dat het pensioenfonds achterhoudt, en dus niet heeft gebruikt voor het inkopen van onvoorwaardelijke toeslag en het betalen van de koopsom, bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Dekking toekomstige kosten
2. (Minimaal) vereist eigen vermogen
3. Buffer voor onvoorziene omstandigheden

Hierna worden de drie onderdelen kort toegelicht.

Ad 1. Dekking toekomstige kosten.

Met de werkgever is overeengekomen dat de overige kosten van het pensioenfonds, zoals voor financiële administratie, actuariael control, communicatie, rapportages voor toezichthouders en jaarwerk vanaf verzekeringsdatum door de werkgever zullen worden vergoed. Dit betekent dat de overige voorziene kosten in principe door de werkgever worden gedekt. Voor het pensioenfonds is er een risico dat de werkgever gedeeltelijk of niet aan deze verplichting kan voldoen waardoor het pensioenfonds de kosten zelf zal moeten dekken. Hiervoor dient het pensioenfonds derhalve vermogen achter te houden.

Ad 2. (Minimaal) vereist eigen vermogen.

Alle pensioenfondsen in Nederland dienen te voldoen aan de wettelijke vereisten voor het aanhouden van een eigen vermogen. Voor pensioenfondsen die hun risico's volledig hebben verzekerd bij een verzekeraar bedraagt de hoogte van het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV)

- 1% van de technische voorzieningen, indien de beheerslasten zijn vastgelegd voor meer dan 5 jaar, of
- 25% van de jaarlijkse netto beheerslasten, indien de beheerslasten zijn vastgelegd voor 5 jaar of minder.

Bij het afsluiten van de verzekering zijn de volledige toekomstige administratie- en beheerkosten gefinancierd.

Aangezien het pensioenfonds in de toekomst geen kosten meer heeft betekent dit dat de beheerslasten minder dan 5 jaar zijn vastgelegd. Het MVEV bedraagt derhalve 25% van de jaarlijkse netto beheerslasten.

Pensioenfondsen die hun risico's hebben ondergebracht/overgedragen aan een verzekeraar vallen wettelijk onder de verplichting om een vereist eigen vermogen (VEV) aan te houden. Het pensioenfonds heeft de risico's volledig overgedragen. De facto betekent dit dat het VEV nihil is. Bovenop het MVEV hoeft dus niet aanvullende nog een VEV te worden aangehouden.

Ad 3. Buffer voor onvoorziene omstandigheden.

Het kan voorkomen dat onvoorziene omstandigheden zich voordoen waardoor het pensioenfonds aanvullende kosten moet maken. Bijvoorbeeld juridische procedures of betalingen van claims. Daarnaast kan het pensioenfonds besluiten om in de toekomst de pensioenverplichtingen over te dragen middels een collectieve waardeoverdracht en vervolgens te liquideren. Hiervoor moeten aanvullende kosten worden gemaakt. Het bestuur houdt voor deze onvoorziene omstandigheden een prudente buffer aan.

Betaling koopsom

De koopsom voor de verzekering is door het pensioenfonds aan Nationale-Nederlanden betaald door het liquide maken van alle beleggingen. De belegging in het aandelenfonds Blackrock en de staatsobligatie bij Caceis zijn verkocht. Bij Columbia Threadneedle zijn de LDI contracten ontbonden en de beleggingen in de geldmarktfondsen beëindigd. Tenslotte is de ASR portefeuille woninghypotheken overgedragen aan Nationale-Nederlanden.

De opbrengsten van alle verkopen en de nog uitstaande banksaldi bij Caceis zijn begin maart aan Nationale-Nederlanden betaald. Nationale-Nederlanden heeft bevestigd de volledige koopsom voor de verzekering te hebben ontvangen. De relatie met de verschillende vermogensbeheerders is hiermee beëindigd. Daarnaast is met behulp van een off-boarding plan de contractuele relatie met de custodian en vermogensbeheerder Caceis afgewikkeld en beëindigd.

Het ingaan van de verzekering heeft geen invloed op de waardingsgrondslagen per 31/12/2023 en heeft geen invloed op de continuïteit van het pensioenfonds.

GOED PENSIOENFONDSBESTUUR

Invulling pensioenfondsbestuur

Bij het besturen van het pensioenfonds richt het bestuur zich op een evenwichtige belangenafweging en op optimalisatie van de rolverdeling tussen de verschillende bestuursorganen. Het bestuur is paritair samengesteld uit vertegenwoordigers van de werkgever, werknemers en pensioengerechtigden en sluit goed aan bij de kenmerken en aard van de pensioenregeling en borgt de betrokkenheid van allen. De samenwerking in het bestuur functioneert goed. Er is ruime ervaring en deskundigheid beschikbaar en de bestuursleden hebben voldoende tijd voor hun functie. Het bestuur vergadert in beginsel maandelijks en voert daarvan een goede verslaglegging. Het bestuur heeft korte lijnen, integreert marktontwikkelingen slagvaardig in haar beleid, houdt zaken eenvoudig, opereert effectief en ondernemend, verbindend en recht door zee. Het bestuur is evenwichtig en divers samengesteld wat betreft opleiding, achtergrond, ervaring, complementariteit, en persoonlijkheden.

De invulling van de medezeggenschap komt eveneens tot uitdrukking in de samenstelling van het VO. Ook in dit orgaan zijn werkgever, (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden vertegenwoordigd. Door de brede en diverse bezetting kan het VO haar taken goed uitvoeren.

Elk Nederlands pensioenfonds moet maatregelen treffen die goed pensioenfondsbestuur waarborgen. Dit volgt uit de Code Pensioenfondsen die is opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid. De Code Pensioenfondsen is gericht op bestuur, toezicht en verantwoording afleggen. De Code is gebaseerd op het 'pas-toe-of-leg-uit-beginsel'. Het pensioenfonds wordt geacht aan te kunnen geven of en zo ja, waarom het bepaalde keuzes heeft gemaakt die afwijken van de Code. De Code is onderdeel van bestaande wet- en regelgeving. Het pensioenfonds borgt dat de naleving van de Code Pensioenfondsen is verankerd in haar processen.

Het beleid van SMP is gericht op een integere bedrijfsvoering. De door het bestuur en CO uitgevoerde systematische integriteitsanalyse heeft geresulteerd in het integriteitsbeleid, inclusief een incidentenregeling (klokkenluidersregeling) en gedragscode.

Het intern toezicht wordt uitgeoefend door de VC, toezicht op de naleving van de gedragscode wordt uitgeoefend door de CO. Het bestuur legt verantwoording af over het gevoerde beleid aan het VO.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur van SMP heeft in 2023 tien keer vergaderd. De belangrijkste onderwerpen in de bestuursvergaderingen waren:

- Strategische heroriëntatie van SMP waarin zowel de continuering als pensioenfonds, de overdracht van de uitvoering naar een algemeen pensioenfonds, bedrijfstakpensioenfonds en een verzekeraar zijn onderzocht;
- Het afsluiten van een exclusiviteitsovereenkomst om een garantiecontract af te sluiten met Nationale-Nederlanden, na een uitgebreide selectie;
- De ontwikkeling van de financiële positie gedurende het jaar;
- Haalbaarheidstoets en risicohouding;
- Overleg met sociale partners van Makro inzake de toekomst van het pensioenfonds, de gevolgen van de beëindigingsovereenkomst en het besluit om niet in te varen in het nieuwe pensioenstelsel;
- Bemensing fondsorganen;
- Investment case en kaderstelling vastgoed, verkoop Altera vastgoed en selectie vastgoedfonds;
- Risicomitigatie beleggingen en afdekking renterisico;
- Risicorapportage financiële risico's en risicoanalyse niet-financiële risico's;
- De jaarstukken 2022, en de opvolging van aanbevelingen van de accountant, waarmerkend actuaire, sleutelfunctiehouders en de VC;
- Systematische integriteitsrisicoanalyse, actualisatie klachtenregeling en incidenten- en klokkenluidersregeling.

De commissies ACC, BAC en IRM doen iedere bestuursvergadering verslag. Daarnaast bevat de agenda de vaste punten integriteit, verslaglegging door bestuurders van bezochte seminars en cursussen, en pensioenactualiteiten.

Naleving wet- en regelgeving

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van de wet- en regelgeving door het pensioenfonds.

Het pensioenfonds heeft de Wet waardeoverdracht klein pensioen geïmplementeerd. Het pensioenfonds neemt deel aan het systeem van automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen naar de nieuwe pensioenuitvoerder van de (gewezen) deelnemer. De verwerking van de inkomende en uitgaande waardeoverdrachten klein pensioen is geautomatiseerd.

Gezien de opzegging van de uitvoeringsovereenkomst door de werkgever, en het besluit om niet in te varen in het nieuwe pensioenstelsel, zal het pensioenfonds blijven voldoen aan het wettelijke Financieel Toetsingskader.

Code Pensioenfonds

In september 2018 is, mede op verzoek van de daartoe ingestelde Monitoringcommissie, een nieuwe opzet van de Code Pensioenfonds vastgesteld. De vernieuwing van de Code heeft ertoe geleid dat deze anders gestructureerd is en dat deze bondiger is geworden. Er zijn nu 65 normen, gerubriceerd in acht categorieën:

1. Vertrouwen waarmaken: Zij die voor het pensioenfonds verantwoordelijkheid dragen maken het in hen gestelde vertrouwen waar. Dat blijkt vooral uit adequaat bestuur, verantwoord beleggingsbeleid en zorgvuldig risicomanagement.
2. Verantwoordelijkheid nemen: Het bestuur neemt zijn verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling.
3. Integer handelen: Het bestuur bevordert een cultuur van integriteit en compliance.
4. Kwaliteit nastreven: Het pensioenfonds stelt hoge kwaliteitseisen, voert daar beleid op en is een 'lerende organisatie'.
5. Zorgvuldig benoemen: Het pensioenfonds handelt zorgvuldig bij (her)benoeming en ontslag, en zorgt voor geschiktheid, complementariteit en diversiteit in de samenstelling van de organen van het pensioenfonds.
6. Gepast belonen: Het pensioenfonds voert een verantwoord en beheerst beloningsbeleid, gericht op kwaliteit, continuïteit en consistentie.
7. Toezicht houden en inspraak waarborgen: Het pensioenfonds waarborgt intern toezicht op de kwaliteit en integriteit van de bedrijfsvoering.
8. Transparantie bevorderen: Het pensioenfonds streeft openheid na, communiceert over missie, strategie en risico's en legt verantwoording af over gevoerd beleid.

Het pensioenfonds is aan de hand van een controlelijst nagegaan in hoeverre alle codes worden nageleefd. De Code is onderdeel van bestaande wet- en regelgeving, maar geeft ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van het pensioenfondsbestuur en de keuzes die het maakt. De Code wordt door het pensioenfonds nageleefd met de beste intenties. De normen van de Code moeten worden toegepast of het bestuur moet motiveren waarom het een norm niet (volledig) naleeft. Voor het bestuur zit de waarde ervan in de dialoog en afgewogen besluitvorming, meer dan in het naleven van de letter van de Code.

De Code Pensioenfondsen vereist een specifieke toelichting inzake de naleving van de volgende normen:

Norm	Omschrijving	Wordt aan de norm voldaan?	Vindplaats
1.5	Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Ja	Het bestuur rapporteert in het hoofdstuk "Strategie en realisatie van strategische prioriteiten" over het beleid en beleidskeuzes en de uitkomsten daarvan. Bij de besluitvorming is evenwichtige afweging van belangen van de verschillende groepen een belangrijk aandachtspunt voor het bestuur. In het hoofdstuk "Pensioenbeheer" rapporteert het bestuur over het beleid dat het in 2023 voerde, de gerealiseerde uitkomsten van dat beleid en de beleidskeuzes die het bestuur maakte. Het bestuur geeft inzicht in de risico's, risicohouding en beheersmaatregelen in de hoofdstukken "Beleggingsbeleid" en "Risicomanagementbeleid".
5.31	De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Ja	Het bestuur rapporteert in de hoofdstukken "Organisatie" en "Goed pensioenfondsbestuur" over de samenstelling van fondsorganen, de geschiktheid en opleidingen van de leden. Fondsorganen houden bij dit beleid rekening met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. Het bestuur toetst de geschiktheid van bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap door middel van functieprofielen, geschiktheidsmatrix en zelfevaluatie. Ten minste eens in de drie jaar evalueert het bestuur dit beleid. De organen en voordragende en benoemende organisaties streven de doelstellingen van deze norm krachtig na.

Norm	Omschrijving	Wordt aan de norm voldaan?	Vindplaats
5.33	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Deels	<p>Het bestuur rapporteert in het hoofdstuk "Organisatie" over de diverse samenstelling van fondsorganen. In het hoofdstuk "Goed pensioenfondsbestuur" onder "Diversiteit" rapporteert het bestuur over de doelen ten aanzien van diversiteit en de stappen voor het bevorderen van diversiteit.</p> <p>Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit in het bestuur. Het houdt daarbij rekening met kennis, opleiding, achtergrond, ervaring en persoonlijkheid naast leeftijd en geslacht. Ultimo 2023 bestond het bestuur uit 5 mannen ouder dan 40 jaar. Het verantwoordingsorgaan bestond ultimo 2023 uit drie mannen en twee vrouwen, waarvan een jonger dan 40 jaar.</p> <p>In verband met het opzeggen van de uitvoeringsovereenkomst door de werkgever per ultimo 2022 voert het bestuur een strategische heroriëntatie uit naar haar toekomst. In dit kader hecht het bestuur in deze fase veel belang aan de continuïteit van de bemensing van fondsorganen. Het streven naar diversiteit in geslacht en leeftijd in fondsorganen en in het stappenplan bij nieuwe benoemingen schuift hierdoor naar de achtergrond. Er worden immers geen nieuwe benoemingen meer verwacht.</p>
7.47	Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja	De VC betreft de Code bij de uitoefening van zijn taak en rapporteert hierover in zijn rapportage intern toezicht, zie het hoofdstuk "Verslag visitatiecommissie".
8.58	Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja	Het bestuur rapporteert in het hoofdstuk "Strategie en realisatie van strategische prioriteiten" over de missie, visie, strategie en strategische prioriteiten en de uitkomsten daarvan.

Norm	Omschrijving	Wordt aan de norm voldaan?	Vindplaats
8.62	Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja	Het bestuur licht in het hoofdstuk "Beleggingsbeleid" de overwegingen toe omtrent maatschappelijk verantwoord beleggen. Het beleggingsbeleid en aandeelhouders-betrokkenheidsbeleid zijn ook beschikbaar op de website van het pensioenfonds en in Pensioen 123 wordt hiernaar verwezen.
8.64	Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	In het hoofdstuk "Goed pensioenfondsbestuur" rapporteert het bestuur over de naleving van de gedragscode en over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.
8.65	Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja	Het bestuur licht in het hoofdstuk "Goed pensioenfondsbestuur" de klachten- en geschillenregeling en de afhandeling van klachten toe. De klachtenregeling is beschikbaar op de website.

Geschiktheid

Het pensioenfonds heeft een geschiktheidsbeleids- en opleidingsplan waarin aandacht wordt geschonken aan deskundigheid, competenties en professioneel gedrag. Het bestuur van het pensioenfonds bewaakt de deskundigheid van zijn leden in de bestuursvergaderingen en door hen periodiek te evalueren. Bij de samenstelling van de bestuurscommissies wordt rekening gehouden met specifieke vaardigheden van bestuurders. De bestuursleden en het bestuur als geheel voldoen aan de geschiktheidseisen zoals die door DNB worden gesteld. Bestuurders houden hun kennis up-to-date door middel van kennisoverdracht van externe adviseurs over diverse onderwerpen tijdens bestuursvergaderingen, het bijwonen van seminars van onder meer DNB en Pensioenfederatie, het bijhouden van vakliteratuur en het volgen van individuele opleidingen.

Het bestuur heeft jaarlijks samen met het VO een tweedaagse opleiding. In 2023 werd ingegaan op de onderwerpen strategie en toekomstscenario's. De sessies werden gefaciliteerd door externe adviseurs.

Het bestuur evalueert het geschiktheidsbeleid en opleidingsplan tenminste eens per drie jaar en past het plan zo nodig aan.

Diversiteit

Het bestuur bevordert diversiteit in de organen en het bestuur van het pensioenfonds en heeft daartoe het volgende beleid vastgesteld:

- het bestuur streeft naar diversiteit van kennis, opleiding, achtergrond en persoonlijkheid van de individuele leden van de fondsorganen en het bestuur, waarbij deze individuele leden tezamen een goede afspiegeling vormen van alle belanghebbenden. Idealiter vullen de individuele leden in de fondsorganen en het bestuur elkaar aan in deze kenmerken zodat een complementair geheel ontstaat binnen het betreffende fondsorgaan of het bestuur;
- het bestuur streeft naar diversiteit in leeftijd van de individuele leden. In dit licht is het streven om in zowel het bestuur als het VO ten minste één persoon in de leeftijdscategorie jonger dan 40 jaar te hebben;
- het bestuur streeft naar tenminste één vrouw en één man in zowel het bestuur als het VO.

Het bestuur vult het bovenstaande beleid in samenwerking met de organisaties die kandidaten voordragen en benoemen in. Bij iedere nieuwe vacature weegt het bestuur bovenstaand geformuleerde streefpunten ten aanzien van diversiteit mee in de uiteindelijke benoeming. Ten aanzien van alle hierboven genoemde beleidsuitgangspunten geldt voor het bestuur dat gehandeld dient te worden met inachtneming van de betrouwbaarheids- en geschiktheidsvereisten van de toezichthouder. In het algemeen gelden er beperkingen ten aanzien van de beschikbaarheid van geschikte kandidaten binnen de Metro organisatie. Dit betekent dat - als dat noodzakelijk is - afgeweken kan worden van de geformuleerde streefpunten ten aanzien van diversiteit.

Jaarlijks beoordeelt het bestuur in hoeverre de gestelde doelen zijn gehaald; zie hiervoor het onderdeel "Naleving Code Pensioenfondsen". Driejaarlijks evalueert het bestuur het diversiteitsbeleid.

In verband met het opzeggen van de uitvoeringsovereenkomst door de werkgever per ultimo 2022 voert het bestuur een strategische heroriëntatie uit naar haar toekomst. In dit kader hecht het bestuur in deze fase veel belang aan de continuïteit van de bemensing van fondsorganen. Het streven naar diversiteit in geslacht en leeftijd in fondsorganen en in het stappenplan bij nieuwe benoemingen schuift hierdoor naar de achtergrond. Er worden immers geen nieuwe benoemingen meer verwacht.

Bestuursevaluatie

Het bestuur bespreekt één keer per twee jaar het functioneren van ieder bestuurslid afzonderlijk. Het bestuur bespreekt eenmaal per jaar zijn eigen functioneren en betreft daarbij in beginsel ten minste één keer per drie jaar een onafhankelijke derde. In 2020 vond voor de laatste maal een evaluatie plaats met een extern adviseur. De evaluatie vindt plaats in een afzonderlijke bestuursvergadering of als apart agendapunt in een reguliere bestuursvergadering waarbij de uitvoering van eerder afgesproken actiepunten wordt besproken en nieuwe actie- en verbeterpunten worden vastgelegd.

Bij de individuele evaluatie van bestuursleden worden in elk geval in aanmerking genomen:

- beschikbaarheid voor en bijdragen aan vergaderingen;
- deskundigheid, met in achtneming van de daartoe door de toezichthouder gestelde eisen, en opleidingsbehoefte;
- competenties volgens het geschiktheidsbeleid;
- professioneel gedrag volgens het geschiktheidsbeleid;
- evenwichtige samenstelling van het bestuur;
- samenwerking met de andere bestuursleden.

Tijdens de zelfevaluatie van het collectieve bestuur wordt het gedrag en de cultuur van het bestuur beoordeeld en de kwaliteit en effectiviteit van zijn besluitvorming. Bij de beoordeling worden in elk geval in aanmerking genomen:

- onderlinge samenwerking, gedrag en cultuur, welke bestuursstijl wordt gehanteerd en in welke mate wordt de stijl aangepast als de omstandigheden daartoe aanleiding geven;
- deskundigheid, opleidingsbehoefte en integriteit (vereiste deskundigheid als geheel, evenwichtige belangenafweging, verantwoording afleggen);
- besluitvormingsproces (effectiviteit vergaderingen, betrokkenheid bestuursleden, belangenverstrengeling);
- uitvoeringsproces (uitvoering bestuursbesluiten, bijhouden financiële positie, toezicht op administratie en adviezen);
- communicatie en inzichtelijkheid (voorlichting, openheid in beleid).

Ter voorbereiding van de bestuursevaluatie hebben de bestuursleden begin 2022 een vragenlijst ingevuld. Daarin werd onder meer ingegaan op de actie- en verbeterpunten van de voorgaande evaluatie. De resultaten zijn in de bestuursvergadering doorgenomen waarbij aandachtspunten zijn vastgelegd. Geconcludeerd werd dat ondanks het meestentijds op afstand vergaderen, als gevolg van Covid-19, desondanks de betrokkenheid hoog is gebleven, de communicatie en besluitvorming effectief verliep en de beschikbaarheid hoog was. Anderzijds werd geconstateerd dat de persoonlijke interactie werd gemist en dat de technisch meer gecompliceerde onderwerpen zich beter lenen voor fysieke vergaderingen. Door de focus op de strategische heroriëntatie heeft in 2023 geen evaluatie van het bestuur, gefaciliteerd door een onafhankelijke derde, plaatsgehad. Het bestuur zal medio 2024 weer een bestuursevaluatie, gefaciliteerd door een onafhankelijke externe adviseur, uitvoeren. Het bestuur evalueert dit beleid tenminste één keer per drie jaar en past het beleid aan indien nodig.

Beloningsbeleid

Het beloningsbeleid is afgestemd op de aard, de omvang, de organisatie en de complexiteit van het pensioenfonds.

Het beleid van het pensioenfonds is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid gericht op kwaliteit, continuïteit en consistentie;
- Het beloningsbeleid is in overeenstemming met de doelstellingen van het pensioenfonds en voorkomt dat het pensioenfonds meer risico's neemt dan voor hem aanvaardbaar is;
- Het beloningsbeleid is passend gelet op de bedrijfstak, onderneming en beroepsgroepen waarvoor het pensioenfonds de pensioenregeling uitvoert;
- De beloningen staan in redelijke verhouding tot verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag;
- Het bestuur heeft geen prestatie-gerelateerde variabele beloningen die betrekking hebben op het behalen van doelstellingen van het pensioenfonds;
- Het bestuur is terughoudend als het gaat om prestatie-gerelateerde korte termijnbeloningen voor externe dienstverleners waarop het uitbestedingsbeleid van toepassing is. Hierdoor worden korte termijnprikkels en duurzaamheidsrisico's vermeden zodat het pensioenfonds op lange termijn haar doelstellingen kan bereiken.

De leden van het bestuur en het VO die in dienst zijn van de werkgever ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden voor het pensioenfonds. De hieraan verbonden kosten zijn voor rekening van de werkgever. Gepensioneerde leden van het bestuur en het VO ontvangen een vacatievergoeding per vergadering en kilometervergoeding voor reizen. Vergoedingen aan externe bestuursleden voor bestuursactiviteiten zijn marktconform en komen voor rekening van de werkgever.

Aangezien er geen variabele of prestatie-gerelateerde vergoedingen worden verstrekt heeft het pensioenfonds geen procedures en criteria vastgesteld voor het aanpassen of terugvorderen van dit soort vergoedingen.

Het beloningsbeleid is van toepassing op de externe dienstverleners die vallen onder het uitbestedingsbeleid. Voordat het pensioenfonds over gaat tot het uitbesteden van werkzaamheden, beoordeelt het pensioenfonds of de externe partij een beheerst en duurzaam beloningsbeleid voert dat aansluit op het beloningsbeleid van het pensioenfonds.

Ten aanzien van de VC heeft het pensioenfonds een pragmatische insteek gekozen voor het beloningsbeleid. Het bestuur toetst de beloning op marktconformiteit.

Het bestuur stelt vast dat zij voldoet aan het door haar vastgestelde beloningsbeleid.

Het bestuur evalueert het beloningsbeleid eens per drie jaar, beoordeelt of het beloningsbeleid gehandhaafd blijft en rapporteert hierover in het bestuursverslag.

Uitbesteding

Omdat het pensioenfonds geen rechtstreeks zicht heeft en geen directe controle uitvoert op de processen van de externe dienstverleners stelt het bestuur eisen aan de kwaliteit, continuïteit en integriteit van organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken. Afspraken met hen worden periodiek geëvalueerd door middel van service level rapportages, risico- en rendementsrapportages en besprekingen en waar nodig bijgesteld. Dit is conform het door het pensioenfonds vastgestelde uitbestedingsbeleid en de beleidsregel uitbesteding van DNB. De dienstverlening van de administrateurs, de vermogensbeheerders en de custodian worden gecertificeerd (ISAE). Deze rapportages worden door een onafhankelijke accountant voorzien van een verklaring en ter beschikking gesteld aan het bestuur.

Het pensioenfonds heeft de ISAE 3402 of soortgelijke controlerapportages van Achmea Pensioenservices (administrateur), Columbia Threadneedle (vermogensbeheerder LDI-fondsen en geldmarktfonds), BlackRock (vermogensbeheerder aandelen), Altera (vermogensbeheerder vastgoed), ASR (vermogensbeheerder woninghypotheken) en CACEIS (custodian en beleggingsadministratie) beoordeeld en is nagegaan of de uitbestedingsrisico's voldoende zijn afgedekt. Voor zover de rapportages niet betrekking hebben op het volledige kalenderjaar, zijn deze aangevuld met een zogenaamde bridge letter. Uit de assurance-rapporten van de externe accountants blijkt dat de beheersdoelstellingen zijn gehaald.

Achmea Pensioenservices heeft daarnaast een service organisatie controle rapport opgesteld dat gebaseerd is op de Nederlandse Standaard 3000 type II, een afgeleide van het ISAE 3000 rapport. Dit rapport is meer gericht op de IT omgeving en informatiebeveiliging. Uit de rapportage blijkt dat de interne beheersingsmaatregelen effectief werken.

Uit de rapportages van de vermogensbeheerders Columbia Threadneedle, Blackrock, Altera, ASR en van de custodian CACEIS blijkt dat alle processen in overeenstemming met de omschreven procedure worden uitgevoerd. Er zijn geen afwijkingen geconstateerd die nadelig van invloed kunnen zijn voor de dienstverlening aan het pensioenfonds.

Het bestuur heeft geconcludeerd dat de dienstverleners een goede administratieve organisatie en interne controle hebben.

Het bestuur evalueert dit uitbestedingsbeleid ten minste eens per drie jaar en past het aan indien nodig.

Datakwaliteit

Het bestuur dient zorg te dragen dat aanspraken en uitkeringen goed geadministreerd worden en dat er een adequate controle is op de kwaliteit van de deelnemersadministratie op deelnemersniveau. Datakwaliteit staat ook centraal in het toezicht van DNB. Het pensioenfonds heeft in het afgelopen kalenderjaar WTW een uitgebreid onderzoek DataValidator laten uitvoeren naar datakwaliteit. Het Kader Datakwaliteit Wet toekomst pensioenen van de Pensioenfederatie, waarin onder meer risico-inventarisatie en -beoordeling, onderzoek naar kritische data-elementen en data-analyse en deelwaarnemingen is daarbij als leidraad gebruikt. De controles zijn in drie iteraties verfijnd zodat op individueel meldingniveau aangegeven kon worden waar foutmeldingen door werden veroorzaakt. Het pensioenfonds monitort de correcties van foutmeldingen en procesverbeteringen om soortgelijke meldingen in de toekomst te voorkomen. Het bestuur is tevreden over de aanpak en de resultaten van het onderzoek, dat in het bestuur is besproken.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Het pensioenfonds heeft de wetgeving algemene verordening gegevensbescherming (AVG) geïmplementeerd. Zo is het privacybeleid vastgesteld, is het verwerkingsregister opgesteld, zijn verwerkingsovereenkomsten afgesloten en is de privacyverklaring op de website geplaatst. De Pensioenfederatie heeft de Gedragslijn verwerking persoonsgegevens opgesteld. Het pensioenfonds heeft met behulp van een uitgebreide checklist vastgesteld dat de gedragslijn wordt nageleefd. De naleving is gecontroleerd en bevestigd door onafhankelijk toezicht, in casu de IRM-commissie.

Compliance officer en integriteit

Het bestuur heeft een CO. De voornaamste taken van de CO zijn: toezicht houden op de naleving van de gedragscode en de naleving van wettelijke regelingen. Het compliance programma wordt jaarlijks geactualiseerd.

Het bestuur voert jaarlijks met de CO een systematische integriteitsanalyse (hierna: SIRA) uit. Diverse scenario's en de kans en impact van de verschillende integriteitsrisico's worden periodiek geactualiseerd en beheersmaatregelen om deze risico's te beheersen worden gemonitord. Zo werd in het voorgaande kalenderjaar door het bestuur in verschillende workshops, die door de compliance officer werden gefaciliteerd, in het bijzonder ingegaan op de beheersing van risico's op het gebied van cybercrime, belangenverstrengeling, marktmisbruik, uitbesteding, interne en externe fraude, sancties en terrorismefinanciering en privacy. Gezien de strategische heroriëntatie van het pensioenfonds is in overleg met de compliance officer besloten geen reguliere SIRA uit te voeren.

In 2023 heeft de sleutelfunctie interne audit een procesaudit uitgevoerd op de compliance functie binnen het pensioenfonds. Onderzocht is of de inrichting en inbedding van de compliance functie in het governance systeem van het pensioenfonds juist en volledig is opgezet en voldoende efficiënt en effectief is ingericht om mogelijke compliance risico's adequaat te borgen en daarmee bij te dragen aan een beheerste en integere bedrijfsvoering. Het oordeel is dat de compliance functie goed functioneert. De bevindingen waren beperkt tot een drietal suggesties of aanbevelingen. De sleutelfunctie interne audit heeft bevestigd dat de aanbevelingen adequaat zijn opgevolgd

Het Integriteitsbeleid wordt jaarlijks beoordeeld en is in 2023 geactualiseerd. De Klachtenregeling is, mede naar aanleiding van de opgerichte Geschillen Instantie Pensioenfonds, geactualiseerd.

Daarnaast heeft het bestuur het Sanctiebeleid vastgesteld. In dit beleid is onder meer geregeld dat APS en vermogensbeheerders feitelijk de sanctiescreening en het sanctiebeleid uitvoeren ten behoeve van SMP. Eventueel worden meldingen gedaan aan SMP. Verder is bepaald dat de wijze van screenen van zakelijke relaties door SMP risk-based wordt uitgevoerd.

Het pensioenfonds heeft een insiderregeling. Het bestuur heeft, net als het voorgaande jaar, vastgesteld dat geen van de verbonden personen als insider kan worden gekwalificeerd.

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving door het pensioenfonds.

Gedragscode

In 2023 is de aangepaste gedragscode in werking getreden. De code bevat onder meer normen over onbetamelijk gedrag en het gebruik van (sociale) media. Alle bestuursleden, leden van het VO, leden van de VC en overige verbonden personen tekenen jaarlijks een verklaring dat zij de gedragscode naleven. Bovendien verklaren zij wijzigingen in nevenfuncties en privé en zakelijke belangen bij partijen waar het pensioenfonds zaken mee doet te hebben opgegeven aan de CO. Er hebben zich geen ongewenste belangenverstrengelingen voorgedaan.

Incidenten en klokkenluidersregeling

Het pensioenfonds heeft een incidenten- en klokkenluidersregeling. Daarin is onder meer een extern meldpunt Huis van Klokkenluiders opgenomen, naast de meldpunten compliance officer en de adviseur vertrouwenspersoon.

Er zijn in het kalenderjaar 2023 geen incidenten geweest.

Klachten en geschillen

Het pensioenfonds heeft een klachtenregeling, die duidelijk zichtbaar op de website is geplaatst. De klachtenregeling is geactualiseerd en hierin is het Servicedocument 'Gedragslijn 2023 Omgaan met klachten' van de Pensioenfederatie verwerkt. Aan de interne procedure en de mogelijkheid om een besluit voor te leggen aan de Ombudsman Pensioenen, is nu ook de mogelijkheid toegevoegd om een klacht voor te leggen aan de Geschillen Instantie Pensioenfondsen, indien de klacht betrekking heeft op de uitvoering van het pensioenreglement.

Er zijn in het boekjaar 2023 17 klachten geweest. Een klacht is iedere uiting van ontevredenheid die door een (gewezen) deelnemer, andere aanspraakgerechtigde, pensioengerechtigde dan wel iemand die aanspraken meent te hebben wordt gericht aan het pensioenfonds. Alle klachten zijn naar tevredenheid van de indieners opgelost.

Er zijn in het boekjaar 2023 geen geschillen geweest.

Intern toezicht

Het bestuur van het pensioenfonds besteedt veel aandacht aan de opzet en inrichting van de organisatie, inclusief de interne beheersing. Statutair is vastgelegd hoe het bestuur omgaat met zijn rol en invulling geeft aan begrippen als goed bestuur, verantwoording en intern toezicht. Een goede samenwerking tussen de verschillende organen draagt bij aan de professionaliteit. Voor het VO en de VC is er tevens de gelegenheid voor onderlinge afstemming.

Voor het intern toezicht heeft het bestuur een VC ingesteld, samengesteld uit drie onafhankelijke personen. Deze commissie beoordeelt of het bestuur procedures juist volgt en zorgvuldig tot besluitvorming komt. Het ziet daarbij toe op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De commissie betreft hierin onder meer governance, naleving wet- en regelgeving, beleggings-, premie- en toeslagbeleid, risicomangement en communicatie. Het intern toezicht betreft de Code Pensioenfondsen bij de uitoefening van zijn taak. Jaarlijks wordt een visitatie uitgevoerd. De commissie heeft over haar bevindingen aan het bestuur, het VO en de werkgever gerapporteerd. Het verslag van de VC is opgenomen in dit jaarverslag.

De aanbevelingen die de VC heeft gedaan, krijgen alle aandacht van het bestuur.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft aan het VO verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. In het kader van zijn taakuitoefening heeft het VO advies uitgebracht over het communicatiebeleidsplan, het beloningsbeleid, de beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst, de overeenkomst in het kader van de beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst en over de samenstelling en opdracht van de VC. Tevens heeft het VO kennisgenomen van het jaarverslag, de jaarrekening en andere relevante stukken.

Het VO heeft het gevoerde beleid getoetst en aan het bestuur verslag uitgebracht. Het verslag van het VO is opgenomen in dit jaarverslag.

De aanbevelingen die het VO heeft gedaan, krijgen alle aandacht van het bestuur.

Extern toezicht en incidenten

Het afgelopen jaar zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd door DNB of de AFM. Er zijn door DNB geen aanwijzingen aan het pensioenfonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het pensioenfonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

PENSIOEN- EN PREMIEBELEID

Pensioenbeleid

De pensioenrichtleeftijd in 2023 is 68 jaar. Het pensioenfonds biedt de (gewezen) deelnemer de mogelijkheid aan om het ouderdomspensioen (vervroegd) in te laten gaan op de eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt. Indien de (gewezen) deelnemer gebruik maakt van deze mogelijkheid, wordt het ouderdomspensioen herrekend op basis van actuariële gelijkwaardigheid.

Het maximaal pensioengevend salaris bedraagt in 2023 € 128.810 (2022: € 114.866). De pensioenregeling biedt dekking ingeval van pensionering, overlijden of arbeidsongeschiktheid tijdens het dienstverband bij Makro:

- Een ouderdomspensioen dat wordt uitgekeerd vanaf de pensioendatum;
- Een partnerpensioen dat wordt uitgekeerd na het overlijden van de deelnemer;
- Een wezenpensioen dat wordt uitgekeerd na het overlijden van de deelnemer;
- Voortzetting van de pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid;
- Aanvulling op de WIA-uitkering boven het wettelijk maximumbedrag.

Kenmerken pensioenregeling

Met ingang van 2023 zijn er geen actieve deelnemers meer en is er, behoudens voor arbeidsongeschikten, geen opbouw van pensioenaanspraken meer. Een aantal artikelen van het reglement is niet meer van toepassing. Ten behoeve van de leesbaarheid van het reglement is er voor gekozen deze artikelen te laten staan.

De pensioenregeling bevat de volgende voorwaarden per 1 januari 2023:

Pensioenregeling 68 jaar	
Pensioensysteem	Middelloodregeling
Pensioenrichtleeftijd	68 jaar
Pensioengevend salaris	Jaarsalaris, vaste werkvenstertoeslag II of IV, maximaal € 128.810 (bedrag 2023); alleen voor arbeidsongeschikten
Toeslagverlening	Maximaal de prijsinflatie
Franchise	€ 16.322 (bedrag 2023); alleen voor arbeidsongeschikten
Pensioengrondslag	Pensioengevend salaris verminderd met de franchise
Opbouwpercentage	1,60%; alleen voor arbeidsongeschikten
Partnerpensioen	70% van ouderdomspensioen
Wezenpensioen	20% van partnerpensioen
Eigen bijdrage	Vanaf 1/1/2023 wordt alleen nog voor arbeidsongeschikten pensioen opgebouwd. Dit is premievrij

Met ingang van 1 januari 2024 is de tekst van het Pensioenreglement 68 jaar ongewijzigd, behoudens enkele redactionele aanpassingen en de nieuwe wettelijke bedragen per 1 januari 2024.

Toeslagbeleid - Pensioenverhogingen

Het pensioenfonds kent een voorwaardelijk toeslagenbeleid op basis van een vooraf bepaalde maatstaf. De ambitie is om de pensioenen jaarlijks te verhogen aan de hand van de prijsinflatie. De verhoging van de pensioenen is altijd voorwaardelijk, waarbij wordt gekeken naar de financiële positie van het pensioenfonds. Het bestuur neemt uiteindelijk het besluit om wel of niet te verhogen, en met welk percentage. Het bestuur heeft naar aanleiding van de uitgevoerde ALM-studie haar toeslagbeleid gewijzigd.

Het bestuur van het pensioenfonds houdt bij het besluit tot het al dan niet verlenen van toeslagen rekening met de volgende uitgangspunten:

- Géén toeslag indien de beleidsdekkingsgraad minder dan 110% bedraagt;
- Gedeeltelijke toeslag indien de beleidsdekkingsgraad tussen 110% en de wettelijke grens voor toekomstbestendige toeslagverlening bedraagt;
- Volledige toeslag indien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de wettelijke grens voor toekomstbestendige toeslagverlening.

Voor een gedeeltelijke toeslag wordt in principe een ondergrens van 0,5% gehanteerd. Een lagere toeslag wordt niet toegekend of uitgesteld.

Het besluit tot het verlenen van een toeslag per 1 januari wordt genomen in het laatste kwartaal voorafgaand aan dit jaar. Daarbij wordt voor de beleidsdekkingsgraad gekeken naar de stand per 31 oktober in dat kwartaal.

Voor een toeslag neemt het pensioenfonds voor alle deelnemers de CBS Consumentenprijsindex, afgeleid, alle bestedingen oktober-oktober als maatstaf.

Indien de beleidsdekkingsgraad meer dan de wettelijke grens voor toekomstbestendige toeslagverlening bedraagt, kan het bestuur besluiten tot het verlenen van inhaaltoeslagen om eventuele eerder gemiste toeslagen en kortingen op pensioenen ongedaan te maken. Gemiste toeslagen en kortingen langer dan 5 jaar geleden worden niet meer ingehaald.

De consumentenprijsindex over de periode oktober 2022 tot oktober 2023 is $-1,98\%$ (deflatie). Per 31 oktober 2023 is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds $136,3\%$. Hoewel deze beleidsdekkingsgraad hoger is dan de toeslagdrempel van 110% is de toeslagverlening op basis van het fondsbeleid nihil, vanwege de negatieve maatstaf van $1,98\%$. Toeslagverlening op basis van deze negatieve maatstaf zou betekenen dat pensioenaanspraken en -rechten zouden moeten worden gekort in het geval van een slechte financiële positie van het pensioenfonds. Hiervan is echter geen sprake. De koopkracht van de aanspraken en pensioenen is hierdoor licht toegenomen.

De ontwikkeling van de toeslagen over de afgelopen vijf jaar is als volgt:

	Toegekend	Index	Cumulatief niet toegekend
1-1-2024	0,00%	-1,98%	8,55%
1-1-2023	10,94%	16,93%	10,74%
1-1-2022	1,71%	3,28%	4,48%
1-1-2021	0,00%	1,12%	2,87%
1-1-2020	0,00%	1,73%	1,73%

Uit het overzicht blijkt dat de cumulatieve niet-verleende toeslag per 1 januari 2024 gelijk is aan $8,55\%$ (1 januari 2023: $11,57\%$).

Kortingsbeleid - Pensioenverlagingen

Het pensioenfonds verwacht niet dat pensioenverlagingen in de nabije toekomst aan de orde zullen zijn. Pensioenverlagingen kunnen alleen aan de orde zijn indien de economische omstandigheden langdurig en drastisch zouden verslechteren, bijvoorbeeld door een combinatie van renteverlagingen en slechte rendementen op zakelijke waarden.

Wat betreft de pensioenverlagingen, die door het pensioenfonds niet worden voorzien, maakt het pensioenfonds onderscheid in voorwaardelijke en onvoorwaardelijke kortingen op pensioen. Tot een voorwaardelijke korting wordt besloten indien het pensioenfonds een reservetekort heeft en het tekort volgens het opgestelde herstelplan niet in tien jaar tijd kan worden weggewerkt. Tot een onvoorwaardelijke korting wordt besloten indien het pensioenfonds op zes achtereenvolgende meetmomenten in dekkingstekort verkeert (beleidsdekkingsgraad is lager dan de dekkingsgraad waarbij wordt voldaan aan het minimaal vereist eigen vermogen), mits ook de actuele dekkingsgraad op het zesde meetmoment ook lager is dan de dekkingsgraad waarbij wordt voldaan aan het minimaal vereist eigen vermogen. Indien het pensioenfonds moet besluiten tot vermindering van verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten en deze vermindering ook feitelijk in enig jaar plaatsvindt, dan is de onderneming een koopsom verschuldigd die door het pensioenfonds in overleg met de actuaris van het pensioenfonds wordt vastgesteld. Door de betaling van de hiervoor bedoelde koopsom door de onderneming wordt twee derde van de feitelijke vermindering in enig jaar voorkomen van de tot en met 31 december 2020 verworven pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten inclusief eventuele vanaf 1 januari 2021 verleende toeslagen op genoemde aanspraken. Betaling van de extra koopsom om vermindering van pensioenaanspraken en -rechten te voorkomen, gebeurt onder voorbehoud van goedkeuring door de onderneming.

Premiebeleid

De werkgever heeft de uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds per ultimo 2022 opgezegd. Met ingang van 2023 worden de pensioenaanspraken voor medewerkers van Makro worden opgebouwd bij BeFrank. Het pensioenfonds is met ingang van 2023 een slapend pensioenfonds geworden. Dit betekent dat met ingang van 2023 geen premie van Makro meer wordt ontvangen en dat er, behoudens voor arbeidsongeschikten, geen opbouw van pensioenaanspraken meer plaatsvindt. De pensioenopbouw van arbeidsongeschikten is premievrij.

Dientengevolge is het premiebeleid voor het pensioenfonds niet meer van toepassing en geen evident sturingsmiddel, met uitzondering van een mogelijke bijstorting ingeval de financiële positie van het pensioenfonds daartoe aanleiding geeft en een korting op pensioenaanspraken dreigt. Met betrekking tot pensioenaanspraken opgebouwd vanaf 1 januari 2021 is bijstorting niet toegestaan in verband met het karakter van de pensioenregeling (voorwaardelijke middelloonregeling, Collectief Defined Contribution).

Voor de opgebouwde pensioenen tot 1 januari 2021 blijft van kracht dat indien het pensioenfonds gedurende drie achtereenvolgende jaren in onderdekking (beleidsdekkingsgraad lager dan het minimum vereiste vermogen) verkeert, Makro bovenop de premie een extra bijdrage verschuldigd is ter grootte van tweederde deel van het verschil tussen het minimaal vereiste eigen vermogen en het aanwezige eigen vermogen. Een derde deel van het tekort zal worden opgeheven door vermindering van de opgebouwde en ingegane pensioenen. Betaling van de extra bijdrage gebeurt onder voorbehoud van goedkeuring door de onderneming.

BELEGGINGSBELEID

De missie en ambitie van het pensioenfonds worden te allen tijde als leidraad gebruikt bij het beheren van de beleggingsportefeuille. Het strategisch beleggingsbeleid wordt afgestemd op de verplichtingen van het pensioenfonds, inclusief het streven naar waardevastheid van ingegane pensioenen en premievrije pensioenaanspraken. Door het strategische beleggingsbeleid periodiek te herijken, kan er worden ingespeeld op wijzigingen in het risicoprofiel van de pensioentoezeggingen en in de risicoperceptie van het bestuur van het pensioenfonds.

Het pensioenfonds heeft door middel van de ALM- en risicobudgetteringsstudie het strategisch beleggingsbeleid heroverwogen. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden vanaf eind 2021 tot begin 2022. Er is onderzocht of het huidige beleggingsbeleid voldoende robuust is en of voldaan kan worden aan de ambities en risicohouding van het pensioenfonds. De ALM- en risicobudgetteringsstudie optimaliseert de verhouding vastrentende- en zakelijke waarden en stelt daarnaast het optimale niveau van de renteafdekking vast.

Het bestuur heeft een aantal investment beliefs geformuleerd die de richting van het te voeren beleggingsbeleid aangeven. De investment beliefs kunnen worden gezien als de invulling van het risicoprofiel van het pensioenfonds. De investment beliefs zijn in feite de (ongeschreven) regels of criteria, waaraan het pensioenfonds belang hecht bij de inrichting en uitvoering van zijn beleggingsbeleid. Er is in de investment beliefs onderscheid gemaakt naar strategie, uitvoering en risicomangement. Deze investment beliefs vormen de uitgangspunten voor het beleggingsbeleid van het pensioenfonds en beleggingsbeslissingen worden aan deze uitgangspunten getoetst.

Artikel 135 van de Pensioenwet en de artikelen 13 en 13a van het Besluit FTK Pensioenfonds vormen de basis voor de toetsing van het beleggingsbeleid aan de prudent-person regel. Om tegemoet te komen aan bovenstaande wordt onder andere periodiek een ALM-studie uitgevoerd. Daarnaast wordt bij de vertaalslag (implementatie) naar de daadwerkelijke invulling van het beleggingsbeleid zorgvuldigheid betracht. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de opzet van de renteafdekking, een adequate keuze van en spreiding over beleggingscategorieën en de keuze tussen actief en passief beheer. In samenhang hiermee worden de verschillende beleggingsrisico's geïdentificeerd en op waarde geschat middels onder andere de Vereist Eigen Vermogen-analyse.

Per 1 januari 2023 is het pensioenfonds gesloten voor nieuwe opbouw. Het pensioenfonds belegt het vermogen strategisch voor 55% in vastrentende waarden, 35% in aandelen en 10% in vastgoed. Het renterisico wordt volgens beleid strategisch voor 70% afgedekt op basis van de marktcurve. In het kader van het voornemen van het pensioenfonds om begin 2024 een garantiecontract voor de pensioenaanspraken en -rechten met Nationale-Nederlanden af te sluiten, heeft het bestuur besloten de risico's van haar beleggingsportefeuille te minimaliseren binnen de strategische kaders en bandbreedtes van het beleggingsbeleid. Dit heeft eind 2023 geresulteerd in een verhoging van de renteafdekking met 5%-punt tot 75%. Rekening houdende met het gesloten karakter van het pensioenfonds, wordt een minimale kaspositie nagestreefd voor te verrichten pensioenuitkeringen en overige betalingen. Het vermogensbeheer is per eind 2023 uitbesteed aan respectievelijk Columbia Threadneedle, BlackRock en ASR. De vastgoedportefeuille in de lokale Nederlandse speler Altera is ultimo 2023 verkocht.

Gedurende 2023 was de feitelijke allocatie naar vastgoed onderwogen ten opzichte van de strategische norm. Er is besloten om de allocatie vooralsnog niet terug te brengen naar de norm. Dat had de volgende twee redenen.

In de eerste plaats heeft het pensioenfonds, nadat de werkgever de uitvoeringsovereenkomst eind 2022 heeft beëindigd, een strategische heroriëntatie uitgevoerd naar de toekomst van het pensioenfonds. Het bestuur heeft geconcludeerd dat het verzekeren van pensioenaanspraken en -rechten de voorkeur heeft boven het continueren als slapend pensioenfonds of een collectieve waardeoverdracht naar een Algemeen Pensioenfonds Fonds (APF) of een Bedrijfstakpensioenfonds (BPF). Aangezien de vastgoedportefeuille alleen bestaat uit Altera, vond het bestuur een verhoging van de weging in vastgoed middels Altera en daarmee illiquide beleggingen in deze situatie niet opportuun.

In de tweede plaats heeft het pensioenfonds een investment case en kaderstelling vastgoed uitgevoerd. Het bestuur heeft geconcludeerd dat een passief wereldwijd beursgenoteerd vastgoed index fonds beter aansluit bij het strategisch beleggingsbeleid en de investment beliefs van het pensioenfonds. Teneinde de aanpassing in de invulling van de vastgoedportefeuille tijdig te implementeren heeft het pensioenfonds haar aandeel in de vastgoedfondsen van Altera ter verkoop aangeboden. De overdracht van aandelen vastgoed Altera wordt alleen per kwartaaleinde uitgevoerd. De verkoop door het pensioenfonds werd reeds net voor het afsluiten van het kalenderjaar gerealiseerd door interesse van investeerders. Per jaareinde bedraagt de vastgoedportefeuille hierdoor nihil. Het voornemen van het bestuur was om de investering in het beursgenoteerde vastgoedfonds in het eerste kwartaal van 2024 te realiseren. Door het ingaan van de verzekering van alle pensioenaanspraken en -rechten op 6 maart 2024 is dit niet meer geëffectueerd.

Het bestuur van het pensioenfonds is eindverantwoordelijk voor het strategisch beleggingsbeleid. Hieronder wordt verstaan het vaststellen van:

- het doel en de stijl van het beleggingsbeleid,
- de strategische beleggingsportefeuille en bandbreedtes,
- het vaststellen van passende benchmarks,
- de organisatie rondom de uitvoering van het beleggingsbeleid,
- de selectie en evaluatie van de vermogensbeheerder(s) en andere externe partijen die worden ingeschakeld ten behoeve van de uitvoering van het beleggingsbeleid en voor de resultaatsevaluatie.

Het vermogen van het pensioenfonds zal worden belegd met als doel om op (middel)lange termijn een rendement te halen dat samen met de premiebijdragen voldoende is om de pensioenen aan de deelnemers te kunnen garanderen en jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijzen en om voldoende buffers (ten minste wettelijk vereist) te vormen en in stand te houden. Volgens verwachting komt het rendement overeen met de bij de verschillende beleggingscategorieën gekozen benchmarken.

De verdeling van het belegd vermogen over de verschillende beleggingscategorieën hangt samen met de beleggingsovertuigingen (investment beliefs), de risicobereidheid en de gewenste financiële positie. Het bestuur heeft in 2021 haar investment beliefs geactualiseerd. Belangrijke investment beliefs zijn dat het strategisch beleggingsbeleid in grote mate het risico- en rendementsprofiel bepaalt, onbeloofde risico's zoveel mogelijk worden afgedekt, diversificatie het risico- en rendementsprofiel verbetert, actief beheer na kosten in beginsel geen waarde toevoegt, de langetermijnhorizon van belang is, maatschappelijk verantwoord beleggen op lange termijn voor een beter risico- en rendementsprofiel zorgt, het governancebudget dient te worden afgestemd op de complexiteit van beleggingen en kosten dienen te worden beoordeeld in het licht van netto-rendement. Periodiek worden resultaten beoordeeld aan de hand van kwalitatieve en meetbare criteria.

Het aanwezige pensioenkapitaal wordt op een solide wijze beheerd conform het prudent person beginsel, waarbij beleggingsrendement en beleggingsrisico zorgvuldig worden afgewogen. Het bestuur van het pensioenfonds heeft de risico's die het loopt vervat in een risicoanalyse. Periodiek worden de beleggingen en financiële en niet-financiële risico's gerapporteerd en gemonitord door middel van risico, rendement- en service level-rapportages.

Het pensioenfonds heeft in 2021 een ALM studie uitgevoerd. Diverse onderzoeksvragen zijn uitgewerkt. Geconcludeerd is dat een verhoging van renteafdekking resulteert in een verbetering van de koopkracht in het slechtweerscenario, terwijl de verwachte (mediaan) koopkracht nagenoeg gelijk blijft. Bovendien daalt hierdoor de kans op een onvoorwaardelijke korting en daalt de mate van korting hierdoor. Tenslotte levert een verhoging van de renteafdekking in de stressscenario's een verbetering van de resultaten op. Daarnaast is geconcludeerd om op basis van kwalitatieve argumenten de renteafdekking op basis van marktrente in plaats van op basis van UFR rente te baseren. Na de uitwerking van de risicobudgetteringsstudie heeft het bestuur deze aanpassingen in de renteafdekking geïmplementeerd.

Het pensioenfonds heeft een beleggingsadviescommissie (BAC). De BAC adviseert het bestuur over beleggingstechnische zaken en mogelijke aanpassingen binnen de portefeuille. Teneinde een solide en professionele beleggingsadviesgeving door de BAC aan het bestuur te realiseren heeft het bestuur een investment consultant van WTW aangesteld als voorzitter van de BAC.

Risicohouding

Het pensioenfonds heeft haar risicohouding vastgelegd conform artikel 102a van de Pensioenwet. De risicohouding van een pensioenfonds is de mate waarin een pensioenfonds bereid is beleggingsrisico's te lopen om de missie, visie, strategie en doelstellingen te realiseren (risicobereidheid) en de mate waarin het fonds risico's kán lopen gegeven de kenmerken van het fonds (risicodraagvlak).

Voor de lange termijn komt de risicohouding tot uitdrukking in de door het pensioenfonds gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets. Aangezien beleggingsrisico's genomen worden om een mate van toeslag van de pensioenen te kunnen realiseren, is de relatie gelegd met het pensioenresultaat. Het pensioenresultaat is gelijk aan (de som van de verwachte uitkeringen conform fondsbeleid) gedeeld door (de som van de verwachte uitkeringen zonder opbouwkorting en volledig prijs-geïndexeerd). Met de haalbaarheidstoets wordt inzicht verkregen in de hoogte van het pensioen in de toekomst, naar verwachting (mediaan scenario) en bij slechtweersscenario's. De uitkomsten van deze jaarlijkse haalbaarheidstoets dienen te voldoen aan de gestelde ondergrenzen.

Voor het mediaan scenario is de ondergrens gelijkgesteld aan 90%. De grens voor de maximale relatieve afwijking is gelijkgesteld aan 22%.

Met de jaarlijkse haalbaarheidstoets is in 2022 getoetst of het pensioenresultaat binnen deze ondergrenzen valt:

- Het pensioenresultaat voor het mediaan scenario is gelijk aan 97,4%;
- De afwijking in het pensioenresultaat ingeval het slecht weer scenario bedraagt 20,9%.

De uitkomsten van de jaarlijkse haalbaarheidstoets in 2022 voldoen derhalve aan deze vastgestelde ondergrenzen.

Voor de korte termijn komt de risicohouding tot uitdrukking in de stand van het Vereist Eigen Vermogen. Ultimo 2023 bedroeg het strategische Vereist Eigen Vermogen 16,4% (ultimo 2022: 16,8%). Als onderdeel van de risicohouding is tot een bandbreedte van -4%-punt / +4%-punt rondom het strategische Vereist Eigen Vermogen besloten. Ultimo 2023 bedroeg het feitelijke Vereist Eigen Vermogen 12,4% en lag dus binnen de bandbreedte.

Consequenties van eventuele beleggingsbeleidswijzigingen zullen getoetst worden aan deze bandbreedte rondom het strategische Vereist Eigen Vermogen.

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden portefeuille bestaat uit de Columbia Threadneedle LDI-fondsen en het Columbia Threadneedle Euro Liquidity Plus Fonds (gezamenlijk LDI-portefeuille), de Nederlandse staatsobligatie en het ASR Hypotheekfonds (niet-NHG).

De LDI-portefeuille bestaat uit generieke looptijdfondsen van Columbia Threadneedle (voormalig BMO) om de rente af te dekken. In het kader van risicomitigatie is de renteafdekking aan het einde van het kalenderjaar verhoogd van 70% naar 75% op basis van de marktrente. SMP belegt in 9 looptijdfondsen en een apart geldmarktfonds, het Euro Liquidity Plus Fonds, dat automatisch wordt aangewend indien bijstortingen of afomingen binnen de looptijdfondsen noodzakelijk zijn.

De vastrentende waarden portefeuille bestaat verder uit het ASR Hypotheekfonds (niet-NHG). Het ASR hypotheekfonds belegt in Nederlandse woninghypotheken zonder NHG-garantie zoals uitgegeven door ASR Levensverzekering N.V. De benchmark die wordt gehanteerd is een combinatie van Merrill Lynch renteswap indices passend bij de looptijden van de onderliggende hypotheekportefeuille. Hierbij wordt een gelijk gewogen duratie gehanteerd als het hypotheekfonds.

Naast deze fondsen wordt een staatsobligatieportefeuille van 1 tot 2% van het belegd vermogen aangehouden welke dient als onderpand in het kader van het vreemde valutarisico binnen de aandelenbeleggingen.

De vastrentende waarden portefeuille is opgezet met enkel beleggingen in Euro. Er is daarom geen sprake van valutarisico in dit deel van de portefeuille.

Het kredietrisico in de vastrentende waarden fondsen is vanuit economisch perspectief gering en wordt in de praktijk beperkt door de mandaatrestricties binnen de fondsen. Het kredietrisico in het hypotheekfonds wordt gemitigeerd door een breed gespreide portefeuille, verstrekingscriteria en maximering van loan-to-value ratio's.

Aandelen

De aandelenbeleggingen bestaan uit participaties in een aandelenfonds. Er wordt belegd in het BlackRock MSCI World Index Fund B. De beleggingen worden wereldwijd gespreid over ontwikkelde markten. De portefeuille bij BlackRock wordt passief beheerd, wat inhoudt dat getracht wordt een opbrengst te halen die zo dicht mogelijk bij de benchmark MSCI World Net TR ligt. De gerealiseerde performance ten opzichte van de benchmark is onderdeel van de kwartaalmonitoring van het pensioenfonds. In het kader van het voornemen van het pensioenfonds om begin 2024 een garantiecontract voor de pensioenaanspraken en -rechten met Nationale-Nederlanden af te sluiten, heeft het bestuur besloten de risico's van haar beleggingsportefeuille te minimaliseren binnen de strategische kaders en bandbreedtes van het beleggingsbeleid. Dit heeft eind 2023 geresulteerd in de verkoop van circa een kwart van de beleggingen in het Blackrock fonds.

De wereldwijde spreiding binnen het aandelenfonds geeft blootstelling aan valutarisico, dat conform beleid voor 50% wordt afgedekt voor de drie belangrijkste valuta (USD, JPY en GBP). Deze afdekking wordt uitgevoerd door CACEIS door middel van een 'FX overlay' met 3-maands rollende FX-forwards met maandelijkse bijstellingen als het risico tussentijds buiten de gestelde bandbreedtes ligt. Het onderpand hiervoor wordt gevormd door de eerder vermelde staatsobligatieportefeuille.

Vastgoed

De vastgoedbeleggingen gedurende het kalenderjaar bestonden uit niet-beursgenoteerd Nederlands vastgoed en worden beheerd door Altera Vastgoed. De portefeuille was, tot het moment van verkoop per ultimo 2023, belegd in woningen en winkels. Het pensioenfonds heeft een investment case en kaderstelling vastgoed uitgevoerd. Geconcludeerd is dat een passief wereldwijd beursgenoteerd vastgoed index fonds beter past bij het strategisch beleggingsbeleid en de investment beliefs van het pensioenfonds. Het selectieproces is begin 2024 afgerond zodat de belegging in vastgoed weer binnen de strategische bandbreedte zou liggen. Het voornemen van het bestuur was om de investering in het beursgenoteerde vastgoedfonds in het eerste kwartaal van 2024 te realiseren. Door het ingaan van de verzekering van alle pensioenaanspraken en -rechten op 6 maart 2024 is dit niet meer geëffectueerd.

Samenstelling beleggingsportefeuille

De verdeling van het belegd vermogen aan het einde van het jaar was als volgt:

Belegd vermogen (in € 1.000)				
Categorie	Norm	Bandbreedte	Ultimo 2023	Ultimo 2022
Vastrentende waarden	55%	50% - 65%	425.900 (67,2%)	307.492 (51,9%)
LDI-portefeuille	43% - X%	n.v.t.	340.147 (53,7%)	223.922 (37,8%)
Nederlandse hypotheek	12%	7% - 17%	76.638 (12,1%)	73.404 (12,4%)
Nederlandse staatsobligatie 3,75% 15/01/2041	X%	n.v.t.	8.445 (1,3%)	8.422 (1,4%)
Kortlopende middelen	0%	-/-1% - 3%	27.093 (4,3%)	1.744 (0,3%)
Zakelijke waarden	45%	35,0% - 50,0%	181.372 (28,6%)	284.655 (48,1%)
Aandelen	35%	30,0% - n.v.t.	181.372 (28,6%)	239.353 (40,4%)
Vastgoed	10%	5,0% - n.v.t.	0 (0,0%)	45.302 (7,7%)
Overig	0%		26.423 (4,2%)	0 (0,0%)
Totaal	100%		633.695 (100%)	592.147 (100%)
Derivaten	0%		1.582	710

De portefeuille aandelen overschreed aan het einde van het derde kwartaal de bovenste bandbreedte. Het pensioenfonds heeft op grond van het herbalanceringsbeleid participaties in het aandelenfonds Blackrock verkocht en toegevoegd aan de LDI-portefeuille, namelijk het geldmarktfonds van Columbia Threadneedle. De portefeuilles vastrentende waarden en zakelijke waarden zijn eind december 2023 buiten de strategische bandbreedte door de verkoop van het Altera winkel- en woningfonds. Het voornemen van het bestuur was om de investering in het beursgenoteerde vastgoedfonds in het eerste kwartaal van 2024 te realiseren zodat de beleggingsportefeuille weer binnen de strategische bandbreedtes zou komen. Door het ingaan van de verzekering van alle pensioenaanspraken en -rechten op 6 maart 2024 is deze investering niet meer geëffectueerd.

Rendement

De totale beleggingsportefeuille behaalde in 2023 een absoluut rendement van 9,8% (2022: -22,2%). Het jaar 2023 is een goed jaar geweest voor beleggers. Het rendement van de beleggingsportefeuille heeft op totaalniveau een lager rendement behaald van 0,5% ten opzichte van de benchmark. Op totaalniveau hebben de onderliggende beleggingsfondsen de benchmarks niet behaald of verslagen en dit resulteert in een selectie-effect van -/ 0,4%. De oorzaak is de underperformance van hypotheek ten opzichte van de benchmark.

Door de migratie van Caceis naar een nieuw rapportagesysteem is de vergelijking tussen de hedged portefeuille en benchmark niet meer beschikbaar. De onderstaande tabel toont de unhedged resultaten in meer detail. De performance van de unhedged portefeuille ten opzichte van de benchmark is gelijk aan die van de hedged portefeuille.

Attributie	Portefeuille		Benchmark		Attributie-effecten		
Categorie	Gewicht	Rendement	Gewicht	Rendement	Allocatie	Selectie	Totaal
Vastrentende waarden	52,1%	5,1%	55,0%	6,4%	-0,2%	-0,6%	-0,8%
Aandelen	40,7%	20,1%	35,0%	19,6%	0,1%	0,2%	0,2%
Vastgoed	7,8%	-2,7%	10,0%	2,7%	0,3%	0,0%	0,3%
Liquiditeiten	-0,6%	0%	0%	3,3%	-0,2%	0,0%	-0,1%
Gehele portefeuille	100,0%	9,8%	100,0%	10,3%	-0,3%	-0,4%	-0,4%

Over 2023 hebben de vastrentende waarden een rendement behaald wat 1,3% slechter was dan de benchmark. De underperformance is hoofdzakelijk veroorzaakt door de uitgelopen hypotheekenspread in het hypotheekfonds.

De aandelenportefeuille wordt passief belegd en heeft een kleine outperformance van 0,5% ten opzichte van de benchmark door de resultaten op securities lending en teruggave van buitenlandse dividendbelastingen. Daarnaast is BlackRock erin geslaagd om de overige kosten zeer beperkt te houden.

De vastgoedportefeuille bij Altera heeft een negatief rendement opgeleverd. De onderliggende fondsen Woningen en Winkels hebben ook in 2023 een wisselend resultaat laten zien. Daar waar het winkelfonds een positief rendement behaalde werd dat teniet gedaan door het negatieve resultaat van het woningfonds.

Aandelen hebben in 2023 beter gepresteerd dan vastrentende waarden. De gehele portefeuille had een negatief allocatie-effect van 0,3%. Aandelen en vastrentende waarden hadden een licht positief resultaat van respectievelijk 0,1% en 0,3%. Dit is echter bijna volledig tenietgedaan door het negatieve allocatie-effect van 0,2% van vastrentende waarden en 0,2% bij liquiditeiten.

Valuta- en renterisico

Voor zover dat binnen de grenzen van het beleggingsbeleid van het pensioenfonds past, maakt het pensioenfonds gebruik van financiële derivaten bij het afdekken van het valutarisico. Het strategisch beleid is erop gericht om het valutarisico van aandelenbeleggingfondsen voor de US-dollar, Britse pond en Japanse yen voor 50% af te dekken. De portefeuilles vastrentende waarden en vastgoed beleggen alleen in eurotitels.

Per saldo heeft de valuta-afdekking een negatieve bijdrage aan het beleggingsrendement geleverd. De valutabewegingen hebben binnen het aandelenfonds juist tot een positief valutarisicoresultaat geleid. Deze resultaten vallen daarmee tegen elkaar weg en maken de portefeuille minder beweeglijk voor valutaontwikkelingen, hetgeen ook de opzet is van de valuta-afdekking.

Het renterisico is het risico dat door rentedaling de dekkingsgraad daalt. Dit komt doordat de beleggingen minder hard stijgen dan de voorziening pensioenverplichtingen ingeval van een rentedaling. Het beleid is om 70% van het renterisico af te dekken op basis van de marktrente. Hierdoor heeft het pensioenfonds minder last van rentedalingen. Daarentegen profiteert het pensioenfonds ook minder van rentestijgingen. Het resultaat is een minder volatiele dekkingsgraad. Gedurende het jaar heeft de renteafdekking zich op of dichtbij het strategische niveau begeven. In het kader van de afgesloten exclusiviteitsovereenkomst met Nationale-Nederlanden, om in het eerste kwartaal van 2024 een garantiecontract voor de pensioenaanspraken en -rechten af te sluiten, heeft het bestuur verschillende scenario's doorgenomen om de risico's van rente, valuta, inflatie en beleggingen binnen de kaders van het strategisch beleggingsbeleid zoveel mogelijk te mitigeren. Het pensioenfonds heeft besloten de renteafdekking eind 2023 te verhogen naar 75%, de bovenste grens van de bandbreedte 65%-75%.

Derivaten

Derivaten vormen als afgeleide beleggingsinstrumenten geen aparte beleggingscategorie. De vermogensbeheerders mogen slechts (in zeer beperkte mate) van derivaten gebruik maken om:

- het risico van de beleggingsportefeuille ten opzichte van de verplichtingen te verlagen;
- de risicograad van de beleggingsportefeuille te verlagen;
- op defensieve wijze (strategische) valutarisico's af te dekken door middel van valutatermijntransacties;
- tactische wijzigingen in de portefeuille op een efficiënte wijze tot stand te brengen.

In het kader van de European Market Infrastructure Regulation (EMIR-regelgeving) heeft het pensioenfonds ervoor gezorgd dat, inzake de afdekking van het valutarisico, een Nederlandse staatsobligatie bij CACEIS wordt aangehouden om te voldoen aan de verplichte onderpandstelling.

Securities Lending

Het pensioenfonds heeft een afweging gemaakt tussen de risico's van securities lending (zoals reputatie- en kredietrisico), de wijze waarop de vermogensbeheerders deze mitigeren, en de mate waarin securities lending tot extra rendement kan leiden. Deze aspecten zijn ook met de vermogensbeheerder BlackRock besproken. Het pensioenfonds sluit van haar vermogensbeheerders op voorhand geen beleggingsfondsen uit waarin securities lending tot de mogelijkheden behoort.

Het bestuur onderschrijft de securities lending policy van BlackRock omdat die met voldoende waarborgen is omkleed, zoals de kwaliteit van de tegenpartijen, onderpandverstrekking en de ervaringen van de afgelopen jaren.

Het pensioenfonds neemt de bewaking van het gebruik van securities lending mee bij het beschouwen van de beleggingsrisico's en het reguliere overleg met de vermogensbeheerders.

Over het afgelopen jaar bedroeg het onderpand voor securities lending gemiddeld 105%. De securities lending activiteiten hebben positief bijgedragen aan het rendement.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

In de zomer van 2021 is een uitvraag op het gebied van ESG / duurzaam beleggen gedeeld met het bestuur, VO en de ondernemingsraad (als proxy voor de achterban) om te inventariseren hoe de houding qua duurzaam beleggen eruit ziet: in welke mate wordt duurzaamheid belangrijk gevonden, wat zijn de belangrijkste zorgen, en in welke aspecten van het beleggingsbeleid verwacht men dat er aandacht aan duurzaamheid zou moeten worden besteed.

Aan de hand van de ingevulde vragenlijst zijn voorlopige conclusies opgesteld die als basis dienden voor de discussie tijdens de themabijeenkomst duurzaam beleggen met bestuur en het verantwoordingsorgaan. De themabijeenkomst duurzaam beleggen had als doel om de positionering van het Pensioenfonds op het vlak van duurzaam beleggen te bepalen. Na enkele iteraties is de positionering en de investment belief duurzaam beleggen eind 2021 vastgesteld. De investment belief duurzaam beleggen luidt:

Stichting Metro Pensioenfonds is van mening dat duurzaam beleggen op de lange termijn zorgt voor een beter risico- en rendementsprofiel. Daarnaast ziet Stichting Metro Pensioenfonds het als haar maatschappelijke verantwoordelijkheid om positief bij te dragen aan de maatschappij. Financiële aspecten zijn daarom niet de enige motivatie bij het inrichten van het beleggingsbeleid."

Het integreren van duurzaamheid in het beleggingsbeleid zal op de lange termijn zowel het rendement verbeteren als het risico verminderen. Daarnaast acht SMP het van belang om vanuit haar maatschappelijke rol positief bij te dragen aan de maatschappij. Dit maakt dat ook rekening dient te worden gehouden met duurzaamheid binnen het beleggingsbeleid. De toekomst van SMP is echter onzeker, waardoor het pensioenfonds mogelijk niet kan inspelen op de voordelen van duurzaamheid op de lange termijn. Hierdoor zijn extra kosten, lagere rendementen en/of additionele volatiliteit op de korte termijn, in ruil voor een meer duurzame portefeuille, niet acceptabel. SMP zal in geval van gelijke geschiktheid (in termen van rendement, risico en kosten) altijd kiezen voor een beleggingsoplossing die meer aandacht heeft voor duurzaamheid.

Het pensioenfonds heeft gekozen voor de opt-out voor de rapportage van ongunstige effecten van beleggingen (artikel 4 SFDR). De redenen hiervoor zijn onder meer de omvangrijke rapportageverplichtingen. Voor pensioenfondsen die ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren meewegen, geldt dat zij ook over een groot aantal indicatoren zullen moeten rapporteren waarvoor het pensioenfonds afhankelijk is van de gegevens over ongunstige effecten die de vermogensbeheerders kunnen aanbieden. Dit kan leiden tot arbeidsintensieve, dure en moeilijk uitvoerbare rapportages.

Aanvullend dient te worden gerapporteerd hoe de pensioenregeling (het pensioenproduct) geclassificeerd wordt conform de artikelen 8 en 9 van de SFDR. Het pensioenfonds heeft deze evaluatie uitgevoerd en classificeert het pensioenproduct als grijs/overig product (financieel product dat niet als duurzaam wordt gepromoot). Per 1 januari 2023 dienen financiële instellingen ook te voldoen aan level 2 van de SFDR. Level 2 bevat onder meer de eis om de classificatie van beleggingen naar duurzaamheid toe te lichten in het jaarverslag.

Eind 2022 is het duurzaam beleggingsbeleid uitgewerkt en zijn de verklaringen op de website in lijn gebracht met het duurzaam beleggingsbeleid conform de vereisten vanuit de SFDR-regelgeving en taxonomieverordening.

Ontwikkeling financiële markten

Volgens de gegevens van de OESO van februari 2024 is de mondiale economische activiteit in 2023 met 3,1% gegroeid. Dit markeert een daling ten opzichte van 2022, toen de groei 3,3% bedroeg. Belangrijke factoren die hieraan hebben bijgedragen, zijn onder andere de oorlog in Oekraïne en de verminderde groei in China, deels veroorzaakt door het strikte Covid-beleid dat gedurende 2023 werd gehanteerd. Deze neerwaartse trend weerspiegelde zich ook in de Eurozone: de groei bedroeg in 2023 0,5%, ten opzichte van 3,4% het voorgaande jaar. In de Verenigde Staten en China nam de groei toe tot respectievelijk 2,5% en 5,2%.

Het jaar 2023 kenmerkte zich door een minder volatiele situatie op de financiële markten dan in 2022. Het inflatiecijfer daalde sneller dan verwacht. Terwijl het inflatiecijfer in Nederland in 2022 nog 11,6% bedroeg, was dit tegen het einde van 2023 gedaald naar 3,8% volgens het CBS. De verwachting is dat het inflatiecijfer eind 2025 weer in lijn zal zijn met de lange termijn doelstelling van de ECB van 2%. Desondanks vormen oplopende spanningen in het Midden-Oosten en de daarmee samenhangende dreigende verstoringen van de energiemarkt een risico voor een hoger inflatiecijfer. Over het algemeen sloten de aandelen- en obligatiemarkten hoger dan aan het begin van 2023.

In het eerste kwartaal van 2023 bleken de financiële markten verrassend veerkrachtig ten opzichte van diverse grote economische veranderingen, zoals sancties tegen Rusland, een bankencrisis, en een herstructurering van wereldwijde energiestromen. Door de relatief hogere temperaturen en de beschikbaarheid van alternatieve energiebronnen voor aardgas daalden de aardgasprijzen weer naar niveaus van vóór de oorlog in Oekraïne. Dit verlichtte de druk op zowel consumenten als bedrijven, waardoor ook het risico op een recessie in Europa afnam. Ondanks de afnemende inflatie verhoogden centrale banken zoals de Fed en de ECB hun rentetarieven, vanwege het ontbreken van aanwijzingen dat het inflatiecijfer op natuurlijke wijze naar het gewenste lange termijnniveau zou bewegen. Uiteindelijk sloten Europese aandelen het kwartaal 8,8% hoger, terwijl Amerikaanse aandelen 7,5% stegen.

In het tweede kwartaal bleef de mondiale economie veerkrachtig, ondanks geopolitieke instabiliteit, voortdurende inflatie en een snel stijgende rente. De dalende energieprijzen verlichtten de inflatiedruk op consumenten en bedrijven. Met name de Amerikaanse aandelenmarkt liet een sterke groei zien: deze sloot het tweede kwartaal af met een stijging van 8,7%, vergeleken met 2,1% in Europa.

Het derde kwartaal bleek turbulent op de financiële markten. Het marktsentiment werd beïnvloed door zorgen over de Chinese economie, stijgende energieprijzen en toenemende rendementen op staatsobligaties, gezien het vooruitzicht van aanhoudende hoge rentetarieven op lange termijn. Het monetaire beleid van centrale banken wereldwijd in reactie op inflatie en economische groei varieerde. De Fed handhaafde de beleidsrente, terwijl de ECB de rente juist verhoogde. Olieprijzen stegen naar het hoogste niveau in 10 maanden nadat Saoedi-Arabië en Rusland besloten de olieproductie tot het einde van het jaar te verminderen. Hierdoor stegen de grondstofprijzen gemiddeld met maar liefst 16,0% in dit kwartaal. Zowel de Amerikaanse als Europese aandelenmarkten sloten het derde kwartaal negatief af, met rendementen van respectievelijk -3,3% en -2,0%.

In het laatste kwartaal herstelden de financiële markten zich na de onrust van het derde kwartaal. Aandelen en staatsobligaties stegen door de dalende inflatie en zwakkere economische data, wat de markt deed vermoeden dat de beleidsrente zijn piek had bereikt en een daling van de rente in 2024 al was ingeprijsd. De Fed kondigde inderdaad lagere beleidsrentes aan voor 2024, wat resulteerde in stijgende aandelenmarkten wereldwijd. Deze aankondiging werd vergezeld door aanzienlijke dalingen in de inflatie, waardoor de financiële druk op bedrijven, huishoudens en overheden verder afnam. Ook de toegenomen olieproductie in de VS en het gebrek aan overeenstemming binnen de OPEC+ landen om de productie te verminderen, droegen bij aan een daling van de olieprijs in dit kwartaal. Vaste rente-effecten behaalden hun hoogste rendementen in 30 jaar, vanwege de verwachting dat centrale banken de rente niet verder zouden verhogen. De wereldwijde aandelenmarkt sloot het jaar in het groen af, met een rendement van 9,5% in het vierde kwartaal, wat resulteert in een totaalrendement van 22,2% voor 2023. Het rendement op Europese aandelen bedroeg 5,7% in het laatste kwartaal.

Al met al bleken de wereldwijde markten in 2023 veerkrachtig: ondanks toenemende geopolitieke onrust, aanvankelijk stijgende beleidsrentes en gematigde mondiale economische groei, presteerden aandelenmarkten goed. Het dalende inflatiecijfer en het verminderde risico op een recessie hebben hieraan bijgedragen.

FINANCIËLE EN ACTUARIËLE ASPECTEN

Financiële positie

De financiële positie van het pensioenfonds ontwikkelde zich in 2023 als volgt (bedragen in € 1.000):

Financiële positie	Vermogen	Voorziening pensioenverplichtingen	Dekkingsgraad
Stand per 1 januari	596.190	451.704	132,0%
Premies	69	19	0,0%
Uitkeringen/afkopen	-12.931	-12.989	1,0%
Wijziging rentetermijnstructuur		13.948	-4,0%
Beleggingsopbrengsten / benodigde interest	57.551	14.428	8,3%
Overig	-5.602	-4.832	0,1%
Stand per 31 december	635.277	462.275	137,4%

De dekkingsgraad is gelijk aan de waarde van het vermogen gedeeld door de waarde van de pensioenverplichtingen. Het vermogen is gestegen door positieve beleggingsopbrengsten. Daarnaast is de voorziening pensioenverplichtingen gestegen doordat de gemiddelde rente is gedaald. Onder de post "overig" is opgenomen een positief effect op de dekkingsgraad door met name het hoge aantal uitgaande waardeoverdrachten klein pensioen in 2023. Per saldo resulteert dit in een toegenomen dekkingsgraad gedurende 2023.

Ontwikkelingen deelnemersbestand

In het volgende overzicht is de ontwikkeling van het deelnemersbestand in aantallen weergegeven. In de kolom 'Percentage VPV' staat de procentuele verhouding van de groep deelnemers in de voorziening pensioenverplichting (VPV).

Deelnemersbestand	Per 31 december 2023			Per 31 december 2022		
	Aantal verzekerden	Bedrag VPV in € 1.000	% VPV	Aantal verzekerden	Bedrag VPV in € 1.000	% VPV
Actieve deelnemers	162	20.641	4%	165	21.516	5%
Gewezen deelnemers	6.435	279.712	61%	8.034	277.104	61%
Pensioengerechtigden	2.175	161.526	35%	2.133	152.292	34%
Subtotaal	8.772	461.879	100%	10.332	450.912	100%
Voorziening invaliditeit en Anw-hiaat		396			792	
Totale VPV		462.275			451.704	
Aandeel herverzekeraar in VPV		-/-396			-/- 792	
Totale VPV eigen rekening		461.879			450.912	

Verloopstaat deelnemers

In bijlage 1 is een verloopstaat opgenomen met de ontwikkeling van het aantal actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Dekkingsgraden

De verschillende dekkingsgraden zijn samengevat in het volgende overzicht:

Overzicht dekkingsgraden		
Ultimo jaareinde	2023	2022
Actuele dekkingsgraad UFR	137,4%	132,0%
Beleidsdekkingsgraad	137,7%	137,5%
Vereiste dekkingsgraad	116,4%	116,8%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,2%	104,1%
Reële dekkingsgraad	101,3%	104,4%

De actuele dekkingsgraad UFR per jaareinde is berekend op basis van de door DNB voorgeschreven rente.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de aanwezige dekkingsgraden over de afgelopen 12 maanden. Deze dekkingsgraad is de basis voor beleidsbeslissingen zoals het toekennen van toeslagen. De beleidsdekkingsgraad bevond zich per jaareinde boven het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Dit betekent dat het pensioenfonds een marge op de reserve positie heeft.

De vereiste dekkingsgraad is die dekkingsgraad waarbij het pensioenfonds precies voldoet aan de buffereisen van DNB. Deze buffereisen zijn afhankelijk van de samenstelling van de (strategische) beleggingsportefeuille.

Bij de bepaling van de (minimaal) vereiste dekkingsgraad wordt rekening gehouden met het minimale niveau van de voorgeschreven buffers.

De reële dekkingsgraad zoals in de tabel hiervoor weergegeven weerspiegelt de verhouding tussen de beleidsdekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zoals benodigd voor volledige toeslagverlening. Dit wijkt af van de onvoorwaardelijke toeslag zoals is overeengekomen met Nationale-Nederlanden. Het verschil wordt veroorzaakt door waarderingverschillen.

Kostendeekkende premie

De Pensioenwet schrijft voor dat de door een pensioenfonds te ontvangen premie ten minste gelijk dient te zijn aan de gedempte kostendeekkende premie. De ontvangen premie over boekjaar 2023 bedraagt € 69.000, waarvan 56.000 ANW hiaat koopsom vanuit de werkgever en ex post premie afrekening 13.000. De zuiver kostendeekkende premie bedraagt € 23.000 en de gedempte kostendeekkende premie € 0. De ontvangen premie was hoger dan de gedempte kostendeekkende premie.

De zuiver kostendeekkende premie is als volgt samengesteld (in € 1.000):

Zuiver kostendeekkende premie	2023	2022
Nodig voor pensioenopbouw	19	13.631
Opslag voor solvabiliteit	4	2.522
Opslag voor kosten	-	949
Totaal kostendeekkende premie	23	17.102

De gedempte kostendeekkende premie is als volgt samengesteld (in € 1.000):

Gedempte kostendeekkende premie	2023	2022
Nodig voor pensioenopbouw	-	6.183
Opslag voor toekomstige toeslagverlening	-	3.615
Opslag voor solvabiliteit	-	1.114
Opslag voor kosten	-	949
Totaal kostendeekkende premie	-	11.891

Analyse van het resultaat

In 2023 is een positief resultaat behaald van € 28.516.000. Om de verschillende winstbronnen die tot dit resultaat hebben geleid inzichtelijk te maken, is een analyse uitgevoerd:

Analyse resultaat (in € 1.000)		
Winstbron	2023	2022
Premie	50	-/- 1.020
Toeslagverlening	-/- 491	-/- 44.065
Wijziging marktrente (wijziging VPV)	-/- 13.948	186.062
Beleggingsopbrengsten (verminderd met benodigde interest)	43.123	-/- 177.697
Aanpassing actuariële uitgangspunten	-	-/- 3.482
Overige	-/- 218	1.487
Resultaat	28.516	-/- 38.715

De meest opvallende resultaten worden navolgend toegelicht.

Het resultaat op premie is gelijk aan het verschil tussen de ontvangen premie en de benodigde premie voor terugwerkende kracht mutaties in de pensioenopbouw en risicodekking. Daarnaast is er een koopsom voor de ANW verzekering ontvangen. De gewijzigde marktrente, waartegen de pensioenuitkeringen contant worden gemaakt, heeft geleid tot een toename van de voorziening pensioenverplichtingen. Het resultaat op beleggingsopbrengsten is bepaald als het behaalde rendement verminderd met de rentetoevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen. De post toeslagverlening betreft het verschil tussen de inschatting van de toegekende toeslag per 1 januari 2023 en de daadwerkelijk verwerkte toeslag. Dit verschil ontstaat met name bij terugwerkende kracht mutaties voor de arbeidsongeschikten. De post overige betreft de impact van de verlaging IBNR en correcties op de voorziening pensioenverplichtingen en resultaten op overlevingskansen, arbeidsongeschiktheid, flexibiliseringsmogelijkheden en uitkeringen..

Solvabiliteitstoets

Het vereist eigen vermogen moet zodanig zijn vastgesteld dat de kans dat het pensioenfonds binnen één jaar niet aan haar onvoorwaardelijke verplichtingen kan voldoen kleiner of gelijk is aan 2,5%.

DNB heeft een methode ontwikkeld om te toetsen of er voldoende eigen vermogen aanwezig is. In deze (standaard-)toets wordt rekening gehouden met de negatieve effecten van een aantal risicofactoren op het eigen vermogen. De resultaten van de toets zijn afhankelijk van marktomstandigheden en het risicoprofiel van het pensioenfonds en fluctueren in de tijd. Het pensioenfonds maakt gebruik van de standaardmethode van DNB.

Solvabiliteitstoets		
	31-12-2023	31-12-2022
Verplichtingen (in € 1.000)	462.275	451.704
Vermogen (in € 1.000)	635.277	596.190
Surplus / tekort (in € 1.000)	96.975	68.401
Minimum Vereist Eigen Vermogen (MVEV)	104,2%	104,1%
Vereist Eigen Vermogen strategisch	116,4%	116,8%
Actuele dekkingsgraad UFR	137,4%	132,0%
Beleidsdekkingsgraad	137,7%	137,5%

Op basis van de toets bedraagt de vereiste solvabiliteit 16,4% of € 76.027. Het feitelijk eigen vermogen van het pensioenfonds bedraagt ultimo 2023 37,4% of € 173.002. Dit betekent dat het pensioenfonds ultimo 2023 voldoet aan de solvabiliteitstoets. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds bedraagt ultimo 2023 137,7% en ligt boven de vereiste solvabiliteit.

Het vereist eigen vermogen wordt samengesteld op basis van de risico's in de strategische beleggingsportefeuille. Onderstaand een specificatie van de risico's begrepen in de beleggingsportefeuille.

Uitsplitsing Vereist Eigen Vermogen	2023			
	Feitelijk	%	Strategisch	%
Rente (s1)	15.967	2,3	15.967	3,5
Zakelijke waarden (s2)	62.621	10,0	62.621	13,5
Valuta (s3)	15.856	2,8	15.856	3,4
Commodities (s4)	-	-	-	-
Krediet (s5)	5.149	1,1	4.765	1,0
Verzekeringstechnisch (s6)	13.057	2,8	13.057	2,8
Liquiditeitsrisico (s7)	-	-	-	-
Concentratierisico (s8)	-	-	-	-
Operationeel risico (s9)	-	-	-	-
Actief beheer (s10)	-	-	-	-
Diversificatie	-30.777	6,6	36.239	7,8
Totaal	81.873	12,4	76.027	16,4

In de risicohouding is een vereist eigen vermogen bandbreedte gehanteerd van +/-4% tot +4% ten opzichte van het strategische vereist eigen vermogen. Het bestuur monitort de afwijking en volgt daarbij het vastgestelde herbalanceringsbeleid. Het pensioenfonds bewaakt de resultaten past haar portefeuille aan indien de gestelde grenzen worden overschreden.

Vermogenstekort of -overschot

Indien en voor zover het pensioenfonds bij of krachtens de Pensioenwet moet besluiten tot vermindering van verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten en deze vermindering ook feitelijk in enig jaar plaatsvindt, dan is de onderneming een koopsom verschuldigd die door het pensioenfonds in overleg met de actuaaris van het pensioenfonds wordt vastgesteld. De onderneming heeft het recht om binnen 30 dagen de door het pensioenfonds vastgestelde koopsom te laten toetsen door een onafhankelijk actuaaris.

Door de betaling van de hiervoor bedoelde koopsom door de onderneming wordt twee derde van de feitelijke vermindering in enig jaar voorkomen van:

- de tot en met 31 december 2023 verworven pensioenaanspraken inclusief eventuele vanaf 1 januari 2024 verleende toeslagen; en
- de vóór 1 januari 2023 ingegane pensioenen (pensioenrechten) inclusief eventuele vanaf 1 januari 2023 verleende toeslagen

Een derde deel van het tekort zal worden opgeheven door vermindering van de opgebouwde en ingegane pensioenen. Betaling van de extra bijdrage gebeurt onder voorbehoud van goedkeuring door de onderneming.

Indien de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds zich boven 150% bevindt, en het pensioenfonds voldoet aan alle in de Pensioenwet gestelde eisen voor premiekorting, mede gelet op de financiering van voorwaardelijke toeslagen en toegepaste kortingen op de pensioenen, wordt op de verschuldigde vaste premie voor financiering van de pensioenen een korting verleend. De korting bedraagt in dat geval een vijftiende deel van het aanwezige eigen vermogen boven 150% beleidsdekkingsgraad. De verschuldigde vaste premie voor financiering van de pensioenen zal niet lager worden dan de door de deelnemers verschuldigde bijdragen die door de werkgever op de salarissen worden ingehouden en zal nimmer negatief worden.

Oordeel actuaris

Het bestuur heeft kennisgenomen van het oordeel van de actuaris. De actuaris is van oordeel dat voldaan is aan alle vereisten van artikel 126 t/m 140 van de Pensioenwet. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen en hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Ontwikkeling kosten uitvoering pensioenregeling

Uitvoeringskosten

Het bestuur is verantwoordelijk voor een correcte, solide en kostenefficiënte uitvoering van de pensioenregeling. Gestreefd wordt naar zo laag mogelijke kosten per deelnemer gegeven een minimaal vereiste kwaliteit. Resultaten worden gebenchmarkt met vergelijkbare pensioenfondsen. Het bestuur bereikt kostenbesparingen onder meer door het zoveel mogelijk vereenvoudigen van de bestaande pensioenregeling, door het maken van goede afspraken met dienstverleners en door het beleggingsbeleid in lijn met de investment beliefs passief in te richten. Ten opzichte van vergelijkbare pensioenfondsen is het kostenniveau per deelnemer laag.

Om kostenefficiënt en effectief te opereren, maakt het fonds voor de uitvoering van activiteiten op het gebied van vermogensbeheer, pensioenadministratie en communicatie gebruik van externe partijen. Deze worden geselecteerd op basis van gedefinieerde criteria. Afspraken over kosten en te leveren diensten worden vastgelegd en periodiek vergeleken met gestelde doelen; indien nodig worden verbeterplannen gemaakt. De administratieve organisatie en interne controles vormen daarbij een belangrijk onderdeel.

Het bedrag van de kosten van het pensioenfonds, exclusief die voor vermogensbeheer, bedroeg in 2023 totaal € 1.563.000, inclusief btw (2022: € 1.301.000). Er zijn geen uitvoerings- of pensioenbeheerkosten toegerekend aan de vermogensbeheerkosten. De uitgaven zijn € 169.000 hoger dan het interne budget wat met name is veroorzaakt door kosten voor externe adviseurs in het kader van de strategische heroriëntatie en de in 2024 afgesloten verzekeringsovereenkomst met Nationale-Nederlanden. Uitgesplitst naar de verschillende functies in het pensioenfonds zijn de uitvoeringskosten:

Kosten uitvoering (in € 1.000)		
Functie in pensioenfonds	2023	2022
Administratie	771	798
Bestuur + bestuursmanagement	138	135
Controle + verslaglegging	84	82
Advies	27	82
Toezicht (DNB + AFM)	108	67
Transitiekosten	417	115
Overig	18	22
Totaal	1.563	1.301

De administratiekosten betreffen de vergoedingen voor de deelnemers-, financiële en uitkeringsadministratie. De daling van de kosten van per saldo € 27.000 betreft lagere administratiekosten voor zowel reguliere kosten als de kosten voor wettelijke wijzigingen.

Het bedrag voor bestuur en bestuursmanagement betreft voor het overgrote deel de vergoeding voor bestuursondersteuning, maar omvat ook vacatiegelden en reiskosten voor gepensioneerde leden van het bestuur en van het VO en opleidingskosten voor het bestuur en het VO. De hogere kosten hebben betrekking op hogere kosten voor opleiding en bestuursondersteuning.

De kosten voor controle en verslaglegging hebben betrekking op de accountantscontrole van het jaarverslag en de actuariële certificering, als ook op de maand- en kwartaalrapportages aan DNB.

Kosten voor actuariële advies zijn lager dan het voorgaande jaar. Dit komt omdat de advieskosten inzake de toekomst van het pensioenfonds apart gerubriceerd is als transitiekosten. De transitiekosten betreffen advieskosten die samenhangen met de strategische heroriëntatie en de in 2024 afgesloten verzekeringsovereenkomst met Nationale-Nederlanden.

De toezichtskosten betreffen met name kosten voor DNB, AFM, de VC en het lidmaatschap van de Pensioenfederatie. De hogere kosten betreft een hogere bijdrage voor de DNB en AFM en extra werkzaamheden voor de interne audit.

De transitiekosten zijn eenmalig en betreffen met name kosten voor externe advisering in het kader van de strategische heroriëntatie en het afsluiten van het garantiecontract.

De kosten voor de beleggingsadministratie en voor adviezen en rapportages over het beleggingsbeleid zijn niet in het bovenstaande overzicht begrepen (2023: € 866.000; 2022: € 664.000). Deze worden als onderdeel van de vermogensbeheerskosten verantwoord. De hogere kosten hebben betrekking op de transactiekosten ad € 216.000 voor de verkoop van de Altera fondsen.

De uitvoeringskosten per deelnemer wordt berekend door de totale uitvoeringskosten van € 1.563.000 te delen door het totaal van het aantal het totaal van het aantal actieve deelnemers (162; dit zijn alleen nog arbeidsongeschikten die pensioen opbouwen) en pensioengerechtigden (2.175) te weten 2.337. De uitvoeringskosten per deelnemer zijn € 669 (2022: € 566). De kosten zijn met name gestegen door hogere advieskosten in het kader van de uitgevoerde strategische heroriëntatie.

Door het ultimo 2022 afmelden van 3.429 deelnemers in verband met het beëindigen van de uitvoeringsovereenkomst is het aantal actieve deelnemers scherp gedaald, waardoor het lijkt alsof de kosten per deelnemer in 2023 en 2022 zijn gestegen ten opzichte van eerdere jaren (2021: € 274). Echter, op vergelijkbare basis zouden de kosten in 2021 € 592 (€1.342.000 gedeeld door het totaal van 165 arbeidsongeschikten plus 2.091 pensioengerechtigden) hebben bedragen.

Het pensioenfonds laat jaarlijks een benchmark studie door Bell (voorheen Lane Clark & Peacock, Actuaries & Consultants) uitvoeren om de efficiency van de pensioenuitvoering in vergelijking met andere pensioenfondsen na te gaan. Voor de jaren 2020-2022 wordt het pensioenfonds vergeleken met pensioenfondsen die eind 2022 tussen de 500 en 4.000 actieve en pensioengerechtigde deelnemers hadden. Voor 69 vergelijkbare fondsen zijn de gemiddelde uitvoeringskosten € 477 terwijl die voor het pensioenfonds € 322 bedragen. De uitvoeringskosten liggen daarmee 32% lager dan bij vergelijkbare pensioenfondsen, terwijl de doelstelling van het pensioenfonds is om tenminste 10% lagere uitvoeringskosten te hebben dan vergelijkbare fondsen. Het bestuur is tevreden met dit resultaat; de kostenbewaking werpt duidelijk zijn vruchten af.

Kosten vermogensbeheer

De kosten van het vermogensbeheer hebben in 2023 totaal € 1.506.000 bedragen (2022: € 1.706.000). Dit is 0,25% van het gemiddelde belegd vermogen gedurende 2023 (2022: 0,16%). Exclusief transactiekosten van € 345.000 is dit 0,19% van het gemiddelde belegd vermogen (2022: 0,13%). Deze kosten worden niet allemaal in de jaarrekening gepresenteerd omdat sommige delen in de waardeontwikkeling worden verwerkt en daardoor onzichtbaar zijn. Om het inzicht in de kostenstructuur te vergroten heeft het pensioenfonds alle kosten gesplitst:

Kosten vermogensbeheer 2022	(in € 1.000)					
Kostensoort	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentend	Overlay beleggingen	Totaal 2023	Totaal 2022
Beheer	184	162	253	172	771	774
Bewaarloon					8	13
Advies					102	147
Overige (m.n. beleggingsadm.)					280	291
Totaal exclusief transactiekosten	184	162	253	172	1.161	1.225
Transactiekosten	315	19	-	11	345	481
Totaal inclusief transactiekosten	499	181	253	183	1.506	1.706
Gemiddeld belegd vermogen	39.502	231.691	317.504		588.697	643.233

De kosten zijn door de custodian CACEIS en de vermogensbeheerders Altera, Blackrock, ASR en Columbia Threadneedle opgegeven.

De vermogensbeheerkosten, die voor een deel contractueel zijn gerelateerd aan het belegd vermogen, omvatten kosten voor beheer, performance-meting en rapportages. De kosten voor bewaarloon, advies en overige (met name beleggingsadministratie) hebben betrekking op de gehele beleggingsportefeuille en zijn daarom niet verder aan de verschillende categorieën toegerekend. De vermogensbeheerskosten exclusief transactiekosten en inclusief bewaarloon, advies en overige (beleggingsadministratie) bedragen 0,19% van het gemiddelde belegd vermogen (2022: 0,19%).

De transactiekosten bedragen € 345.000 of 0,06% van het gemiddelde belegd vermogen (2022: 0,07%). Dit is laag en wordt veroorzaakt door passief te beleggen en door gebruik te maken van currency-overlay contracten voor het afdekken van vreemde valutarisico. De transactiekosten overlay beleggingen ad € 11.000 heeft betrekking op de transacties in de Columbia Threadneedle LDI fondsen.

De lagere advieskosten worden met name veroorzaakt doordat het pensioenfonds in 2022 nog kosten voor de risicobudgetteringsstudie had, die door de toekomst van het pensioenfonds in 2023 niet meer is uitgevoerd.

In de benchmark studie die door Bell (voorheen Lane Clark & Peacock, Actuaries & Consultants) is uitgevoerd over de jaren 2020-2022 komen de vermogensbeheerkosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen heel gunstig uit. Het pensioenfonds wordt daarbij vergeleken met pensioenfondsen die eind 2022 een pensioenvermogen tot € 1.5 miljard hadden. Voor 104 vergelijkbare fondsen bedragen de gemiddelde vermogensbeheerkosten 0,31% terwijl die voor het pensioenfonds over deze periode gemiddeld 0,15% bedragen. De gemiddelde transactiekosten over deze periode zijn 0,08% terwijl die voor het pensioenfonds gemiddeld 0,03% bedragen.

Daarnaast toont de benchmark studie dat voor 167 vergelijkbare fondsen over een 5 jaarsperiode 2018-2022 het gemiddelde meetkundige rendement 1,2% en de totale gemiddelde vermogensbeheer- en transactiekosten 0,60% bedragen, terwijl die over diezelfde periode voor het pensioenfonds respectievelijk 1,7% en 0,18% zijn. Het bestuur is tevreden met dit resultaat.

Beroep tegen afwijzing bezwaarschrift niet aftrekbaarheid inkomende BTW heffing

Het pensioenfonds verricht tegen een afzonderlijke vergoeding BTW-belaste diensten, bestaande uit pensioenuitvoering aan de werkgever Metro Cash & Carry Nederland B.V. (MCC). Het pensioenfonds brengt omzetbelasting in rekening over de vergoeding voor pensioenuitvoering en heeft de omzetbelasting op aangifte aan de belastingdienst afgedragen. Het betreft een vergoeding voor kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de btw-belaste pensioenuitvoering aan MCC.

De Belastingdienst is het niet met deze zienswijze eens. Derhalve is het pensioenfonds vooralsnog niet gerechtigd ingaande BTW op inkomende facturen in aftrek te brengen op haar aangifte. Teneinde haar rechten om inkomende BTW in aftrek te mogen brengen zeker te stellen, heeft het pensioenfonds vanaf 2017 ieder kwartaal een bezwaarschrift daartegen ingediend. De Belastingdienst heeft eind 2019 dit bezwaarschrift afgewezen.

Het pensioenfonds is tegen de uitspraak van de Belastingdienst in beroep gegaan bij de rechtbank en wordt hierbij ondersteund door PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs. Het beroepschrift is in juni 2021 ingediend bij Rechtbank Noord-Holland, afdeling Haarlem bestuursrecht, belastingkamer. De Rechtbank heeft op 12 april 2022 het verzoek van het pensioenfonds afgewezen en geoordeeld dat het pensioenfonds een verzekeringsprestatie verricht; de btw op de uitvoeringskosten kan om die reden niet in aftrek worden gebracht. Het pensioenfonds stelt hoger beroep in tegen de uitspraak.

RISICOMANAGEMENTBELEID

Een risico is iedere mogelijke gebeurtenis die van invloed is op het realiseren van de missie, visie, strategie en doelstellingen van het pensioenfonds. Integraal risicomanagement (IRM) is het middel om kansen en risico's en de beheersing daarvan af te stemmen op de missie, visie, strategie en doelstellingen van het pensioenfonds. Het IRM proces bestaat uit drie stappen:

- risico-identificatie: met welke risico's wordt het pensioenfonds geconfronteerd
- risico-analyse: hoe groot is ieder risico, in termen van wat is de kans dat een risico zich voordoet en hoe groot is de impact daar van. Door het vaststellen en uitvoeren van beheersmaatregelen worden bruto-risico's verlaagd naar nettorisico's
- risicohouding: wat is de mate waarin het pensioenfonds bereid is bepaalde risico's te lopen om de missie, visie, strategie en doelstellingen te realiseren.

Management van risico's draait niet om het uitsluiten van alle mogelijke risico's, maar om het vinden van een balans tussen kansen benutten (bewust risico's nemen) en bewust risico's verminderen, vermijden of overdragen. Hiertoe dient een afweging te worden gemaakt tussen de kosten en de opbrengst van risicobeheersing. Dit geldt voor zowel financiële als niet-financiële risico's. De noodzakelijke mate van beheersing wordt bepaald door de risicohouding van het pensioenfonds.

De risicohouding geeft weer in hoeverre het pensioenfonds bereid is risico's te lopen om de doelstelling van het pensioenfonds te realiseren. Voor de korte termijn komt de risicohouding tot uitdrukking in de stand van het vereist eigen vermogen. Voor de lange termijn komt de risicohouding tot uitdrukking in zogenaamde ondergrenzen die in het kader van de haalbaarheidstoets zijn geformuleerd. Deze ondergrenzen hebben met name betrekking op het te realiseren pensioenresultaat inclusief waardevastheid.

Het bestuur heeft samen met het VO, de werkgever en zijn Groepsondernemingsraad de risicohouding van het pensioenfonds bepaald. In samenspraak zijn de voorkeuren voor verwachte pensioenresultaten en daarbij horende risico's vastgesteld. Dit is gebeurd aan de hand van een aantal concrete vragen over onderwerpen die voor de verzekerden en de werkgever van belang zijn. Bij ieder onderwerp is nagegaan welke situatie het beste past bij het pensioenfonds.

De uitkomsten zijn vervolgens vertaald in kwalitatieve uitgangspunten voor de risicohouding:

- Een stabiele premie heeft de voorkeur;
- Pensioengerechtigden willen geen schokken in hun inkomen. Het is wenselijk om eventuele korting op pensioen zoveel mogelijk uit te smeren;
- De toeslagverwachting op lange termijn moet realistisch maar voorzichtig worden ingeschat;
- Grote koopkrachtdaling moet zoveel mogelijk worden voorkomen.

Risico's zijn nooit helemaal uit te sluiten. Door een actief integraal risicomanagement probeert het bestuur de kans op tekorten te verminderen en ervoor te zorgen dat de grootste risico's niet tegelijk kunnen voorkomen. Risico's doen zich voor over de volledige breedte van de uitvoering van de kernwerkzaamheden: vanaf het innen van de pensioenpremie, het administreren van de pensioenaanspraken en -rechten, het beleggen van het vermogen tot en met het verrichten van de laatste pensioenuitkering. Anderzijds doen risico's zich voor binnen de verschillende lagen van de organisatie: vanaf het bestuur tot de pensioenadministratie. De risicoanalyse wordt periodiek gemonitord om zeker te stellen dat alle risico's op de meest optimale manier worden beheerst. In de risicoanalyse zijn acties gedefinieerd op basis waarvan het risicomanagement verder wordt versterkt.

Risicobewustzijn is een cultuur binnen het bestuur van het pensioenfonds. Het expliciet maken van de risicohouding en periodiek bespreken van de resultaten van de meting van risico's draagt daar in sterke mate aan bij. Maar ook risicobewustzijn bij de uitvoering, bijvoorbeeld door risico's, controles en de rapportages hierover een vast onderdeel te laten zijn van de afspraken die gelden bij de uitvoering.

Daarbij neemt de gehele organisatie - van bestuur tot uitvoering - verantwoordelijkheid voor het beheersen van risico's. Het risicobeheer is geïntegreerd in de organisatiestructuur en de beleidsvormingsprocessen waarbij sprake is van heldere taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en rapportagelijnen. Hierbij wordt, gebaseerd op het zogenaamde principe van 'three lines of defense', onderscheid gemaakt naar risico-eigenaren (1e lijn), controlefunctie (2e lijn) en interne audit (3e lijn).

Risico-eigenaar

Een risico-eigenaar is het orgaan of individu dat verantwoordelijk is voor een bepaald risico en de rapportage hierover. De risico-eigenaar is verantwoordelijk voor het beheren en beheersen van alle aspecten van het risico, waaronder de implementatie van de beheersmaatregelen. De risico-eigenaren zijn onderdeel van het bestuur (inclusief commissies) en/of de uitvoering en vormen samen de 1e lijn.

Controlefunctie

Een controlefunctie beoordeelt, monitort, rapporteert en heeft een adviserende en initiërende rol met betrekking tot risico's en het risicobeheer. Deze verantwoordelijkheid is gescheiden van de verantwoordelijkheid van de risico-eigenaar. De controlefunctie wordt ingevuld door de risicobeheerfunctie (waaronder de CO) en de actuariële sleutelfunctiehouder die de 2e lijn vormen.

Interne auditfunctie

De interne auditfunctie kan periodiek de adequaatheid en doeltreffendheid van de interne controle evalueren. Deze functie wordt ingevuld door de sleutelfunctiehouder interne audit en vormt de 3e lijn.

De invulling hiervan is beschreven in het hoofdstuk Organisatie.

Eigenrisicobeoordeling

Het uitvoeren van een eigenrisicobeoordeling (hierna: ERB) betreft enerzijds de beoordeling van de materiële risico's en anderzijds de effectiviteit en efficiëntie (doeltreffendheid en doelmatigheid) van het risicobeheer. Eind 2021 heeft het bestuur de ERB uitgevoerd. Samengevat resulteerde dit in de volgende conclusies.

De belangrijkste financiële risico's zijn het marktrisico (aandelenrisico) en het renterisico.

Als onderdeel van de ERB is beoordeeld in hoeverre (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden risico's lopen met betrekking tot hun pensioen. Deze risico's komen het meest expliciet tot uitdrukking in geval van een korting van de pensioenopbouw uit hoofde van de collectief beschikbare premieregeling en het korten of het niet kunnen indexeren van pensioenen. Het belangrijkste risico dat hier direct mee samenhangt betreft het solvabiliteitsrisico.

- Korte termijn: zowel de actuele- als de beleidsdekkingsgraad hebben zich positief ontwikkeld. De actuele dekkingsgraad ligt boven de grens voor toekomstbestendige indexatie. De beleidsdekkingsgraad ligt echter nog onder de vereiste dekkingsgraad, maar de verwachting is dat deze verder zal stijgen.
- Middellange termijn: uit het herstelplan 2021 (horizon van 10 jaar) blijkt dat vanaf 2023 naar verwachting deels reguliere toeslag kan worden verleend. Vanaf 2029 is naar verwachting volledige toeslagverlening inclusief inhaaltoeslagen mogelijk.
- Lange termijn: op basis van de uitkomsten van de in 2018 uitgevoerde ALM-studie (heroverweging strategisch beleggingsbeleid) heeft het bestuur besloten de verdeling tussen zakelijke waarden en vastrentende waarden te handhaven, evenals de rente-afdekking. Eind 2021 en begin 2022 voert het pensioenfonds een volledige ALM- en risicobudgetteringstudie uit.
- Zeer lange termijn: op basis van de haalbaarheidstoets (horizon van 60 jaar) voldoen de resultaten aan de gestelde grenzen.

De belangrijkste niet-financiële risico's zijn verandervermogen, opdrachtaanvaarding, (het niet kunnen voldoen aan) belangrijke wetgeving en continuïteit van het bestuur.

Nieuwe en opkomende risico's zijn met name ESG-risico's (zoals de Covid-19 pandemie), geopolitieke risico's (zoals de Brexit en oorlog in de Oekraïne) en de technologische risico's, zoals bijvoorbeeld IT-risico. Deze risico's hebben reeds de bestuurlijke aandacht.

Door middel van een zelf-evaluatie door het bestuur over de volwassenheid van het IRM is de doeltreffendheid en doelmatigheid van het risicobeheer beoordeeld. Uit de uitkomsten blijkt dat op ieder onderdeel het volwassenheidsniveau afgerond als voldoende (gestructureerd en geformaliseerd) ingeschat wordt. Naar aanleiding van de bespreking van de uitkomsten van de hiertoe ingevulde vragenlijst heeft het bestuur enkele niet-kritische verdere verbetermogelijkheden geïdentificeerd, die de aandacht van het bestuur hebben.

Het bestuur is van mening dat het aangepaste renteafdekkingsbeleid ter beheersing van het marktrisico (aandelenrisico) en het renterisico voldoende effectief zijn.

Het bestuur is daarnaast ook van mening dat de beheersing van de materiële niet-financiële risico's (verandervermogen, opdracht aanvaarding, continuïteit van het bestuur en (het niet kunnen voldoen aan) belangrijke wetgeving) voldoende effectief is.

Het pensioenfonds heeft de conclusies uit de eigenrisicobeoordeling meegenomen in de strategische heroriëntatie. In de paragraaf 'Beëindiging uitvoeringsovereenkomst en toekomst Pensioenfonds' onder Financiële ontwikkelingen wordt hier nader op ingegaan.

Risicocategorieën - financieel

Het pensioenfonds onderscheidt onderstaande financiële risicocategorieën. De nadere uitwerking, zoals de definities van de risicocategorieën en de explicitering van de risico's aan de hand van scenario's, zijn onderdeel van het integraal risicomangementbeleid. Deze indeling komt terug in de risico-analyse, doorlopende monitoring van risico's en periodieke risicorapportages.

Financiële risico's (actuarieel en beleggingen)			
Domein	Aangaan verplichtingen	Vorming beleggingsbeleid	Uitvoering beleggingsbeleid
Activiteiten	Technische voorziening Algehele gedragslijn	Strategische positionering Portefeuille-constructie	Implementatie Monitoring
Risicocategorieën	Langleven risico Kortleven risico Arbeidsongeschiktheids- risico	Renterisico Marktrisico Valutarisico Kredietrisico Liquiditeitsrisico Concentratierisico Inflatierisico Actief beheer risico Onderpandbeheer, tegenpartijrisico	Renterisico Marktrisico Valutarisico Kredietrisico Liquiditeitsrisico Concentratierisico Inflatierisico Actief beheerisico Onderpandbeheer, tegenpartijrisico

Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico manifesteert zich in een verkeerd premie- en reserveringsbeleid, veroorzaakt door onjuiste aannames omtrent de bestandsontwikkeling of gebruik van onrealistische of verouderde grondslagen. Het pensioenfonds zegt onder andere pensioenen toe ingeval van overlijden of arbeidsongeschiktheid (premiëvrijstelling). Indien meer pensioen moet worden toegezegd dan verwacht, door meer overlijdens- of arbeidsongeschiktheidsgevallen, dan neemt de voorziening pensioenverplichtingen toe en daalt de dekkingsgraad. En als de levensverwachting toeneemt, moet het pensioenfonds langer pensioen uitkeren.

De grondslagen die worden gebruikt voor de actuariële berekening van de technische voorziening, zoals voor leeftijdsverschil tussen partners, partnerfrequentie en excasso kostenvoorziening, worden periodiek geëvalueerd en herijkt. Het pensioenfonds gebruikt de meest recente actuariële prognosetafels en een geactualiseerd ervaringssterfmodel. Het pensioenfonds heeft het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico vanaf 2019 volledig herverzekerd bij elipsLife. De toereikendheid van de technische voorziening wordt jaarlijks door de waarmede actuaaris getoetst. Daarnaast wordt de technische voorziening per kwartaal op plausibiliteit getoetst door de actuariële sleutelfunctiehouder.

Renterisico

Een belangrijk risico voor het pensioenfonds is het renterisico. De hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen is mede afhankelijk van de stand van de marktrente. Een lagere marktrente resulteert in hogere pensioenverplichtingen en daarmee in een lagere dekkingsgraad. Bij een rentedaling nemen de bezittingen minder hard toe dan de pensioenverplichtingen, omdat de waarde van de pensioenverplichtingen wordt bepaald door de rente, daar waar dat bij de bezittingen niet het geval is. De rente wordt bepaald door externe economische ontwikkelingen en het monetair beleid van de Europese Centrale Bank.

Aangezien de toeslagen bij het pensioenfonds uit de beleggingsopbrengsten dienen te komen omvat het beleggingsrisico zowel de kans dat de pensioentoezeggingen slechts deels of in het geheel niet nagekomen kunnen worden (solvabiliteitsrisico) en de kans dat er niet of slechts deels een toeslag kan worden toegekend (inflatierisico). Bij de vaststelling van het beleggingsbeleid dient er rekening mee te worden gehouden dat wijzigingen in het beleid tegengestelde effecten kunnen hebben op het inflatierisico en het solvabiliteitsrisico. Het minimaliseren van het solvabiliteitsrisico leidt veelal tot een kleinere kans op toeslagverlening, terwijl het maximaliseren van de kans op toeslagverlening veelal leidt tot een verhoging van het solvabiliteitsrisico.

De voordelen van renterisicoafdekking (meer zekerheid) en de nadelen (minder of langdurig laag rendement) zijn door het bestuur zorgvuldig afgewogen. De renteafdekking wordt periodiek in het bestuur behandeld. Besloten is om deze renteafdekking te toetsen met de renteafdekking conform de financiële rapportage van het pensioenfonds, om de beheersing van dit risico verder te verbeteren. Het renterisico wordt strategisch tussen 65% en 75% afgedekt. De renteafdekking wordt gerealiseerd door beleggingen in staatsobligatiefondsen. Omdat het vooral bedoeld is om de volatiliteit in de dekkingsgraad te verminderen na renteveranderingen, streeft het bestuur niet naar een exacte afdekking per kasstroom.

Marktrisico

Het marktrisico is het risico als gevolg van het blootstaan aan wijzigingen in marktprijzen van verhandelbare financiële instrumenten binnen de beleggingsportefeuille. Het pensioenfonds activeert beleggingsrisico, waaronder het marktrisico, in de beleggingsportefeuille om rendement te genereren zodat de missie en visie van het pensioenfonds gerealiseerd kunnen worden. Door fluctuaties op de financiële markten kan de waarde van de beleggingen dalen en daarmee de dekkingsgraad. Bij een daling van de marktprijzen dalen de bezittingen wat, bij een gelijkblijvende voorziening pensioenverplichtingen, een negatief effect heeft op de dekkingsgraad.

In een ALM-studie wordt op basis van de dan geldende economische vooruitzichten voor de lange termijn en door het bestuur vastgestelde sturingsvarianten een voor het pensioenfonds optimale verhouding tussen offensieve beleggingen die veel risico activeren om rendement te zoeken en defensieve beleggingen. Hiermee wordt de geschikte mate van marktrisico vastgesteld om de doelstellingen van het pensioenfonds te realiseren. Op basis hiervan wordt het strategisch beleid, de benchmarks en de strategische bandbreedtes vastgesteld. De mate van blootstelling naar marktrisico moet daarbij passen binnen de risicohouding, die is geconcretiseerd door de vaststelling van risicogrenzen, namelijk het vereist eigen vermogen en de grenzen van de haalbaarheidstoets.

Valutarisico

Door fluctuaties van valuta kan de waarde van de beleggingen dalen en daarmee de dekkingsgraad.

Het pensioenfonds is van mening dat er op de lange termijn geen risicopremie bestaat voor het aanhouden van valutarisico. Om deze reden kan het korte-termijn valutarisico afgedekt worden zonder dat dit ten koste gaat van het rendement, waarbij geldt dat deze afdekking wel kostenefficiënt uitgevoerd dient te worden. Als doelstelling hanteert het pensioenfonds een stabilisatie van de dekkingsgraad. Derhalve is gekozen voor het, waar mogelijk, afdekken van het valutarisico. Het beleid is erop gericht om het valutarisico van aandelen voor de US-dollar, Britse pond en Japanse yen voor 50% af te dekken. Deze passieve overlay wordt door de custodian uitgevoerd. De posities worden maandelijks geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. De keuze voor een 50%-afdekking vloeit voort uit onderzoek dat heeft aangetoond dat een gedeeltelijk niet afdekken van deze valutarisico's een diversifiërend effect heeft op de totale beleggingsportefeuille. De portefeuilles vastrentende waarden en vastgoed beleggen alleen in eurotitels.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt kredietrisico in haar beleggingsportefeuille. De gewenste hoeveelheid risico wordt vooral bepaald middels de ALM studie waarin beleggingscategorieën met verschillende mate van kredietrisico tegen elkaar worden afgewogen. Het pensioenfonds heeft daarnaast bandbreedtes opgesteld waarbinnen het gewicht van de categorieën met kredietrisico mogen bewegen. Ten slotte is de mate van kredietrisico binnen de verschillende fondsvoorwaarden vastgelegd. Het pensioenfonds controleert de mate van kredietrisico middels de ontwikkeling van het vereist eigen vermogen. De ontwikkeling inzake kredietrisico binnen de fondsen volgt het pensioenfonds middels de rapportages van de beheerders.

Ter bescherming van de eigendomsrechten van het pensioenfonds is de bewaarneming van de door de vermogensbeheerder aangekochte aandelen en obligaties ondergebracht bij een separate partij.

Voor zover dat binnen de grenzen van het beleggingsbeleid past, maakt het pensioenfonds gebruik van financiële derivaten voor het afdekken van het valutarisico. Een deel van het valutarisico wordt afgedekt door middel van valutatermijncontracten. Dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Derivaten hebben als voornaam risico het kredietrisico (het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen). Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met goed te boek staande partijen, en zoveel mogelijk te werken met onderpand.

Kredietrisico komt ook tot uitdrukking in de rentemarge (of credit spread), te weten het verschil tussen het effectief rendement van een vastrentende waarde belegging en de risicovrije rente. Gezien de belegging in Euro staatsleningen en specifiek daarbinnen de allocatie naar landen met een minimale 'rating' van BBB, is het kredietrisico zeer laag. Daarmee is overigens ook de rentemarge laag, en in sommige gevallen negatief.

Liquiditeitsrisico

Indien het pensioenfonds niet over voldoende liquide middelen beschikt, kan het niet aan zijn betalingsverplichtingen voldoen. Hierdoor moeten wellicht beleggingen met verlies worden verkocht, wat een negatieve invloed heeft op de dekkingsgraad.

Voorafgaande aan het kalenderjaar wordt er een liquiditeitsplanning opgesteld, waarin rekening wordt gehouden met alle relevante kasstromen. Aan de pensioenkant betreft dit kasstromen uit hoofde van premiestortingen, pensioenuitkeringen en overige vaste betalingen. Aan de vermogensbeheerkant betreft het voornamelijk verwachte afrekeningen uit hoofde van de valutatermijntransacties. Er wordt periodiek getoetst of de feitelijke ontwikkelingen in lijn zijn met de prognose. Het pensioenfonds heeft voldoende liquide beleggingen, die onmiddellijk te gelde kunnen worden gemaakt om een eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Concentratierisico

Doordat het pensioenfonds nagenoeg haar gehele beleggingsportefeuille passief heeft ingericht via breed gediversifieerde beleggingsfondsen die volgens een vast mandaat (index) zeer breed gespreid zijn, kan de onderliggende allocatie en de mogelijke concentraties naar bijvoorbeeld issuer, sector of geografie niet beïnvloed worden.

Het pensioenfonds belegt niet "direct" in obligaties, leningen, aandelen en/of andere beleggingsproducten die een markt-, krediet- en/of terugbetalingsrisico op Metro AG (en de juridische entiteiten die daaraan verbonden zijn, en de eventuele rechtsopvolgers) inhouden. Met "direct" wordt een rechtstreekse belegging bedoeld, in tegenstelling tot een belegging in bijvoorbeeld een gespreid, extern beheerd, beleggingsfonds dat vanwege haar mandaat een belegging in Metro AG blijkt te hebben - een allocatie binnen een mandaat waarop het pensioenfonds geen invloed heeft.

Het concentratierisico is door deze spreiding van beleggingen niet materieel. Het pensioenfonds is niet blootgesteld aan één specifieke risicocategorie.

Inflatierisico

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie om de pensioenen jaarlijks te verhogen aan de hand van de prijsinflatie. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, het beleggingsrendement, inflatie en demografie. Het pensioenfonds dekt het inflatierisico niet af. In de ALM-studie zijn scenario-analyses meegenomen, waaronder inflatie. De uitkomsten hiervan zijn onderdeel geweest van de besluitvorming door het bestuur. Dit heeft niet geleid tot aanpassingen in het beleid, dat op de lange termijn is gericht. Naar aanleiding van de recente stijging van de inflatie heeft het pensioenfonds geanalyseerd in hoeverre dit invloed heeft op het beleggingsbeleid. Het bestuur ziet geen reden om aanpassingen in het beleid door te voeren aangezien de verwachting in de markt is dat op lange termijn de inflatie zal afnemen. Het bestuur blijft de inflatie nauwgezet monitoren.

Actief-beheerrisico

Actief beheer heeft betrekking op de ruimte die aan de vermogensbeheerder wordt geboden om af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. In aandelen en vastrentende waarden belegt het pensioenfonds passief en volgt de vermogensbeheerder een vaste index. De afwijking tussen het rendement en de waardeontwikkeling van de benchmarks (tracking error) is laag. Voor vastgoed is geen goede benchmark beschikbaar dus wordt gedurende het jaar de benchmarkperformance gelijkgesteld aan het portefeuillerendement. De tracking error tussen het rendement en de werkelijke waardeontwikkeling van de benchmark zal evenwel hoog zijn.

Daarnaast kan actief risico ontstaan wanneer het pensioenfonds afwijkt van de strategische verdeling over de allocaties naar de beleggingscategorieën. Ook dit actief risico wordt bewust beperkt gehouden.

Onderpandbeheer en tegenpartijrisico

Na een uitgebreid selectietraject heeft het bestuur van SMP in de loop van 2021 besloten om de renteafdekking middels de generieke looptijdfondsen van BMO in te vullen. Omdat sprake is van toevoeging van rentederivaten (renteswaps) aan de beleggingsportefeuille vraagt dit een uitbreiding van beleid op het vlak van onderpandbeheer en tegenpartijrisico. Hierom is het risicomangementbeleid uitgebreid met onderpandbeheer en tegenpartijrisico.

Rentederivaten worden afgesloten met financiële dienstverleners: de tegenpartij. Op het moment van afsluiten van de overeenkomst is de marktwaarde nul. Bij renteveranderingen verandert de marktwaarde (zowel negatief als positief) en ontstaat er een betalingsverplichting tussen de betrokken partijen. Als de rente daalt stijgt de marktwaarde van de overeenkomst voor het pensioenfonds en ontstaat er tegenpartijrisico in de beleggingsportefeuille. Dit is het risico dat de tegenpartij niet meer kan voldoen aan de betalingsverplichting die voorkomt uit het derivatencontract. SMP beschouwt tegenpartijrisico als een onbeloofd risico en wil daarom dit risico zoveel mogelijk beheersen.

Het tegenpartijrisico wordt in de eerste plaats voor een groot deel beheerst door gebruik te maken van een gepoolde oplossing. Hierdoor worden de derivaten niet rekening en risico van het pensioenfonds afgesloten, maar op naam van de LDI-pool. De beheerder van de pool is ook verantwoordelijk voor de operationele implicaties, zoals transactiemangement met gegoeede tegenpartijen, het dagelijkse onderpandbeheer en rapportage.

Risicocategorieën - niet-financieel

Het pensioenfonds onderscheidt onderstaande niet-financiële risicocategorieën. De nadere uitwerking, zoals de definities van de risicocategorieën en de explicitering van de risico's aan de hand van scenario's, zijn onderdeel van het integraal risicomangementbeleid. Deze indeling komt terug in de risico-analyse, doorlopende monitoring van risico's en periodieke risicorapportages.

Niet-financiële risico's				
Domein	Processen uitbesteding		Processen bestuur	
Activiteiten	Pensioen-beheer	Vermogens-beheer	Interne bedrijfsvoering en besluitvorming	Strategisch
Risicocategorieën	Kwaliteit Continuïteit Integriteit Operationeel IT	Kwaliteit Continuïteit Integriteit Operationeel IT	Governance Integriteit Juridisch Operationeel IT	Afhankelijkheid Verandervermogen Draagvlak Beeldvorming Politiek / maatschappelijk ESG

Pensioenbeheer

Het pensioenfonds onderscheidt diverse operationele en uitbestedingsrisico's met betrekking tot de kwaliteit en continuïteit van pensioenbeheer.

Operationele risico's in de kwaliteit van de uitvoering van pensioenbeheerprocessen kunnen voortkomen uit het inadequaat administreren van pensioenaanspraken, uitkeringen, financiële administratie en kosten. Daarnaast zijn er risico's met betrekking tot de discontinuïteit in de uitvoering van deze processen als gevolg van de financiële positie van de dienstverlener, vertrek van medewerkers of de beëindiging van samenwerking met onderuitbesteders. Het operationele risico wordt beheerst door een adequate administratieve organisatie en interne controle, het vier ogen principe, checks and balances en door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan professionele dienstverleners.

Integriteitsrisico's ontstaan als gevolg van belangenconflicten, het niet vertrouwelijk omgaan met door de werkgever of door deelnemers verstrekte (persoons)gegevens, oneigenlijk gebruik van de bij het pensioenfonds aanwezige informatie, omkoping, witwassen, betrokkenheid bij het financieren van terrorisme of andere criminaliteit, overtreding van ethische normen en fraude. Ter voorkoming van integriteitsrisico's heeft het pensioenfonds het integriteitsbeleid vastgesteld. Hiertoe behoren de gedragscode, waarvan de naleving jaarlijks door de bestuursleden en de leden van het VO en overige verbonden personen schriftelijk wordt bevestigd en een incidenten- en klokkenluidersregeling. De CO bewaakt dat het pensioenfonds voldoet aan de voor het pensioenfonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving en gedragscode. Daarnaast bewaakt het pensioenfonds dat dienstverleners een minimaal gelijkwaardig integriteitsbeleid voeren.

Analyse en beheersing van IT-risico's, zoals beschikbaarheid, toegangsbeveiliging, betrouwbaarheid en aanpasbaarheid zijn daarbij van groot belang. Het pensioenfonds heeft een IT beleid met normstellingen vastgelegd om IT risico's te mitigeren.

De administratie van het pensioenfonds is uitbesteed. De operationele uitvoering van de pensioenadministratie gebeurt voornamelijk door Achmea Pensioenservices.

De kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening is geborgd in schriftelijk vastgelegde overeenkomsten met de dienstverleners. Met de administrateur van het pensioenfonds zijn SLA (service level agreement) afspraken gemaakt. De voortgang en de kwaliteit van de dienstverlening wordt elk kwartaal aan de hand van service level rapportages en risicorapportages met de dienstverlener besproken. Met de overige dienstverleners vindt periodiek overleg plaats over onder meer de kwaliteit van de werkzaamheden. Jaarlijks wordt van alle dienstverleners een door de externe accountant gecontroleerde ISAE-rapportages ontvangen en door het bestuur beoordeeld.

Vermogensbeheer

Het pensioenfonds onderscheidt diverse operationele en uitbestedingsrisico's met betrekking tot de kwaliteit en continuïteit van vermogensbeheer.

Operationele risico's in de kwaliteit van de uitvoering van vermogensbeheerprocessen kunnen onder meer voortkomen uit fouten bij de uitvoering van aan- en verkopen van beleggingen, de financiële administratie en rapportages aan toezichthouders. Daarnaast zijn er risico's met betrekking tot de discontinuïteit in de uitvoering van deze processen als gevolg van de financiële positie van de dienstverlener, vertrek van medewerkers of de beëindiging van samenwerking met onderuitbesteders. Het operationele risico wordt beheerst door een adequate administratieve organisatie en interne controle, het vier ogen principe, checks and balances en door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan professionele dienstverleners.

Integriteitsrisico's ontstaan als gevolg van belangenconflicten, het niet vertrouwelijk omgaan met door de werkgever of door deelnemers verstrekte (persoons)gegevens, oneigenlijk gebruik van de bij het pensioenfonds aanwezige informatie, omkoping, witwassen, betrokkenheid bij het financieren van terrorisme of andere criminaliteit, overtreding van ethische normen en fraude. Ter voorkoming van integriteitsrisico's voert het pensioenfonds, gefaciliteerd door de CO, het hiervoor vermelde integriteitsbeleid ten aanzien van het vermogensbeheer uit.

Analyse en beheersing van IT-risico's, zoals beschikbaarheid, toegangsbeveiliging, betrouwbaarheid en aanpasbaarheid zijn van groot belang. Het pensioenfonds heeft een IT-beleid met normstellingen vastgelegd om IT-risico's te mitigeren.

Het vermogensbeheer, de bewaarneming en de vermogensbeheeradministratie is uitbesteed en wordt door CACEIS uitgevoerd.

De kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening is geborgd in schriftelijk vastgelegde overeenkomsten met de dienstverleners. Met de administrateur van het pensioenfonds zijn SLA (service level agreement) afspraken gemaakt. De voortgang en de kwaliteit van de dienstverlening wordt elk kwartaal aan de hand van service level rapportages en risicorapportages met de dienstverlener besproken. Met de overige dienstverleners vindt periodiek overleg plaats over onder meer de kwaliteit van de werkzaamheden. Jaarlijks wordt van alle dienstverleners een door de externe accountant gecontroleerde ISAE-rapportages ontvangen en door het bestuur beoordeeld.

Interne bedrijfsvoering en besluitvorming

Risico's op het gebied van governance van interne bedrijfsvoering en processen vinden hun oorzaak in de uitvoering van bedrijfsondersteunende processen, met name als gevolg van het niet adequaat administreren van bestuursbesluiten en het niet tijdig, juist en volledig kunnen beschikken over cruciale informatie bijvoorbeeld bij het aanvaarden van de opdracht om een gewijzigde pensioenregeling uit te voeren. Daarnaast bestaan risico's in de continue geschiktheid, beschikbaarheid en onafhankelijkheid van bestuur, overige verbonden personen en dienstverleners en risico's in de relatie met interne en externe toezichtsorganen.

Het pensioenfonds erkent soortgelijke integriteits- en IT-risico's met de daarbij behorende beheersmaatregelen als hiervoor vermeld.

In de risicoanalyse zijn tenslotte verschillende juridische risico's, zoals het falen om zeer belangrijke wet- en regelgeving tijdig te implementeren en aansprakelijkstelling in verband met niet-contractuele plichten, geïdentificeerd, waarvoor beheersmaatregelen zijn vastgesteld.

Strategisch en Omgeving

Op het gebied van strategie en omgeving onderscheidt het pensioenfonds risico's met als oorzaak ontwikkelingen bij belanghebbenden, zoals de werkgever of de groepsondernemingsraad, die resulteren in conflicterende belangen met of een minder draagvlak voor het pensioenfonds. Daarnaast zijn er risico's met betrekking tot de financiële afhankelijkheid van de werkgever, het vermogen van het pensioenfonds om zich aan te passen aan veranderingen in maatschappelijke opvattingen en politieke en technologische ontwikkelingen.

Het pensioenfonds heeft diverse beheersmaatregelen, zoals frequent overleg met sociale partners, een opleidingsplan, kennissessies en periodiek strategisch overleg waarin deze risico's worden geadresseerd.

Scenarioanalyse

Als onderdeel van het risicomanagementproces beoordeelt het pensioenfonds periodiek toekomstscenario's. Hierbij wordt gekeken naar de invloed van een aandelenschok of renteschok op de dekkingsgraad. Daarnaast wordt bezien wat het effect is bij een gecombineerde aandelen- en renteschok.

Het overzicht hieronder geeft dit inzicht per ultimo 2023. Zo verlaagt een 17,5% daling van de aandelenwaarde de dekkingsgraad met 6,9% (137,4% minus 130,5%). Een rentedaling van 70 basispunten resulteert in een 5,0% (137,4% minus 132,4%) lagere dekkingsgraad. Alleen bij extreme combinaties van een substantiële waardedaling van aandelen én een aanzienlijke verdere rentedaling zal het niveau van de dekkingsgraad afnemen tot een niveau onder de minimaal vereiste dekkingsgraad (104,3%).

Q4 2023 – Scenario-analyse

Stresstest met aandelen - en renteschok o.b.v. markttrente

		Renteschok per standaarddeviatie in % (bps)								
		-3 (-210bps)	-2 (-140bps)	-1 (-70bps)	-0.5 (-35bps)	0	+0.5 (35bps)	+1 (-70bps)	+2 (140bps)	+3 (210bps)
AandelenDschok (standaarddeviaties)	-3 (-52.5%)	102,2%	107,7%	112,6%	114,8%	116,8%	118,7%	120,5%	123,7%	126,5%
	-2 (-35%)	108,2%	114,1%	119,2%	121,5%	123,7%	125,7%	127,6%	131,0%	134,0%
	-1 (-17.5%)	114,2%	120,4%	125,8%	128,2%	130,5%	132,7%	134,7%	138,3%	141,4%
	-0.5 (-8.8%)	117,2%	123,6%	129,1%	131,6%	134,0%	136,2%	138,2%	141,9%	145,1%
	0	120,2%	126,7%	132,4%	135,0%	137,4%	139,6%	141,7%	145,5%	148,8%
	0.5 (8.8%)	123,2%	129,9%	135,7%	138,4%	140,8%	143,1%	145,3%	149,2%	152,6%
	+1 (17.5%)	126,2%	133,0%	139,0%	141,7%	144,3%	146,6%	148,8%	152,8%	156,3%
	+2 (35%)	132,3%	139,4%	145,6%	148,5%	151,1%	153,6%	155,9%	160,1%	163,7%
	+3 (52.5%)	138,3%	145,7%	152,3%	155,2%	158,0%	160,6%	163,0%	167,4%	171,2%

COMMUNICATIE EN KEUZE BEGELEIDING

Communicatie

Het bestuur van het pensioenfonds hecht grote waarde om communicatie op een zorgvuldige wijze in te vullen.

Het pensioenfonds is vanuit wet- en regelgeving (Pensioenwet) verantwoordelijk voor tijdige, duidelijke, evenwichtige en correcte informatieverstrekking aan de deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en overige belanghebbenden.

De behoefte aan goede communicatie bij de verschillende doelgroepen is aanzienlijk, want de pensioenmaterie is steeds ingewikkelder geworden en de eigen verantwoordelijkheden van deelnemers nemen verder toe. In het kader van de flexibilisering en individualisering van de pensioenregelingen kunnen de deelnemers allerlei keuzes maken, zoals vervroeging van de pensioendatum, uitruil van partnerpensioen, waardeoverdracht en dergelijke.

Samenvattend luiden de doelstellingen voor het communicatiebeleid als volgt:

- Informatieverstrekking: het verstrekken van duidelijke, evenwichtige en correcte informatie waarbij ten minste wordt voldaan aan de uitgangspunten van wet- en regelgeving;
- Pensioenbewustwording: de deelnemer bekend maken met de regeling waaraan hij/zij deelneemt en bewust maken van het belang van het pensioen;
- Pensioeninzicht: de deelnemer krijgt voldoende inzicht in de regeling om de risico's in te kunnen schatten en om te weten wanneer hij/zij zelf actie moet ondernemen.

Hiertoe heeft het bestuur een communicatiebeleidsplan opgesteld.

Het doel van dit plan is het waarborgen van goede communicatie met alle belanghebbenden. De beleidsuitgangspunten, verantwoordelijkheid, taken, monitoring, communicatiemiddelen en doelgroepen zijn in het beleidsplan vastgelegd.

Er wordt onder meer gecommuniceerd door middel van nieuwsbrieven, individuele brieven, nieuwsberichten op de website en het verkorte jaarverslag.

Op de website zijn actuele ontwikkelingen van het pensioenfonds, toeslagverlening, dekkingsgraad, Pensioen 1-2-3, de pensioenvergelijker en andere fondsdocumenten te vinden. Daarnaast is er een digitaal deelnemersportaal ingericht waarin persoonlijke documenten zoals de UPO beschikbaar zijn en waarin het mogelijk is om scenarioanalyses voor verschillende keuzemogelijkheden uit te voeren.

In 2023 is opnieuw het verkorte jaarverslag gemaakt. De ontwikkelingen van het pensioenfonds worden op een duidelijke en beknopte manier inzichtelijk gemaakt zodat de deelnemer de kernboodschappen op een overzichtelijke manier ziet samengevat. Het verkorte jaarverslag wordt naar de pensioengerechtigden gestuurd, op intranet en de website geplaatst om een groot bereik te realiseren.

Daarnaast ondersteunt het pensioenfonds de werkgever bij de communicatie naar de werknemers en adviseert bij ontwikkelingen op pensioengebied.

Tenslotte zijn de lijnen tussen deelnemers en het bestuur kort.

De communicatie en het communicatiebeleidsplan worden door het bestuur periodiek geëvalueerd en geactualiseerd.

Keuzebegeleiding

Het bestuur van het pensioenfonds hecht grote waarde om communicatie op een zorgvuldige wijze in te vullen.

Vanaf 1 juli 2023 geldt in de Pensioenwet de nieuwe open norm keuzebegeleiding. Die norm luidt: 'De pensioenuitvoerder begeleidt de deelnemer op een adequate wijze bij het maken van een keuze binnen de pensioenovereenkomst, zorgt voor de inrichting van de keuzeomgeving en stelt de deelnemer daarmee in staat om een passende keuze te maken.' Pensioenfonds moeten deelnemers adequaat gaan begeleiden bij het maken van keuzes binnen de pensioenregeling. Begeleiden is meer dan informeren, maar minder dan adviseren in de zin van de Wet financieel toezicht. Het pensioenfonds moet een keuzeomgeving inrichten die de deelnemer aantoonbaar in staat stelt een passende keuze te maken en aanzet tot activatie.

Bij het invullen van keuzebegeleiding heeft het pensioenfonds gebruik gemaakt van de Leidraad Keuzebegeleiding van de AFM. Met gebruikmaking van het onderzoek door de werkgroep Keuzebegeleiding van de Pensioenfederatie zijn door de pensioenuitvoeringsorganisatie Achmea Pensioenservices in totaal dertien momenten gevonden waarop deelnemers keuzes kunnen of moeten maken. Voor het Metro pensioenfonds, dat een uitkeringsregeling heeft, zijn daarvan alleen keuzes die betrekking hebben op de momenten 'Met pensioen gaan' en 'Scheiding' van toepassing.

Het pensioenfonds heeft geconcludeerd dat de huidige keuzebegeleiding voldoende is. De deelnemer wordt begeleid via Mijn Pensioen, de website en activatiedienstverlening. Voor beide momenten is al een vorm van keuzebegeleiding online beschikbaar. Voor pensioneren wordt ook nog extra geactiveerd. Niet digitale deelnemers krijgen de communicatie via post en kunnen gebruik maken van de digitale kanalen. Ook kunnen zij, net als de digitale deelnemers, ondersteuning vragen bij het klant contact centrum van APS.

VOORUITBLIK OP 2024

Toekomst pensioenfonds

Het bestuur blijft het pensioenfonds leiden en zal ook in 2024 doen wat het altijd deed: zorgen voor een kostenefficiënte werkwijze en organisatie, open en heldere communicatie aan alle deelnemers en andere belanghebbenden en een goede uitkering voor alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. De belangen van de deelnemers blijven centraal staan.

Transitie na ingang verzekering

Het pensioenfonds heeft vanaf 6 maart 2024 alle pensioenaanspraken en -rechten bij Nationale-Nederlanden verzekerd.

De pensioenregeling is met ingang van deze datum gewijzigd. De voorwaardelijke toeslagverlening is omgezet naar een onvoorwaardelijke toeslagverlening. In de toekomst zullen de pensioenen onvoorwaardelijk worden verhoogd met 84% van de Europese prijsinflatie (HICPxT) met een gemaximeerde prijsinflatie van 10%.

Het bestuur richt zich het komende jaar op het aanpassen van de organisatie en interne processen. Zo zullen verschillende fondsdocumenten, zoals de ABTN en het huishoudelijk reglement worden aangepast. Daarnaast zal het pensioenfonds een eigenrisicobeoordeling uitvoeren.

Het pensioenfonds richt zich met Achmea Pensioenservices en Nationale-Nederlanden op een efficiënte en effectieve samenwerking, waarbij goede afspraken worden gemaakt over onder meer het periodiek uitwisselen van informatie en de verschillende geldstromen ter betaling van pensioenuitkeringen en kosten.

Het bestuur zal, met ondersteuning van de beleggingsadviescommissie, het strategische beleggingsbeleid beëindigen en de contractuele verplichtingen bij custodian en vermogensbeheerders afwikkelen.

De nodige voorbereidingen hiertoe zijn reeds getroffen. Het bestuur verwacht de beheerste en integere bedrijfsvoering te kunnen continueren.

Wet- en regelgeving

Makro heeft aangegeven dat sociale partners hebben besloten om pensioenaanspraken niet in te varen in het kader van de Wet toekomst pensioenen. Het pensioenfonds zal blijven voldoen aan het bestaande wettelijke Financieel Toetsingskader.

Het pensioenfonds zal er ook in 2024 voor zorgen dat de wijzigingen in wet- en regelgeving tijdig en accuraat worden geïmplementeerd.

Het betreft onder meer wetgeving die de mogelijkheid geeft tot een eenmalige uitkering van 10 procent van het pensioenvermogen op de pensioeningangsdatum. Het is daarbij voor deelnemers belangrijk dat zij de financiële gevolgen van hun keuze inzichtelijk krijgen gemaakt. Zo is van belang dat voldoende (levenslang) pensioen overblijft en dient de eenmalige uitkering geen nadelige impact te hebben bij het toekennen van toeslagen waar deelnemers van afhankelijk zijn. De uiteindelijke vormgeving en ingangsdatum van deze wijzigingen worden mogelijk in 2024 door de wetgever gefinaliseerd.

De evaluatie van de Wet verdeling pensioen bij scheiding (WVPS) leidt tot een aanpassing van het bestaande systeem. Waar partners op pensioengebied ook na scheiding afhankelijk van elkaar zijn, verandert dat naar een eigen aanspraak op een deel van het pensioen dat tijdens de huwelijksperiode is opgebouwd. De verdeling wordt standaard automatisch 50/50 verdeeld als er geen andere verdeling tussen de ex-partners is afgesproken en vastgelegd. Het is belangrijk dat de deelnemer zich daarvan bewust is, zodat tijdig actie ondernomen kan worden als dat gewenst is. Het pensioenfonds volgt de ontwikkelingen nauwgezet om de wijzigingen te implementeren en om te zorgen dat deelnemers zich hiervan bewust zijn.

Gezien de opzegging van de uitvoeringsovereenkomst door de werkgever, waardoor het pensioenfonds niet zal invaren in het nieuwe pensioenstelsel, zal het pensioenfonds blijven voldoen aan het wettelijke Financieel Toetsingskader.

DORA (Digital Operational Resilience Act) is een Europese verordening van toepassing voor de gehele Europese financiële sector om de cyberweerbaarheid te verhogen. Deze verordening over digitale operationele weerbaarheid (DORA) stelt stringente eisen aan de digitale weerbaarheid van financiële instellingen en stelt regels om de risico's bij uitbestedingspartijen te beheersen. DORA richt zich op ICT-risicomanagement, ICT-incidenten, periodieke testen van digitale weerbaarheid, de beheersing van risico's bij uitbesteding aan (kritieke) derden en de samenwerking ten aanzien van uitwisseling van informatie over cyberdreigingen. Ook pensioenfondsen moeten voor 17 januari 2025 aan de vereisten voldoen. Daarnaast heeft DNB eind 2023 de geactualiseerde Q&A en Good Practice Informatiebeveiliging 2023 gepubliceerd. De Good Practice geeft de onder toezicht staande instellingen actuele handvatten en beheersmaatregelen, waarmee zij kunnen voldoen aan wettelijke bepalingen om de voortdurende beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid en authenticiteit van de (geautomatiseerde) gegevensverwerking te waarborgen om een stap richting de implementatie van DORA te maken. Het pensioenfonds werkt met Achmea Pensioenservices samen om een tijdige implementatie te waarborgen.

In 2024 is een nieuwe Code Pensioenfondsen ingevoerd. Deze vervangt de Code uit 2018. In de nieuwe Code zijn diverse aanbevelingen van de Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen verwerkt. Het gaat daarbij om ontwikkelingen rondom het centraal stellen van het belang van de deelnemer, duurzaamheid en diversiteit en inclusie. Daarnaast is de nieuwe Code compacter geworden onder meer doordat normen zijn geschrapt, die zijn geschrapt omdat die reeds een wettelijke basis hadden. Verder is gekozen voor een indeling van vijf thema's die aansluiten bij de driehoek bestuur, intern toezicht en verantwoording. Het bestuur van het pensioenfonds zal zorgen voor een adequate toepassing van de normen.

13 juni 2024

Het bestuur,

A.F. Rijksen, voorzitter

H.W.H. IJntema, secretaris

R. Doornbos

A.J.W. Jansen

R.A. Klein Heerenbrink

B. VERSLAG COMPLIANCE OFFICER

Het Nederlands Compliance Instituut (NCI) heeft, in opdracht van het bestuur, gedurende 2023 de rol van externe compliance officer (ECO) voor Stichting Metro Pensioenfonds (SMP) vervuld. Het NCI monitoort onder andere de integere bedrijfsvoering van SMP waar het Integriteitbeleid en de Gedragscode een belangrijk onderdeel van uitmaken. Daarnaast treedt de ECO op als adviseur met betrekking tot compliance, integriteit, gedragsregels, belangenverstrengeling en incidentbehandeling.

In 2023 heeft het pensioenfonds de inrichting van haar integere bedrijfsvoering versterkt door het herijken van verschillende procedures, codes en regelingen. Wij hebben hierbij een begeleidende, adviserende dan wel monitorende rol vervuld. Daarnaast hebben wij de naleving van de Gedragscode door verbonden personen gemonitord.

Tijdens onze monitoring zijn geen inhoudelijke onregelmatigheden geconstateerd ten aanzien van de naleving van de Gedragscode door verbonden personen. Er zijn geen signalen van (potentiële) belangenverstrengeling of de schijn hiervan. Als incidentmeldpunt hebben wij geen meldingen ontvangen van integriteitsincidenten noch zijn wij gevraagd te adviseren inzake potentiële incidenten. Wij constateren dat binnen het pensioenfonds een integere bedrijfsvoering bestaat en dat haar Governance is gericht op adequate beheersing van integriteitrisico's.

De compliance officer:

Dhr mr. R.N.M. van der Mast

31 januari 2024

Reactie bestuur

Het bestuur heeft het rapport van de compliance officer besproken tijdens een vergadering met de compliance officer. In deze vergadering heeft de compliance officer zijn bevindingen uitgebreid toegelicht. Het bestuur bedankt de compliance officer voor het gedegen werk over het afgelopen jaar. De aanbevelingen van de compliance officer zullen door het bestuur worden opgepakt.

C. VERSLAG VISITATIECOMMISSIE

Visitatie over de periode 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023

Visitatiecommissie:

dhr. E.S. Kattouw

dhr. drs. F.M.M. Poorthuis AAG

mw. mr J.L. Verhulst CPE (voorzitter)

24 mei 2024

Ingevolge de statuten van Stichting Metro Pensioenfonds (hierna ook: het fonds) is het intern toezicht bij het fonds ingericht door middel van een visitatiecommissie. De visitatiecommissie brengt een rapport van bevindingen uit aan het bestuur en verantwoordt zich over de uitvoering van haar taken aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever. Dit rapport begint met een verantwoording waarna aan de hand van de thema's uit de Code Pensioenfonds 2024 de bevindingen en aanbevelingen zijn opgenomen.

Verantwoording

Het fonds hanteert het paritair bestuursmodel. Het intern toezicht bij het fonds is ingericht volgens de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen en wordt uitgeoefend door een visitatiecommissie. De visitatiecommissie bestaat uit Edgar Kattouw, Frank Poorthuis en Jacqueline Verhulst (voorzitter).

De wettelijke taakopdracht voor de visitatiecommissie is toezicht houden op het bestuursbeleid en de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Daarnaast ziet de visitatiecommissie ten minste toe op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. In het door de visitatiecommissie opgestelde plan van aanpak zijn, in overleg met het verantwoordingsorgaan, ook de volgende specifieke aandachtspunten opgenomen met betrekking tot de transitie:

- Beoordelen van het plan van aanpak om tot een buy-in te komen;
- Beoordelen van bijbehorende communicatie door het fonds met de stakeholders.

Omdat op het moment van de visitatie de buy-in al heeft plaatsgevonden (en het ingekochte toeslagpercentage bekend is), is de beoordeling van het richtpercentage toeslagverlening in verschillende offertes niet als specifiek aandachtspunt in deze visitatie betrokken.

De visitatiecommissie betreft de Code Pensioenfonds bij zijn taak. Dat betekent dat het door de visitatiecommissie uit te oefenen intern toezicht zo wordt vervuld dat het toezicht bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren en aan de beheerste en integere bedrijfsvoering door het fonds.

De visitatiecommissie heeft met het bestuur en het verantwoordingsorgaan gesproken. Naast de gesprekken die worden gevoerd, baseert het intern toezicht zich op de relevante documentatie.

Bevindingen en aanbevelingen

Met ingang van 1 januari 2024 is de Code Pensioenfonds herzien. De herziening moet in het licht van de transitie naar het nieuwe stelsel worden gezien en beoogt tevens relevante maatschappelijke ontwikkelingen (zoals duurzaamheid en inclusie) in de Code te laten terugkomen. Er zijn nu vijf thema's opgenomen in de Code. Hoewel de herziene Code nog niet van toepassing was tijdens het verslagjaar worden hieronder de bevindingen en aanbevelingen weergegeven aan de hand van deze thema's.

1. Goed zorgen voor het pensioen van belanghebbenden

In 2022 is de uitvoeringsovereenkomst tussen de werkgever en het fonds door de werkgever opgezegd. De opzegging van de uitvoeringsovereenkomst is met name ingegeven door de Wet Toekomst Pensioenen en de daarmee gepaard gaande verandering van de pensioenregeling. Mede als gevolg hiervan zijn door het bestuur toekomstscenario's besproken en opgestelde criteria afgewogen in lijn met de missie en visie van het fonds op de toekomstige uitvoering. Dit proces heeft tot de keuze geleid om de bij het fonds ondergebrachte pensioenen bij Nationale-Nederlanden te verzekeren. Om hieraan een beheerste invulling te geven, is door het bestuur een plan van aanpak opgesteld. In het verantwoordingsdocument, dat door het bestuur is opgesteld, wordt het proces beschreven:

- Eerst heeft het bestuur onderkend dat doorgaan als zelfstandig fonds niet toekomstbestendig is;
- Daarna zijn verschillende uitvoeringsvormen onderzocht (verzekeraar, BPF, APF met single/multi client kring, etc);
- Op basis van vooraf vastgestelde criteria is gekozen voor het onderbrengen van de verplichtingen bij een verzekeraar. Daarna zijn offertes opgevraagd bij vier verzekeraars, zijn de offertes aangescherpt en is uiteindelijk voor Nationale-Nederlanden gekozen;
- Het bestuur heeft vervolgens met Nationale-Nederlanden een exclusiviteitsovereenkomst gesloten waarbij een toeslagverlening van minimaal 65% van de toekomstige Europese prijsinflatie als ondergrens gold om de buy-in (garantiecontract) te laten plaatsvinden. Het definitieve percentage werd vastgesteld op de deal-day (6 maart 2024) en is vastgesteld op 84%.

Dit betekent onder meer dat de opgebouwde pensioenen worden gegarandeerd en ieder jaar een toeslag wordt gegeven van 84% van de Europese prijsinflatie. De visitatiecommissie heeft geconstateerd dat het bestuur het plan van aanpak tot herverzekeren actief heeft uitgevoerd en de benodigde stappen heeft genomen om te komen tot een buy-in. Daartoe heeft het bestuur een externe projectleider aangesteld. Het valt de visitatiecommissie op dat bij het aanstellen van de projectleider het uitbestedingsbeleid niet expliciet aan de orde komt. Ditzelfde geldt voor de data-analyse die door WTW is uitgevoerd. De visitatiecommissie raadt aan bij dergelijke opdrachten het uitbestedingsbeleid meer expliciet te betrekken en te zorgen voor een goede vastlegging indien afgeweken wordt van dit beleid.

Het bestuur heeft een kwantitatieve analyse gemaakt voor de toekomstige toeslagverlening. Voor het niet toepassen van een inhaaltoeslag is door het bestuur uitsluitend een kwalitatieve afweging gemaakt. Het bestuur heeft aangegeven bewust geen kwantitatieve afweging te hebben gemaakt omdat een inhaaltoeslag ten principale in strijd is met het lange termijnbeleid van het fonds. Door het bestuur is aandacht besteed aan de effecten op de verschillende leeftijdscohorten. Met name op dit onderdeel, waarbij financiële belangen tussen pensioengerechtigden en (jonge) premievrije deelnemers relevant worden, had naar het oordeel van de visitatiecommissie, ook een kwantitatieve analyse zinvol geweest. Een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve analyses geeft meer inzicht in de gevolgen van de keuzes, waarmee ook beter kan worden onderbouwd waarom keuzes al dan niet zijn gemaakt.

De administratie blijft tot zeker eind 2025 bij APS. Reden hiervoor is stabiliteit en goede dienstverlening vanuit APS.

Aanbevelingen

- Maak het uitbestedingsbeleid meer expliciet en betrek dit nadrukkelijk bij het uitbesteden van werkzaamheden of geef in de notulen van de bestuursvergaderingen aan dat hier (wellicht als gevolg van de snelheid van het proces) bewust van is of wordt afgeweken.

2. Goed besturen

De bestuurlijke inrichting van het fonds is doordacht, adequaat en passend bij het fonds. De organisatie van het fonds kent een duidelijke verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Organen worden in voldoende mate betrokken bij het beleid. De geschiktheid van het bestuur, maar ook het gedrag en de cultuur binnen het fonds is op orde en naar ieders tevredenheid. Gepoogd wordt het bestuur meer divers samen te stellen. Helaas is een vrouwelijke kandidaat-bestuurder niet in staat gebleken het bestuurslidmaatschap te combineren met haar andere werkzaamheden. Gezien de huidige situatie waarin het fonds verkeerd, hecht het bestuur grote waarde aan continuïteit in het bestuur. De visitatiecommissie begrijpt deze afweging.

De visitatiecommissie constateert dat het bestuur op een prettige manier samenwerkt, waarbij bestuursleden elkaar scherp houden vanuit de eigen kennisgebieden en competenties. De visitatiecommissie heeft de indruk dat de vergaderdiscipline op orde is (agenda is duidelijk en wordt gevolgd, iedereen wordt in de gelegenheid gesteld het woord te nemen, vergadertijd wordt in de gaten gehouden) en dat ook bestuursleden die digitaal deelnemen aan de vergadering voldoende inbreng hebben en gehoord worden.

De visitatiecommissie merkt op dat de notulen duidelijk en zelfstandig leesbaar zijn, maar constateert ook dat de inhoudelijke discussie die tijdens de vergaderingen wordt gevoerd, niet altijd zichtbaar is in de notulen. Het bestuur geeft desgevraagd aan dat discussies niet altijd uitgebreid in de notulen worden opgenomen ten behoeve van de leesbaarheid. De visitatiecommissie is voornemens in 2024 een vergadering van het bestuur bij te wonen om te beoordelen of de tijdens de vergadering gevoerde discussie voldoende terugkomt in de notulen. De notulen bevatten veel feitelijke informatie. Per besluit wordt inmiddels aangegeven wat de rol cq. mening van diverse sleutelfunctiehouders is en is ruimte om aan te geven op welke wijze rekening is gehouden met de evenwichtige belangenafweging.

Aanbevelingen

- Laat gevoerde discussies meer in de notulen vastleggen.

3. Effectief intern toezichthouden en controle uitoefenen

De inrichting van het fonds, zoals het aanstellen van bestuursleden en sleutelfunctiehouders, maakt dat er grote en directe betrokkenheid is bij de bedrijfsvoering. Het bestuur is ook gedurende het buy-in proces kritisch naar de eigen bedrijfsvoering blijven kijken. De compliance officer is goed op de hoogte van de situatie bij het fonds en houdt het bestuur scherp op mogelijke integriteitsissues.

Vanwege de geringe invulling van de sleutelfunctie interne audit in 2022 kon de visitatiecommissie vorig jaar de effectiviteit van deze functie niet beoordelen. Op basis van het aangepaste Audit Jaarplan voor 2023, zijn er in 2023 audits uitgevoerd naar Compliance en Risk Management. Deze audits zijn zorgvuldig uitgevoerd en hebben tot constructieve aanbevelingen geleid. De visitatiecommissies vraagt zich af waarom er voor 2024 niet voor gekozen is om Datakwaliteit op de agenda van de sleutelfunctie interne audit te zetten. Naar de mening van de visitatiecommissie vergt dit onderwerp meer aandacht dan, gezien de situatie van het fonds, de onderwerpen projectmanagement en evenwichtige belangenafweging.

Aanbeveling

- Neem bij te kiezen onderwerpen voor audits de situatie van het fonds expliciet in ogenschouw.

4. Verantwoording en inspraak organiseren

Het verantwoordingsorgaan is onverminderd enthousiast en heeft goed oog voor de rol die van het verantwoordingsorgaan wordt verwacht. Het verantwoordingsorgaan geeft aan wanneer iets van het bestuur wordt verwacht en het bestuur komt aan de verwachtingen tegemoet. Het verantwoordingsorgaan is inmiddels door het bestuur in de gelegenheid gesteld zich door een deskundige te laten bijstaan tijdens de transitie van het fonds. Dat heeft voor zowel het verantwoordingsorgaan als het bestuur toegevoegde waarde geleverd. Ook na de ingang van de verzekering blijft het verantwoordingsorgaan een belangrijk onderdeel van het fonds en het is in ieders belang het verantwoordingsorgaan deze rol zo goed mogelijk te laten vervullen.

Het verantwoordingsorgaan is ook actief door het bestuur bij het buy-in proces betrokken. Leden van het verantwoordingsorgaan zijn toevoerder bij bestuursvergaderingen, er zijn gezamenlijke toekomstsessies en het verantwoordingsorgaan wordt regelmatig door het dagelijks bestuur met veel documentatie geïnformeerd. Over het buy-in proces is het verantwoordingsorgaan ook uitgebreid geïnformeerd door middel van een door het bestuur opgesteld memorandum. Het verantwoordingsorgaan heeft gedurende het jaar kritische vragen gesteld en adviezen gegeven. Daarbij zijn zij goed door hun adviseur ondersteund. Het verantwoordingsorgaan geeft aan dat zij door de externe ondersteuning meer tegenwicht kunnen geven richting bestuur.

Binnen het verantwoordingsorgaan was er voldoende discussie over inhaaltoeslag versus toekomstige toeslagverlening.

Aanbevelingen

- Maak van de vergaderingen van het verantwoordingsorgaan notulen of een korte samenvatting van hetgeen er is besproken en eventuele acties;
- Stem met het verantwoordingsorgaan af in hoeverre de invulling van het de rol van het verantwoordingsorgaan aanpassing behoeft gezien de nieuwe situatie.

5. Effectief functioneren van fondsorganen

Het risicomanagement is voldoende ingebed in de organisatie en de sleutelfunctiehouder risicobeheer heeft daarbij een actieve rol. De functie van risicomanager is al geruime tijd vacant. De visitatiecommissie acht het ook in een periode dat het fonds gesloten is van belang dat door het bestuur aandacht wordt besteed aan de wijze waarop en waar de werkzaamheden van de risicomanager worden belegd. In de auditrapportage 'Risk management' is hierover ook een aanbeveling gedaan. In het licht van de interne beheersing is het niet wenselijk dat er teveel vermenging ontstaat tussen de eerste (uitvoerende) en tweede (controlerende) lijn.

De risico's die het transitietraject naar het zijn van een slapend fonds met zich mee brengt, zijn apart in kaart gebracht en worden gedurende het proces gemonitord. Het verandervermogen van het fonds blijkt in die situaties aanwezig. Het vooraf in scenario's blijven denken, hierop anticiperen en het beheersen van veranderingen bij uitbestedingspartijen, zorgt er voor dat het fonds beter is voorbereid op veranderingen.

Door de Beleggingsadviescommissie is een investmentcase vastgoed uitgevoerd waarin geconstateerd is dat de twee Altera fondsen niet meer passen bij de beleggingsuitgangspunten van het fonds. De Beleggingsadviescommissie heeft een alternatief opgesteld voor wat wel voldoet aan alle gestelde criteria. Het bestuur heeft dit voorstel van de Beleggingsadviescommissie overgenomen. Daarbij vindt het bestuur het verantwoord om voor een korte periode buiten de bandbreedte van het strategisch beleggingsbeleid te blijven en heeft dit gecommuniceerd met DNB.

De communicatie door het fonds voldoet aan de wettelijke normen. Het fonds steunt qua communicatie op de expertise van APS en dit resulteert in heldere interne communicatie (blijkens de door APS gemaakte notulen van de bestuursvergaderingen en vergadering van de administratie- en communicatiecommissie) en deugdelijke externe communicatie (blijkens de professionele website). Communicatie richting stakeholders inzake het voornemen de aanspraken elders onder te brengen kwam pas vanaf november 2023 echt op gang. De website wordt zo veel mogelijk actueel gehouden en gepoogd wordt bij de verwachtingen van de bezoekers van de website aan te sluiten.

Aanbevelingen

- Vermijd als het gaat om risicomanagement vermenging tussen de eerste (uitvoerende) en tweede (controlerende) lijn;
- Blijf in scenario's denken;
- Probeer bij de nieuwsverstrekking aan te (blijven) sluiten bij de actualiteit en de verwachtingen en behoeftes van de stakeholders qua informatieverstrekking.

5.1. Opvolging aanbevelingen

Aan de opvolging van de aanbevelingen is in 2023 niet uitdrukkelijk aandacht besteed. Uit het verkregen overzicht van de aanbevelingen en de opvolging daarvan blijkt echter dat vrijwel alle aanbevelingen zijn opgevolgd.

Aanbeveling

- Houdt, ook als andere zaken prioriteit hebben, oog voor de vastlegging van de opvolging van diverse aanbevelingen.

5.2. Tot slot

De visitatiecommissie heeft over het jaar 2023 geconstateerd dat het een enerverend jaar is geweest voor het fonds. Het bestuur is ook tijdens het proces van buy-in op koers en rechtdoorzee gebleven. Het fonds zich in aanloop en op en gedurende het proces van de buy-in proactief en ondernemend opgesteld, en heeft het bestuur expliciet gekozen voor een duurzame toekomstige onderbrenging van de verplichtingen. De visitatiecommissie stelt vast dat het bestuur gevormd wordt door personen die zich gepassioneerd inzetten voor de belangen van alle belanghebbenden bij het fonds en treedt verbindend op richting alle stakeholders.

Reactie bestuur

Het bestuur heeft het rapport van de VC besproken tijdens een vergadering met het VO en VC. In deze vergadering heeft de VC zijn bevindingen toegelicht. Het bestuur dankt de VC voor het gedegen onderzoek over het afgelopen jaar. De aanbevelingen van de VC zullen door het bestuur worden opgepakt. Een aantal bevindingen wordt reeds opgevolgd en verbeterprocessen zijn in gang gezet.

D. VERSLAG VERANTWOORDINGSORGAAN

Het verantwoordingsorgaan (VO) heeft als hoofdtaken:

- Advies: advisering van het bestuur van Stichting Metro Pensioenfonds (hierna: het bestuur) over de in de Pensioenwet en het Reglement VO vastgelegde thema's, waaronder communicatie, premieheffing, beloning, toezicht, continuïteit van het fonds en klachtenprocedures.
- Het VO heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het bestuursverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, bekend gemaakt en in het bestuursverslag opgenomen.

Samenstelling

Het VO had in 2023 de volgende samenstelling:

Naam	Namens	Gender/leeftijd	Aftredend ultimo
Linda Kwanten	Werkgever	Vrouw, 40-60 jaar	2026
Jaap van Gisteren	Deelnemers	Man, 40-60 jaar	2025
Liselotte Raymakers	Deelnemers	Vrouw, 30-40 jaar	2025
Joop Platteel	Pensioengerechtigden	Man, >65 jaar	2026
Mart Joosten	Pensioengerechtigden	Man, >65 jaar	2026

Adviezen

De volgende proactieve adviezen/vragen aan het bestuur werden door VO uitgebracht:

Onderwerp	Datum	Status	Datum
Vergoeding vragen aan werkgever voor kosten buy-in traject en voor voortbestaan van het fonds	30-11-23	Afgehandeld per brief door bestuur	19-12-23
VO is positief over buy-in. Kan bestuur een toeslagpercentage van minimaal 80% garanderen?	30-11-23	Afgehandeld per brief door bestuur	19-12-23
Namens pensioengerechtigden: kan een deel van het fondsvermogen aangewend worden voor inhaalindexatie?	30-11-23	Afgehandeld per brief door bestuur	19-12-23
VO wil graag als klankbord dienen voor de verschillende communicatie uitingen naar deelnemers rondom buy-in	30-11-23	Afgehandeld per brief door bestuur	19-12-23

Overleg

Overleg van het VO met het bestuur:

24-02-2023 – Bijpraatsessie toekomst fonds
31-03-2023 – Ontwikkelingen in en om het fonds - verslag aanwezig
26-05-2023 – Rapportage visitatiecommissie – verslag aanwezig
26-05-2023 – Bijpraatsessie toekomst fonds
10-11-2023 – Ontwikkelingen in en om het fonds en bijpraatsessie toekomst fonds - verslag aanwezig

In alle bestuursvergaderingen was ook een VO-lid aanwezig

Overleg van het VO:

24-02-2023 – Verslag aanwezig
29-06-2023 – Kennissessie rondom transitie SMP met adviseur Paulien Siegman van GPSS
18-11-2023 – Voorbereiden proactieve adviezen met adviseur Paulien Siegman

Tweedaagse bestuur en VO

29/30-06-2023 – Jaarwerk en Toekomst pensioenfonds in Den Dolder

Opvolgingen van aanbevelingen door visitatiecommissie aan VO

Opvolging aanbevelingen visitatiecommissie 2023	Opmerkingen
Geen directe aanbevelingen voor VO	Geen
Aan bestuur: Houd het VO goed aangesloten op de ontwikkelingen nadat het pensioenfonds een slapend fonds is geworden	Periodieke bijpraatsessies door het bestuur met het VO

Algemeen:

In 2023 heeft het Metro Pensioenfonds zich aangepast aan de uitdagingen van een slapend fonds, terwijl het de veranderingen naar de nieuwe pensioenrealiteit met inachtneming van de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) voortzet. Dit rapport, opgesteld door het VO, overziet de acties, adviezen en de voortgang van het fonds over het jaar 2023.

Communicatie en advies: Het VO is actief betrokken geweest bij het jaarplan communicatie en heeft meerdere sessies bijgewoond die betrekking hadden op de toekomst van het pensioenfonds. Er zijn geen nieuwe adviesaanvragen geweest. De focus van het VO lag op de afronding van bestaande adviezen en het geven van proactief advies.

Governance en compliance: De statuten zijn geactualiseerd en compliance wordt nauwgezet gemonitord, met een bijzondere nadruk op de toekomstscenario's van het fonds.

Financiële performance: het pensioenfonds heeft een uitstekende dekingsgraad behouden, en het VO is betrokken geweest bij de uitgebreide verantwoordingsprocessen voor de stappen naar een buy-in in 2024.

Toekomstige strategieën: Het bestuur heeft helder gecommuniceerd dat invaren geen optie is voor het pensioenfonds. Diverse alternatieven, zoals het Algemeen Pensioenfonds (APF), Bedrijfstakpensioenfonds (BPF) en buy-in/buy-out opties zijn onderzocht.

Kennissessies en trainingen: Er zijn regelmatig kennissessies gehouden om het VO en andere belanghebbenden te informeren over de mogelijkheden en uitdagingen van het beheren van een slapend fonds.

Toekomst

Actielijst voor 2024

1. **Realisatie Buy-in:** Voltooien van alles rondom de buy-in.
2. **Communicatie:** VO wil graag als klankbord blijven dienen voor alle communicatie-uitingen naar de deelnemers toe, vooral rondom de buy-in.
3. **Training en Ontwikkeling:** Voortzetten van de educatieve sessies voor de leden van het VO om de pensioenwereld beter te begrijpen en adequaat te kunnen adviseren indien nodig.

Conclusies en Aanbevelingen

- **Sterke Punten:** Het fonds is goed voorbereid op de toekomst. Het bestuur en het VO hebben bewezen effectief samen te werken.
- **Verbeterpunten:** Het is cruciaal dat het VO betrokken blijft bij alle belangrijke besluitvormingen om de belangen van alle deelnemers evenwichtig te vertegenwoordigen.
- **Toekomstperspectief:** Er moet continu aandacht zijn voor het dynamische pensioenlandschap en de potentiële regelgevende veranderingen om proactief te kunnen handelen.

Samenvattend oordeel van het VO over het gevoerde beleid door het bestuur

In de uitvoering van het beleid en besluitvorming is het bestuur zicht bewust van de verschillende belangen en weegt die voldoende tegen elkaar af. Het bestuur maakt zorgvuldige beleidskeuzes voor de toekomst en beheerst daarbij de risico's op een adequate wijze.

Slotwoord

Het VO dankt het bestuur voor de transparante en constructieve samenwerking in 2023 en kijkt uit naar een vruchtbaar 2024, met de focus op de uitvoering van de buy-in.

Reactie bestuur

Het bestuur heeft het rapport van het VO besproken in de bestuursvergadering met het VO. In deze vergadering heeft het VO zijn bevindingen toegelicht. Het bestuur bedankt het VO voor zijn bijdrage, de gegeven adviezen en de constructieve samenwerking over het afgelopen jaar.

JAARREKENING

1 BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

	2023	2022
ACTIVA		
Beleggingen voor risico pensioenfonds (1)	635.324	592.987
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen (2)	396	792
Vorderingen en overlopende activa (3)	1.651	3.382
Overige activa (4)	707	748
	<u>638.078</u>	<u>597.909</u>

PASSIVA

Stichtingskapitaal en reserves (5)		
Algemene reserve	173.002	144.486
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds (6)	462.275	451.704
Overige schulden en overlopende passiva (7)	2.801	1.719
	<u>638.078</u>	<u>597.909</u>

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

	2023	2022
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)		
Actuele dekkingsgraad	137,4	132,0
Beleidsdekkingsgraad	137,7	137,5

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2023	2022
BATEN			
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds (van werkgevers en werknemers)	(8)	69	14.303
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(9)	57.551	-180.601
		<u>57.620</u>	<u>-166.298</u>
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(10)	12.931	11.259
Pensioenuitvoeringskosten	(11)	1.563	1.301
Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds	(12)		
Pensioenopbouw		18	13.213
Toeslagen		491	44.065
Rentetoevoeging		14.428	-2.904
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-12.989	-11.334
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten		-434	38
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-4.397	-1.104
Wijziging marktrente		13.948	-186.062
Wijziging actuariële uitgangspunten		-	3.482
Overige wijzigingen		-494	489
		<u>10.571</u>	<u>-140.117</u>
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	(13)	396	74
Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds	(14)	3.643	1.115
Herverzekeringen	(15)	-	-1.215
(*) De nummering verwijst naar de toelichting			
		<u>29.104</u>	<u>-127.583</u>
Saldo van baten en lasten		<u><u>28.516</u></u>	<u><u>-38.715</u></u>

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	<u>28.516</u>	<u>-38.715</u>

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico pensioenfonds	1.289	14.306
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico pensioenfonds	81	1.120
Betaalde pensioenuitkeringen	-12.884	-11.256
Betaalde herverzekeringen	402	-411
Betaalde waardeoverdrachten voor risico pensioenfonds	-3.902	-2.379
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-1.408	-1.283
	<u>-16.422</u>	<u>97</u>
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	195.259	429.655
Betaald inzake aankopen beleggingen	-156.661	-431.480
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	3.561	3.314
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	-24.913	-914
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-865	-664
	<u>16.381</u>	<u>-89</u>
Mutatie liquide middelen	<u>-41</u>	<u>8</u>
Verloop geldmiddelen		
	2023	2022
Liquide middelen per 1 januari	748	740
Mutatie liquide middelen	-41	8
Liquide middelen per 31 december	<u>707</u>	<u>748</u>

4 ALGEMENE TOELICHTING

Inleiding

Stichting Metro Pensioenfonds (hierna het 'pensioenfonds'), statutair gevestigd te Amsterdam, is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41179463.

Het doel van Stichting Metro Pensioenfonds is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden in het geval van ouderdom en overlijden. Daarnaast verstrekt het pensioenfonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de actuariële en bedrijfstechnische nota.

De pensioenregelingen kunnen worden gekenmerkt als voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregelingen met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Het is een zogenaamde uitkeringsovereenkomst (art 10 PW).

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2023, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2023.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610.

De bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Het bestuur heeft op 13 juni 2024 de jaarrekening vastgesteld.

Vergelijking met voorgaand verslagjaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand verslagjaar.

Presentatiewijzigingen

Het pensioenfonds belegt in beleggingsfondsen. Met het oog op transparantie is de toelichting op beleggingen gebaseerd op de beleggingen in de portefeuilles van deze beleggingsfondsen ("look through"). Toelichtingen in de paragraaf "Risicobeheer en derivaten" kunnen daarom afwijken van de balansposten.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Opname in de balans en staat van baten en lasten

Een actief is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een verplichting is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een actief of verplichting is niet (meer) in de balans opgenomen:

- Als door een transactie (nagenoeg) alle toekomstige economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's van een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen.
- Vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Hierdoor kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties", die zowel een actief als een passief kan zijn.

Baten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermeerdering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Lasten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermindering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een actief en een verplichting zijn gesaldeerd (netto) opgenomen, als er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen én de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De hiermee samenhangende rentebaten en rentelasten zijn eveneens gesaldeerd opgenomen.

Reële waarde

Activa en verplichtingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde, tenzij anders is aangegeven.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening volgens Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt, die van invloed zijn op de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen, baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren, die -gegeven de omstandigheden- als redelijk zijn beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen, die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen zijn opgenomen:

- in het verslagjaar waarin de schatting is herzien, als de herziening alleen voor dat verslagjaar gevolgen heeft, of
- in het verslagjaar van herziening en toekomstige verslagjaren, als de herziening gevolgen heeft voor zowel het verslagjaar als toekomstige verslagjaren.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d., zijn als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde.

Baten en lasten uit transacties in vreemde valuta's zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	31-12-2023	31-12-2022
Amerikaanse dollar (USD)	0,91	0,94
Britse pond (GBP)	1,15	1,13
Japanse yen (JPY)	0,01	0,01
Canadese dollar (CAD)	0,69	0,69
Zwitserse frank (CHF)	1,08	1,01
Australische dollar (AUD)	0,62	0,64
Hong Kong dollar (HKD)	0,12	0,12
Zweedse kroon (SEK)	0,09	0,09
Deense kroon (DKK)	0,13	0,13
Singaporese dollar (SGD)	0,69	0,70

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen voor risico pensioenfonds

Algemeen

Beleggingen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum, tenzij anders is aangegeven.

Derivaten zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten, die deel uitmaken van een beleggingsfonds, zijn opgenomen in de beleggingscategorie van het beleggingsfonds.

Indien er sprake is van beleggingen in beleggingsfondsen worden deze beleggingsfondsen geclassificeerd onder de rubriek waarin beoogd wordt te beleggen.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in aandelen die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers inclusief lopende interest. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van waarderingmodellen.

Derivaten met een negatieve waarde zijn in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Overige beleggingen

Beursgenoteerde beleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) beleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Vorderingen uit hoofde van:

- Herverzekeringscontracten op risicobasis: De vorderingen zijn verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Bij de waardering zijn de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het pensioenfonds.

Bij de waardering is rekening gehouden met de kredietwaardigheid van de herverzekerder (afslag voor kredietrisico).

Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekerder.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, als er sprake is van oninbaarheid.

Bij de waardering van vorderingen is rekening gehouden met het oninbaarheidsrisico door het in mindering brengen van een voorziening op de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek voor vaststelling van de voorziening behoort tot de statische methode.

Overige activa

Onder overige activa zijn liquide middelen opgenomen, voor zover dit onmiddellijk opeisbare banktegoeden zijn. Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties zijn opgenomen onder beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen

Stichtingskapitaal en reserves zijn bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen (inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds) volgens de van toepassing zijnde waarderinggrondslagen in de balans zijn opgenomen.

Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is gewaardeerd tegen reële waarde op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Hierbij is het volgende van belang:

- Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen.
- De contante waarde is bepaald met behulp van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.
- Bij de berekening is uitgegaan van de op de balansdatum geldende actuariële en bedrijfstechnische nota en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.
- Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening opgenomen. Er is hierbij geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.
- Bij de berekening is rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met arbeidsongeschiktheid op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor premievrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.
- Bij de bepaling van de actuariële grondslagen en veronderstellingen is uitgegaan van voor DNB acceptabele grondslagen, waarbij rekening is gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2023:

Rekenrente

Gebaseerd op de rentetermijnstructuur zoals maandelijks gepubliceerd door De Nederlandsche Bank. In deze rentetermijnstructuur is voor de looptijden vanaf 20 jaar gebruik gemaakt van de zogenaamde UFR-methode.

Overlevingstafels

De door het Koninklijk Actuariel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2022, startkolom 2024 (2022: Prognosetafel AG2020, startkolom 2023). Deze tafel is gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van het pensioenfonds door gebruik te maken van een fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het Willis Towers Watson 2018 ervaringssterftemodel. Voor kinderen wordt een sterfte van nihil verondersteld.

Partnerfrequentie

Het nabestaandenpensioen is gebaseerd op een onbepaald partner systeem met een gehuwdheidsfrequentie van 100% tot de pensioenleeftijd. Daarna wordt het bepaald partnersysteem gehanteerd.

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de mannelijke deelnemer en 3 jaar ouder dan vrouwelijke deelnemer.

Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten

Er is een kostenopslag opgenomen van 3,35% (2022: 3,35%) van de technische voorzieningen voor toekomstige administratie- en excassokosten.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt mede rekening gehouden met het premievrijgestelde deel van de toekomstige pensioenopbouw;

Invaliditeitsvoorziening

Voor deelnemers die op de balansdatum ziek zijn, is rekening gehouden met de verwachte toekomstige schadelast.

IBNR

Het pensioenfonds houdt een voorziening aan voor de verwachte toekomstige schadelast voor deelnemers die op de balansdatum ziek zijn en naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden. De verplichting wordt geschat op de helft van de IBNR voorziening per 31-12-2022. Deze voorziening loopt sinds 1-1-2023 maandelijks met 1/24 af naar 0 tot 31-12-2024.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

- Actuele dekkingsgraad: (Totale activa -/- schulden) / Technische voorzieningen * 100%.
- Beleidsdekkingsgraad: het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.
De beleidsdekkingsgraad fluctueert minder dan de actuele dekkingsgraad. Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn sterk gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderinggrondslagen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten zijn opgenomen in het resultaat.

Premiebijdragen voor risico pensioenfondsen (van werkgevers en werknemers)

Dit zijn de aan werkgever(s) en deelnemers in rekening gebrachte en te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Directe beleggingsopbrengsten zijn rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten, e.d. Dividend is verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Indirecte beleggingsopbrengsten zijn gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten:

- Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen.
- Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen.
- Verkoopkosten zijn verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer zijn de externe en de daaraan toegerekende interne kosten opgenomen.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen, e.d.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen zijn de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

Pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfondsen

Pensioenopbouw

Pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken toegekend in het verslagjaar.

Toeslagen

De verhoging van de technische voorzieningen uit hoofde van indexering, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment waarop de toezegging wordt gedaan.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen zijn vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De afname van de voorzieningen is het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van pensioenen in het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige uitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de reële waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Hieronder is opgenomen de overgang in het verslagjaar op de door het Koninklijk Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2022 en de aanpassing van de correctiefactoren op de sterftekansen.

Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen zijn de wijzigingen in de waarde van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen.

Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds

Dit is het saldo van overgenomen en overgedragen pensioenaanspraken.

GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode:

- Alle ontvangsten en uitgaven zijn hierbij als zodanig gepresenteerd.
- Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioen- en beleggingsactiviteiten.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2023	45.302	239.353	306.018	710	1.474	592.857
Aankopen	-	1.434	155.227	-	-	156.661
Verkopen	-42.695	-101.076	-49.602	-1.886	-	-195.259
Overige mutaties	-	-	-	-	26.163	26.163
Waardemutaties	-2.607	41.661	14.257	2.758	-1.214	54.855
Stand per 31 december 2023	<u>-</u>	<u>181.372</u>	<u>425.900</u>	<u>1.582</u>	<u>26.423</u>	<u>635.277</u>
Bij: Derivaten met een negatieve waarde						47
						<u>635.324</u>

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	43.473	315.270	413.264	481	431	772.919
Aankopen	1.394	3.249	417.229	9.608	-	431.480
Verkopen	-	-40.888	-388.767	-	-	-429.655
Overige mutaties	-	-	-	-	1.364	1.364
Waardemutaties	435	-38.278	-135.708	-9.379	-321	-183.251
Stand per 31 december 2022	<u>45.302</u>	<u>239.353</u>	<u>306.018</u>	<u>710</u>	<u>1.474</u>	<u>592.857</u>
Bij: Derivaten met een negatieve waarde						130
						<u>592.987</u>

Overige mutaties zijn mutaties die niet het gevolg zijn van aankopen, verkopen en waardemutaties, maar van mutaties in beleggingsdebiteuren, -crediteuren en liquide middelen vermogensbeheer. Dit zijn bijvoorbeeld te vorderen dividend(-belasting), nog af te wikkelen transacties en lopende interest.

Derivaten met een negatieve waarde zijn onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Er wordt niet belegd in premiebijdragende ondernemingen.

Collateral

Het pensioenfonds heeft eind 2023 € 2,0 miljoen aan onderpand ontvangen in de vorm van liquiditeiten als gevolg van positieve waardeontwikkeling van de derivaten. Het ontvangen onderpand staat niet ter vrije beschikking. Het onderpand is opgenomen onder de overige schulden.

Securities lending binnen de beleggingsfondsen

Het pensioenfonds participeert niet direct in securities lending programma's. Via de beleggingen in het BlackRock MSCI World Index Fund B kan indirect worden deelgenomen aan securities lending. In het BlackRockfonds wordt security lending uitgevoerd met goed te boek staande tegenpartijen.

Reële waarde

Voor de meerderheid van de beleggingen per 31 december 2023 is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingssystemen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld.

De volgende tabel geeft een analyse van de financiële instrumenten en liquide middelen (bij soort Overig beleggingen) die worden gewaardeerd op reële waarde, per waarderingmethode. De waarderingssystemen worden ingedeeld naar de volgende categorieën (geen look through toegepast):

Categorie 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.

Categorie 2: De waarde wordt direct of indirect vastgesteld met behulp van de netto contante waarde berekening.

Daarnaast vallen derivaten die volgens een waarderingmethode, waarbij gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata, onder deze categorie.

Categorie 3: Andere geschikte methode.

Waarderingssystematiek op basis van Richtlijn 290

	Categorie 1	Categorie 2	Categorie 3	Totaal
Per 31 december 2023				
Aandelen	181.372	-	-	181.372
Vastrentende waarden	348.992	-	76.908	425.900
Derivaten	-	1.582	-	1.582
Overige beleggingen	26.423	-	-	26.423
Totaal	556.787	1.582	76.908	635.277

	Categorie 1	Categorie 2	Categorie 3	Totaal
Per 31 december 2022				
Vastgoedbeleggingen	-	-	45.302	45.302
Aandelen	239.353	-	-	239.353
Vastrentende waarden	232.344	-	73.674	306.018
Derivaten	-	710	-	710
Overige beleggingen	1.474	-	-	1.474
Totaal	473.171	710	118.976	592.857

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Indirect vastgoed beleggingsfondsen	-	45.302

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Beursgenoteerd aandelenbeleggingsfonds	181.372	239.353

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Staatsobligaties (inclusief lopende interest)	9.115	8.693
Obligatiebeleggingsfondsen	202.947	159.830
Geldmarktfonds	213.838	137.495
	425.900	306.018

Derivaten

De derivaten zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2023	31-12-2022
Specificatie naar soort:		
Valutatermijncontracten	1.582	710

Het pensioenfonds gebruikt uitsluitend derivaten voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, moeten zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) bevinden. Het pensioenfonds gebruikt derivaten voornamelijk om het valutarisico af te dekken.

Het pensioenfonds maakt gebruik van valutatermijncontracten:

- Valutatermijncontracten: met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot de verkoop van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Met valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.

De derivatenposities per 31 december 2023:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Valutatermijncontracten	71.795	1.629	47

De derivatenposities per 31 december 2022:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Valutatermijncontracten	96.166	840	130

Derivaten met een negatieve waarde zijn onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

Specificatie naar soort:	31-12-2023	31-12-2022
Liquide middelen	3.116	1.030
Dividendbelasting	680	444
Beleggingsdebiteuren	22.627	-
	26.423	1.474

2. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

	2023	2022
Verloopoverzicht herverzekeringsdeel technische voorzieningen:		
Stand per 1 januari	792	866
Mutatie boekjaar	-396	-74
Stand per 31 december	396	792

Het herverzekeringsdeel van de technische voorzieningen is als vordering op de herverzekeraar inzake de IBNR opgenomen. Tegenover deze vordering is in de technische voorziening de IBNR-voorziening opgenomen.

3. Vorderingen en overlopende activa

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
Nog te ontvangen saldo verzekeringsmaatschappij	1.498	1.900
Nog te ontvangen premies werkgever	56	1.276
Nog te ontvangen administratiekosten	97	206
	<u>1.651</u>	<u>3.382</u>

De te vorderen premie werkgever betreft de koopsom voor de ANW-hiaat uitkeringen.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

4. Overige activa

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
Liquide middelen	<u>707</u>	<u>748</u>

Onder de liquide middelen zijn opgenomen kasmiddelen en banktegoeden die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen.

Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

5. Eigen vermogen

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2023	144.486
Uit bestemming saldo van baten en lasten	28.516
Stand per 31 december 2023	<u>173.002</u>
Stand per 1 januari 2022	183.201
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-38.715
Stand per 31 december 2022	<u>144.486</u>

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	635.277	137,4	596.190	132,0
Af: technische voorzieningen	462.275	100,0	451.704	100,0
Eigen vermogen	<u>173.002</u>	<u>37,4</u>	<u>144.486</u>	<u>32,0</u>
Af: vereist eigen vermogen	76.027	16,4	76.085	16,8
Vrij vermogen	<u>96.975</u>	<u>21,0</u>	<u>68.401</u>	<u>15,2</u>
Minimaal vereist eigen vermogen	19.416	4,2	18.520	4,1
Actuele dekkingsgraad		137,4		132,0
Beleidsdekkingsgraad		137,7		137,5
Reële dekkingsgraad		101,3		104,4

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het pensioenfonds gebruik van het standaardmodel van DNB. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het pensioenfonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting "Risicobeheer en derivaten".

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	132,0	131,0
Premie	-	-0,7
Uitkeringen	1,0	0,6
Toeslagverlening	-0,1	-9,1
Verandering van de rentetermijnstructuur	-4,0	60,1
Rendement op beleggingen	8,3	-30,0
Overig	0,3	-0,6
Kruiseffect	-0,1	-19,3
Dekkingsgraad per 31 december	137,4	132,0

6. Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	451.704	591.821
Pensioenopbouw	18	13.213
Toeslagen	491	44.065
Rentetoevoeging	14.428	-2.904
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-12.989	-11.334
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-434	38
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-4.397	-1.104
Wijziging marktrente	13.948	-186.062
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	3.482
Overige wijzigingen	-494	489
Stand per 31 december	462.275	451.704

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds:

	31-12-2023		31-12-2022	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	162	20.641	165	21.516
Gewezen deelnemers	6.435	279.712	8.034	277.104
Pensioentrekkenden	2.175	161.526	2.133	152.292
Voorziening invaliditeit en Anw-hiaat	-	396	-	792
	8.772	462.275	10.332	451.704

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling bestaat uit de reguliere pensioenregeling, de verzekering van het WIA-Excedentpensioen, de verzekering van het WAO-hiaatpensioen (die slechts nog geldt voor een gesloten groep deelnemers en waarvoor geen premies meer verschuldigd zijn) en de verzekering van het Anw-hiaatpensioen (die slechts geldt voor een gesloten groep deelnemers die arbeidsongeschikt zijn).

De reguliere pensioenregeling (Pensioenreglement 68 jaar) voorziet in een ouderdoms-, partner- en wezenpensioen en premievrije voortzetting van de pensioenopbouw ingeval van arbeidsongeschiktheid. Het betreft een middelloonregeling met een voorwaardelijke toeslagverlening. Daarnaast voert het pensioenfonds WIA-Excedentpensioen (arbeidsongeschiktheidspensioen ter aanvulling op de WIA-uitkering) uit en een verzekering voor ANW-hiaatpensioen (aanvulling op ANW-uitkering). Sinds 1-1-2023 is enkel nog actieve opbouw van toepassing voor de premievrije voortzetting van (deels) arbeidsongeschikten.

Toeslagverlening

Het pensioenfonds heeft een voorwaardelijke toeslagbeleid, gebaseerd op de ambitie om de pensioenen waardevastheid te houden. De daarbij gehanteerde maatstaf is de prijsindex. De prijsindex is gelijk aan het percentage, tot op twee decimalen nauwkeurig berekend, waarmee het consumentenprijsindexcijfer (CPI) van de maand oktober van het voorgaande jaar is gestegen ten opzichte van het CPI over de maand oktober van het daaraan voorafgaande jaar. Als CPI wordt gehanteerd het CPI alle bestedingen, afgeleid, basisjaar 2015 = 100, zoals dit door het Centraal Bureau voor de Statistiek wordt gepubliceerd.

Het pensioenfonds besluit jaarlijks of er per 1 januari een toeslag wordt verleend. Deze toeslag is voorwaardelijk en hangt af van de financiële positie van het pensioenfonds. Een besluit om in enig jaar een toeslag te verlenen, vormt geen garantie voor in komende jaren te verlenen toeslagen en houdt geen inperking in van de beleidsvrijheid die het pensioenfonds heeft ten aanzien van het te nemen besluit over toeslagverlening en de hoogte van de toeslag. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

7. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Derivaten met negatieve waarde	47	130
Collateral	1.990	740
Loonheffing en premies	260	233
Te betalen pensioenuitvoerings- en administratiekosten	270	193
Overige schulden	25	56
Uitkeringen	70	50
Nog te betalen/vooruitontvangen waardeoverdrachten	139	317
	<u>2.801</u>	<u>1.719</u>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

	31-12-2023	31-12-2022
Het surplus/tekort op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	462.275	451.704
Buffers:		
S1 Renterisico	15.967	17.681
S2 Risico zakelijke waarden	62.621	61.495
S3 Valutarisico	15.856	16.054
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	4.765	4.851
S6 Verzekeringstechnisch risico	13.057	13.293
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
Diversificatie effect	-36.239	-37.289
Totaal S (vereiste buffers)	76.027	76.085
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	538.302	527.789
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	635.277	596.190
Surplus/Surplus	96.975	68.401

Het pensioenfonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. De rente afdekking vindt plaats binnen de beleggingsfondsen. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds het standaardmodel van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Door de afname van de rente is het renterisico gedaald. Verder is ook het valutarisico licht gedaald. Daartegenover staat een toename van het zakelijke waardenrisico. Het kredietrisico en het verzekeringstechnisch risico zijn beide gedaald. Het totale vereist eigen vermogen is hierdoor in euro's afgenomen. Doordat de technische voorziening in verhouding meer is toegenomen, is het vereist eigen vermogen als percentage van de technische voorziening afgenomen van 16,8% naar 16,4%.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Door gebruik te maken van look through gegevens kan het zijn dat de totale waarde per beleggingscategorie afwijkt van de waarde per beleggingscategorie op de balans. Dit komt voor als er binnen een beleggingsfonds meerdere categorieën aanwezig zijn. Op totaal niveau over alle categorieën sluit de waarde wel aan.

Marktrisico's (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico, valutarisico en het grondstoffenrisico. Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en door een verandering van marktfactoren. Marktfactoren kunnen bijvoorbeeld marktprijzen zijn van aandelen, grondstoffen, vastgoed en private equity (prijsrisico), maar ook valutakoersen (valutarisico) of rentes (renterisico).

De strategie van het pensioenfonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overallmarktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

De mate waarin de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds gevoelig is voor het prijs- en renterisico is in de volgende alinea weergegeven, vervolgens worden de risico's die het pensioenfonds loopt nader toegelicht.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023		31-12-2022	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden	425.900	15,4	304.215	21,2
Totaal beleggingen	633.287	11,0	592.117	10,9
Technische voorzieningen	462.275	19,0	451.704	19,8

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de reële marktrentestructuur), waardoor de dekkingsgraad stijgt. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het pensioenfonds is om tussen 70% van het renterisico af te dekken op basis van de zuivere rentecurve. Hierdoor heeft het pensioenfonds minder last van rentedalingen. Daarentegen profiteert het pensioenfonds ook minder van rentestijgingen. Het resultaat is een minder volatiele dekkingsgraad. Gedurende het jaar heeft de renteafdekking zich op of dichtbij het strategische niveau begeven.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Resterende looptijd < 1 jaar	326.047	79,3	231.956	74,0
Resterende looptijd 1 <> 10 jaar	44.559	10,9	42.064	13,4
Resterende looptijd 10 <> 20 jaar	36.758	9,0	34.671	11,1
Resterende looptijd > 20 jaar	3.305	0,8	4.538	1,5
	<u>410.669</u>	<u>100,0</u>	<u>313.229</u>	<u>100,0</u>

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar aard:				
Winkels	-	-	21.140	41,0
Woningen	-	-	24.162	46,9
Participaties in vastgoedmaatschappijen	4.268	100,0	6.216	12,1
	<u>4.268</u>	<u>100,0</u>	<u>51.518</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:				
Europa EU	204	4,8	45.560	88,4
Europa niet-EU	83	1,9	130	0,3
Noord-Amerika	3.161	74,1	4.605	8,9
Pacific	769	18,0	1.130	2,2
Overig	51	1,2	93	0,2
	<u>4.268</u>	<u>100,0</u>	<u>51.518</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Technologie	41.551	23,6	48.122	20,7
Financiële dienstverlening	27.348	15,5	34.097	14,7
Gezondheidszorg	21.872	12,4	34.672	14,9
Industrie	20.069	11,4	25.447	11,0
Cyclische consumptiegoederen	19.657	11,2	23.790	10,3
Defensieve consumptiegoederen	12.359	7,0	18.865	8,1
Communicatie diensten	12.919	7,3	15.168	6,5
Energie	8.077	4,6	13.511	5,8
Basismaterialen	7.469	4,2	10.693	4,6
Nutsbedrijven	4.724	2,7	7.637	3,3
Overig	227	0,1	176	0,1
	<u>176.272</u>	<u>100,0</u>	<u>232.178</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2023		31-12-2022	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa EU	21.343	12,1	28.604	12,3
Europa niet-EU	13.126	7,5	19.259	8,3
Noord-Amerika	125.337	71,1	160.831	69,3
Pacific	15.347	8,7	21.915	9,4
Overig	1.119	0,6	1.569	0,7
	<u>176.272</u>	<u>100,0</u>	<u>232.178</u>	<u>100,0</u>

S3 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

De wereldwijde spreiding binnen het aandelenfonds genereert valutarisico, dat conform beleid voor 50% wordt afgedekt voor de drie belangrijkste valuta (USD, JPY en GBP). Deze afdekking wordt uitgevoerd door CACEIS door middel van een 'FX overlay' met 3-maands rollende FX-forwards met maandelijkse bijstellingen indien het risico tussentijds buiten de gestelde bandbreedtes ligt.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta- derivaten	Nettopositie na afdekking 2023	Nettopositie na afdekking 2022
EUR	444.998	71.204	516.202	469.702
USD	127.174	-60.642	66.532	81.042
JPY	10.933	-5.506	5.427	7.309
GBP	7.190	-3.474	3.716	5.250
CAD	5.824	-	5.824	8.300
CHF	4.848	-	4.848	6.880
AUD	3.709	-	3.709	5.416
HKD	1.017	-	1.017	1.987
SEK	1.572	-	1.572	2.260
DKK	1.624	-	1.624	2.036
SGD	611	-	611	934
Overige valuta	617	-	617	1.026
	<u>610.117</u>	<u>1.582</u>	<u>611.699</u>	<u>592.142</u>

S4 Grondstoffenrisico

De omvang van de buffer voor het grondstoffenrisico moet dusdanig zijn dat een waardedaling van 35% kan worden opgevangen voor dat deel van de portefeuille dat in grondstoffen is belegd. Aangezien het pensioenfonds geen beleggingen heeft in commodities, hoeft het pensioenfonds hiervoor geen buffer aan te houden.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft ten opzichte van het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het pensioenfonds alleen gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Europa EU	315.155	76,7	263.461	84,1
Europa niet-EU	33.164	8,1	11.249	3,6
Noord-Amerika	40.253	9,8	20.309	6,5
Pacific	22.097	5,4	18.210	5,8
	<u>410.669</u>	<u>100,0</u>	<u>313.229</u>	<u>100,0</u>

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2023		31-12-2022	
		In %		In %
AAA	81.554	19,9	11.006	3,5
AA	120.508	29,3	47.103	15,1
A	92.094	22,4	88.718	28,3
Geen rating	116.513	28,4	166.402	53,1
	<u>410.669</u>	<u>100,0</u>	<u>313.229</u>	<u>100,0</u>

Onder geen rating zijn o.a. opgenomen, Columbia Threadneedle Euro Liquidity Plus Fonds ad 84.455.

S6 Verzekeringstechnisch risico

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van Prognosetafel AG2022 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het beleid van het pensioenfonds is om het overlijdensrisico te herverzekeren.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het beleid van het pensioenfonds is om het arbeidsongeschiktheidsrisico te herverzekeren.

Toeslagrisico

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioenrechten en -aanspraken te geven niet kan worden gerealiseerd. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is.

S7 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Betreffende het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het pensioenfonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

S8 Concentratierisico

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van beleggingen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Concentratierisico is gemeten naar concentratie van een land of bij een tegenpartij.

Dit betreft per 31 december 2023 en 2022 de volgende posten:

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
Vastrentende waarden		
Columbia Threadneedle Euro Liquidity Plus Fonds	213.838	137.496
Columbia Threadneedle LDI-fonds 2071 EUR	17.925	14.891
Columbia Threadneedle LDI-fonds 2056 EUR	15.757	13.070
Columbia Threadneedle LDI-fonds 2046 EUR	16.095	-
Columbia Threadneedle LDI-fonds 2051 EUR	18.936	-
Columbia Threadneedle LDI-fonds 2041 EUR	15.046	-
Columbia Threadneedle LDI-fonds 2061 EUR	14.798	-
ASR mortgage fund	76.638	74.404
Vastgoed beleggingen		
Altera Vastgoed Woningen	-	24.162
Altera retail	-	21.140
Aandelen		
BlackRock MSCI World Index Fund B	181.371	239.353

De bovenstaande posten zijn niet gebaseerd op look through.

Bij de bepaling van het vereist vermogen past het pensioenfonds het standaardmodel van de DNB toe. In dat model wordt het concentratierisico vooralsnog op nihil gesteld.

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

De beleggingsportefeuille is ondergebracht bij Vermogensbeheerder Columbia Threadneedle, Blackrock, Altera en ASR. Met deze partijen zijn overeenkomsten en service level agreements (SLA) gesloten. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij Custodian CACEIS.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan Achmea Pensioenservices N.V. Met deze partij is een uitvoeringsovereenkomst en een SLA gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de vermogensbeheerder(s), custodian en pensioenuitvoerder door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste internebeheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het pensioenfonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

De aangesloten werkgever, bestuurders van de aangesloten werkgever, de bestuurders van het pensioenfonds en Rijksen Management B.V. zijn te kwalificeren als verbonden partijen.

Transacties met bestuurders

Voor de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting op de pensioenuitvoeringskosten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders.

De bestuursleden die in dienst zijn van de werkgever nemen tegen normale voorwaarden deel aan de pensioenregeling van het pensioenfonds. Gepensioneerde leden van het bestuur en het VO ontvangen een vacatievergoeding per vergadering en kilometervergoeding voor reizen. Er worden geen andere vergoedingen aan bestuursleden ten laste van het pensioenfonds verstrekt. Vergoedingen aan externe bestuursleden komen voor rekening van de werkgever.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en de aangesloten werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de pensioenregeling geldt dat de aangesloten werkgever zich jegens het pensioenfonds bij overeenkomst (de zogenaamde uitvoeringsovereenkomst) heeft verbonden tot het betalen van de ingevolge de geldende abtn verschuldigde pensioenpremie.

Transacties met Rijkssen Management B.V.

Rijkssen Management B.V. verricht werkzaamheden inzake het bestuur en bestuursondersteuning ten behoeve van het pensioenfonds. Vergoedingen inzake het bestuur komen voor rekening van de werkgever en vergoedingen inzake bestuursondersteuning komen ten laste van het pensioenfonds.

Verbonden partijen worden geïdentificeerd. Naast transacties met bovengenoemde partijen zijn er geen transacties geweest met overige verbonden partijen. Dit geldt voor bestuurders, partners en kinderen.

De transacties met verbonden partijen zijn marktconform vastgesteld en goedgekeurd door het bestuur.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst met Achmea Pensioenservices gesloten voor het verrichten van de financiële, deelnemers- en uitkeringenadministratie met ingang van 1 januari 2019 voor een periode van 10 jaar. De te betalen jaarlijkse vergoeding voor reguliere werkzaamheden bedraagt voor 2023 540 incl. BTW. In 2024 zullen partijen met elkaar, op basis van de ontwikkelingen in de uitvoering en marktomstandigheden, het contract evalueren en bespreken of de vergoeding voor het dan nog 5 jaar voort te zetten contract, verder (naar beneden) kan worden aangepast. Er van uitgaande dat de jaarlijkse vergoeding voor de laatste 5 jaar hetzelfde bedraagt als in 2023 bedraagt de totale verplichting voor de resterende looptijd per 31 december 2023 in totaal 2.700 incl. BTW.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Ingaan garantiecontract en toekomst Pensioenfonds

Op 6 maart 2024 is de verzekering van alle pensioenaanspraken en -rechten bij Nationale-Nederlanden ingegaan. Alle deelnemers zullen in de toekomst onvoorwaardelijk 84% van de Europese geharmoniseerde prijsinflatie exclusief tabak (HICPxT) als toeslag ontvangen. Contractueel is het maximale inflatiepercentage waarover 84% toeslag zal worden verleend 10%. Er zal dus nooit meer dan 8,4% toeslag worden gegeven. In het geval van deflatie zullen de pensioenen niet worden gekort. De voor 84% toeslagverlening in aanmerking komende inflatie, die volgt op deflatie, zal worden verminderd met de deflatie.

Het fonds heeft voldoende middelen voor de financiering van de koopsom. De koopsom voor de verzekering is door het pensioenfonds aan Nationale-Nederlanden betaald door het liquide maken van alle beleggingen.

Nationale-Nederlanden heeft voor de verzekering de waarderingsgrondslagen van het fonds overgenomen waardoor het effect op het vermogen en resultaat nihil is.

Na het afsluiten van de verzekering blijft het pensioenfonds eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregeling en dient het te blijven voldoen aan de wettelijke vereisten. Het pensioenfonds blijft hiervoor jaarlijks kosten maken. De jaarlijkse kosten zullen echter lager zijn dan de huidige uitvoeringskosten doordat de uitvoering van een volledig herverzekerd slapend pensioenfonds relatief eenvoudig is. Bovendien zijn de kosten voor deelnemers- en uitkeringenadministratie en deelnemers helpdesk, vanaf de ingangsdatum van de verzekering, reeds afgefinancierd door middel van de koopsom en worden de overige kosten van het pensioenfonds door de werkgever vergoed.

Het bedrag dat het pensioenfonds achterhoudt ad € 5,2 miljoen, en dus niet heeft gebruikt voor het inkopen van onvoorwaardelijke toeslag en het betalen van de koopsom, bestaat uit de volgende onderdelen:

- Dekking toekomstige kosten
- (Minimaal) vereist eigen vermogen
- Buffer voor onvoorziene omstandigheden

Het ingaan van de verzekering heeft geen invloed op de waarderingsgrondslagen per 31/12/2023 en geen invloed op de continuïteit van het pensioenfonds.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

8. Premiebijdragen voor risico pensioenfondsen (van werkgevers en werknemers)

	2023	2022
Premiebijdragen werkgevers	69	14.303

De pensioenregeling is per 1-1-2023 buiten het pensioenfonds onder gebracht. Vanaf dat moment wordt er geen premie meer ingelegd en vindt er geen actieve toekomstige pensioenopbouw meer plaats binnen het pensioenfonds.

De ontvangen premie over boekjaar 2023 bedraagt 69, waarvan 56 ANW hiaat koopsom vanuit de werkgever en ex post premie afrekening van 13.

	2023	2022
Zuiver kostendekkende premie	23	17.102
Gedempte kostendekkende premie	-	11.891
Feitelijke premie	69	14.303

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	19	13.631
Opslag voor uitvoeringskosten	4	949
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	-	2.522
	23	17.102

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	-	6.183
Opslag voor uitvoeringskosten	-	949
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	-	1.144
Voorwaardelijke onderdelen	-	3.615
	-	11.891

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2023	2022
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	19	6.183
Opslag voor uitvoeringskosten	4	949
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	-	1.144
Voorwaardelijke onderdelen	-	3.615
Premie voor opbouw extra vrij vermogen	46	2.412
	69	14.303

De feitelijke premie in 2023 was hoger dan de gedempte kostendekkende premie.

9. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

2023	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	1.575	-2.607	-	-1.032
Aandelen	-	41.661	-	41.661
Vastrentende waarden	1.824	14.257	-	16.081
Derivaten	-	2.758	-	2.758
Overige beleggingen	105	-1.214	-	-1.109
Overige opbrengsten en lasten	57	-	-865	-808
	<u>3.561</u>	<u>54.855</u>	<u>-865</u>	<u>57.551</u>

De kosten van vermogensbeheer zijn de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder(s) direct in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan voor 310 uit beheervergoedingen.

De overige vermogensbeheerkosten omvatten de kosten voor administratie 186, bewaarloon 8, advieskosten vermogensbeheer 103 en overige kosten 258. De hogere overige kosten betreft hoofdzakelijk transactiekosten voor de verkoop van vastgoedfondsen.

Het aandeel van het pensioenfonds in de kosten die door de vermogensbeheerders ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen 599.

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2023 334.

2022	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogens-beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	1.511	435	-	1.946
Aandelen	30	-38.278	-	-38.248
Vastrentende waarden	1.457	-135.708	-	-134.251
Derivaten	-	-9.379	-	-9.379
Overige beleggingen	316	-321	-	-5
Overige opbrengsten en lasten	-	-	-664	-664
	<u>3.314</u>	<u>-183.251</u>	<u>-664</u>	<u>-180.601</u>

10. Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	10.553	9.169
Partnerpensioen	2.195	1.920
Wezenpensioen	37	22
Arbeidsongeschiktheid	74	70
Afkopen	49	49
Slotuitkeringen	23	29
	<u>12.931</u>	<u>11.259</u>

De post afkopen is de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 594,89 (2022: € 520,35) per jaar overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

De toeslag op de uitkeringen per 1 januari 2023 zoals vastgesteld door het bestuur bedraagt 0,00% (2022: 0,00%).

11. Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Administratiekosten	771	798
Accountantskosten	48	44
Certificerend actuaaris	23	31
Overige advisering	421	193
Bestuurskosten	202	156
Contributies en bijdragen	73	49
Overige kosten	25	30
	<u>1.563</u>	<u>1.301</u>

De hogere uitvoeringskosten betreft advieswerkzaamheden voor de toekomst van het fonds.

De kosten van vermogensbeheer zijn opgenomen in de beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen.

De bestuurskosten omvatten onder meer de kosten voor bestuursmanagement door de aan het externe bestuurslid verbonden onderneming.

Honoraria onafhankelijke accountant

	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
2023			
Controle van de jaarrekening	48	-	48
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	<u>48</u>	<u>-</u>	<u>48</u>

	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
2022			
Controle van de jaarrekening	44	-	44
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	<u>44</u>	<u>-</u>	<u>44</u>

In bovenstaande opstelling is de methode gehanteerd waarbij wordt opgegeven de in het boekjaar ten laste gebrachte totale honoraria voor onderzoek van de jaarrekening en verslagstaten en de totale honoraria voor andere controleopdrachten, uitgevoerd door de onafhankelijke accountant. De onafhankelijke accountant betrof zowel over 2023 als over 2022 Mazars.

Personeelsleden

Bij het pensioenfonds zijn in 2023 (2022: idem) geen werknemers in dienst.

Bezoldiging bestuurders

Het pensioenfonds heeft geen medewerkers in dienst. De bestuursleden die in dienst zijn van de werkgever nemen tegen normale voorwaarden deel aan de pensioenregeling van het pensioenfonds. Gepensioneerde leden van het bestuur en het VO ontvangen een vacatievergoeding per vergadering en kilometervergoeding voor reizen. Er worden geen andere vergoedingen aan bestuursleden ten laste van het pensioenfonds verstrekt. Vergoedingen voor bestuurswerk aan externe bestuursleden komen voor rekening van de werkgever. De bestuurders van Stichting Pensioenfonds Metro ontvingen in 2023 EUR 10 aan vergoedingen (2022: EUR 3).

12. Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

	2023	2022
Pensioenopbouw	18	13.213
Toeslagen	491	44.065
Rentetoevoeging	14.428	-2.904
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-12.989	-11.334
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-434	38
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-4.397	-1.104
Wijziging marktrente	13.948	-186.062
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	3.482
Overige wijzigingen	-494	489
	<u>10.571</u>	<u>-140.117</u>

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw (inclusief risicopremies) is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale pensioenrechten.

Toeslagen

De pensioenaanspraken van de actieve deelnemers en van de premievrije deelnemers en ingegane uitkeringen zijn per 1 januari 2024 verhoogd met 0,0%. Per 1 januari 2023 was de verhoging 10,94%.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met 3,264% (2022: -0,486%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Dit betreft de mutatie van de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van ontvangen en uitbetaalde overdrachtswaarden.

Wijziging marktrente

In 2023 is de gemiddelde marktrente gedaald van 2,50% naar 2,30%. In 2022 was de gemiddelde marktrente gestegen van 0,59% naar 2,50%.

Overige wijzigingen

	2023	2022
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	-324	-555
Resultaat op invaliditeit en arbeidsongeschiktheid	-345	972
Resultaat op mutaties	175	72
	<u>-494</u>	<u>489</u>

13. Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

	2023	2022
Mutatie waarde herverzekeringspolissen	<u>396</u>	<u>74</u>

14. Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds

	2023	2022
Inkomende waardeoverdrachten	-	-260
Inkomende waardeoverdrachten kleine pensioenen	-81	-860
Uitgaande waardeoverdrachten	2.076	1.263
Uitgaande waardeoverdrachten kleine pensioenen	1.648	972
	<u>3.643</u>	<u>1.115</u>

Dit betreft de ontvangst van of betaling aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

	2023	2022
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	88	1.170
- onttrekking aan de technische voorzieningen	-4.485	-2.274
	<u>-4.397</u>	<u>-1.104</u>

	2023	2022
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting	-7	-50
- overgedragen pensioenverplichting	761	39
	<u>754</u>	<u>-11</u>

15. Herverzekeringen

	2023	2022
Premies voor risicokapitaal	-	333
Premies voor arbeidsongeschiktheid	-	395
Premies Anw-hiaat	-	15
Totaal premies	<u>-</u>	<u>743</u>
Uitkeringen van herverzekerd ouderdomspensioen	-	-1.864
Uitkeringen van risicokapitaal bij overlijden	-	-94
	<u>-</u>	<u>-1.215</u>

Het contract met de herverzekeraar is 31-12-2022 beëindigd. Over 2023 zijn er geen premies verschuldigd en er zijn geen uitkeringen geweest.

Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Bestemming saldo van baten en lasten

Conform artikel 3 van de statuten heeft Stichting Metro Pensioenfonds ten doel het uitkeren of doen uitkeren van pensioen, alsmede de eventueel daarop toegekende toelagen en andere uitkeringen. Dientengevolge zal het saldo van baten en lasten op basis van bestuursbesluiten ten gunste dan wel ten laste van de reserve worden gebracht.

Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Het bestuur van Stichting Metro Pensioenfonds heeft de jaarrekening 2022 vastgesteld in de vergadering van 13 juni 2024.

13 juni 2024

Het bestuur,

A.F. Rijksen, voorzitter

H.W.H. IJntema, secretaris

R. Doornbos

A.J.W. Jansen

R.A. Klein Heerenbrink

OVERIGE GEGEVENS

1 ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting Metro Pensioenfonds te Amsterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Metro Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 3.176 duizend. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 95 duizend te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Metro Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Apeldoorn, 13 juni 2024

drs. W. Eikelboom AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

2 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur van
Stichting Metro Pensioenfonds

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Metro Pensioenfonds (hierna ook: "het pensioenfonds") statutair gevestigd te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Metro Pensioenfonds op 31 december 2023 en het resultaat over 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Metro Pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheids-regels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroeps-regels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op een bedrag van € 3.176.000. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van het stichtingskapitaal, de reserves en de technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit dat deze relevant is voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 95.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's en niet naleven van wet- en regelgeving

Frauderisicobeheersing door het pensioenfonds

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en de omgeving waarin zij opereert, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het toezichhoudend orgaan het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

In paragraaf Compliance officer en integriteit van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude.

Onze frauderisico-analyse

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording is weerlegd, gezien de aard van de opbrengsten. De opbrengsten bestaat voornamelijk uit beleggingsopbrengsten. De beleggingsopbrengsten bestaan uit directe en indirecte (gerealiseerde en ongerealiseerde) beleggingsopbrengsten. De directe beleggingsopbrengsten betreffen homogene en niet-complexe opbrengstenstromen, zonder significante schattingselementen. Ten aanzien van de indirecte gerealiseerde beleggingsresultaten hebben wij het veronderstelde frauderisico weerlegd omdat er geen verhoogde druk is op het bestuur van het pensioenfonds om de opbrengstverantwoording te sturen en de gelegenheid om de opbrengstverantwoording materieel te beïnvloeden zeer beperkt is, mede door de aanwezige uitbestedingsrelaties. Ten aanzien van de indirecte ongerealiseerde beleggingsopbrengsten geldt dat deze op eenvoudige wijze af te leiden is van de waardering van de beleggingen.

Bij al onze controles besteden wij aandacht aan de risico's van het doorbreken van interne beheersing door het bestuur. Wij hebben bijzondere aandacht gehad voor posten met een hoge schattingonzekerheid, waaronder de technische voorzieningen. We verwijzen hierbij ook naar de kernpunten van onze controle voor onze specifieke controle-aanpak voor dit risico.

Onze specifieke controle-aanpak voor het frauderisico

Ten aanzien van het risico op doorbreking van de interne beheersing door het bestuur hebben wij werkzaamheden uitgevoerd zoals het toetsen van de aanvaardbaarheid van de in het grootboek vastgelegde journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht.

Verder hebben wij geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door het pensioenfonds mogelijk wijzen op frauduleuze financiële verslaggeving. Tevens hebben we elementen van onvoorspelbaarheid opgenomen in onze controlewerkzaamheden. Ook hebben wij de uitkomsten van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur.

Onze specifieke controleaanpak voor het risico op niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben gesprekken gevoerd met het bestuur en het toezichthoudend orgaan om inzicht te verkrijgen in welke mate er is voldaan aan wet- en regelgeving. Ook hebben wij communicatie met De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) doorgenomen. Wij hebben een schriftelijke bevestiging verkregen van het bestuur dat alle bekende aangelegenheden van vermoede non-compliance aan ons zijn gemeld.

Onze observaties

De hiervoor vermelde werkzaamheden zijn uitgevoerd in het kader van de controle van de jaarrekening. Ze zijn daarom niet gepland en uitgevoerd als een specifiek onderzoek gericht op fraude en het niet voldoen aan wet- en regelgeving. Deze werkzaamheden hebben niet geleid tot bevindingen die van materieel belang zijn voor de jaarrekening.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode van minimaal twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening.

Wij hebben de beoordeling van de continuïteitsveronderstelling met het bestuur besproken en geëvalueerd. Bij deze beoordeling hebben wij in ogenschouw genomen dat de vermogenspositie van het pensioenfonds toereikend wordt geacht. Deze beoordeling levert geen informatie op die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur met betrekking tot de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
<p>Waardering van beleggingen</p> <p>De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan naast beursgenoteerde effecten uit belangen in beleggingsfondsen en derivaten.</p> <p>In de algemene toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen weer.</p> <p>De beoordeling van de reële waarde van deze beleggingen is significant voor onze controle, mede omdat de waardering (deels) gebaseerd is op modellen en subjectieve elementen bevat.</p>	<p>Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ beoordelen van de monitoring door het bestuur van de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerder; ▪ controleren van de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen bij de uitvoeringsorganisaties. Voor zover relevant en mogelijk hebben wij gebruikgemaakt van de ontvangen ISAE 3402 type II rapportages; ▪ voor beursgenoteerde effecten: vaststellen dat de waardering van de beleggingen overeenkomt met de marktnoteringen; ▪ voor de beleggingen in beleggingsfondsen: vaststellen dat de waarderingsgrondslagen van de beleggingsfondsen overeenkomen met die van het pensioenfonds en dat de waarde per participatie volgens de laatste door een onafhankelijke accountant gecontroleerde jaarrekening overeenkomt met de door het pensioenfonds gehanteerde waarde; ▪ voor de derivaten: beoordelen of de gehanteerde waarderingsmethoden en technieken geschikt zijn om binnen de geldende verslaggevingsregels te komen tot de marktwaarde van deze beleggingen. Daarnaast afstemming van de waarde met de opgave van de tegenpartij; ▪ toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is gegeven de geldende verslaggevingsregels.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
<p>Waardering van de technische voorzieningen</p> <p>De technische voorzieningen, waaronder de voorziening pensioenverplichtingen, zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds.</p> <p>In de algemene toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de technische voorzieningen weer.</p>	<p>Bij de vaststelling van de nauwkeurige waardering, waaronder de toereikendheid van deze voorziening, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaris, hebben wij zijn onafhankelijkheid in de rol van certificerend actuaris vastgesteld en zijn de bevindingen en het certificeringsrapport door ons met hem besproken.</p> <p>Door ons is tevens nagegaan of:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerend actuaris worden gehanteerd bij het certificeren van de actuariële berekening van de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, daarvoor geschikt zijn; ▪ de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's; ▪ de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast; ▪ de verwerking van mutaties juist, volledig en tijdig heeft plaatsgevonden.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het bestuursverslag, de overige gegevens en de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van het bestuur en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur met betrekking tot de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controle-verklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 13 juni 2024

Forvis Mazars Accountants N.V.

Origineel getekend door: drs J.A. van Muijlwijk-Duijzer RA

BIJLAGEN

1 VERLOOPSTAAT DEELNEMERS

	2023		2022	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Deelnemers				
Stand vorig boekjaar		165		2.804
Nieuwe toetredingen	-		1.011	
Revalidering	-1		-5	
Overlijden	-4		-11	
Ontslag met premievrije aanspraak	-1		-3.429	
Andere oorzaken	3		-205	
		-3		-2.639
Stand einde boekjaar		162		165
Gewezen deelnemers				
Stand vorig boekjaar		8.034		5.311
Herintreding	-		-57	
Ingang pensioen	-92		-98	
Revalidering	1		5	
Overlijden	-18		-12	
Ontslag met premievrije aanspraak	1		3.429	
Waardeoverdrachten	-1.491		-558	
Afkopen	-3		-2	
Andere oorzaken	3		16	
		-1.599		2.723
Stand einde boekjaar		6.435		8.034
Pensioengerechtigden				
Stand vorig boekjaar		2.133		2.091
Ingang pensioen	92		98	
Overlijden	-77		-82	
Toekenning nabestaandenpensioen	48		52	
Afkopen	-11		-16	
Andere oorzaken	-10		-10	
		42		42
Stand einde boekjaar		2.175		2.133
		8.772		10.332